HOMERI ODYSSEAE LIBER PRIMVS,

Francisco Florido Sabino interprete,

AD FRANCISCVM VALESIVM GALLIARVM REGEM.

Xpertum dic multa uirum mihi Musa, labores
Qui tulit errando uarios post eruta Troiæ
Mœnia: qui mores multorum uidit & urbes,
Horrendosque maris fluctus, animíque procellas
Sustinuit, sibi dum reditum socijsque pararet,
Quos Stygijs, optans licet, haud seruauit ab undis:
Quandoquidem stulti sibi causa fuere malorum:
Nam uetitas edêre boues Hyperionis, *uno*
Qui reditum hoc illis iratus nomine ademit.
Hæc nobis, qua parte lubet, Ioue nata referto.
I A M *reliqui, quoscunque auidus non hauserat orcus,*
In sua post longos bellíque marisque labores
Condiderant se tecta: sed hunc ueneranda Calypso
Et sponsæ & proprij cupidum laris, una tenebat
In specubus uastis, cupiens retinere maritum.
Verùm ubi post multos Phœbëi sideris orbes

Post multos Annos

Tempus erat, reditum quo iam pater optimus olli
In patriam annuerat, neque tum certamina fugit
Inter amicorum cœtus: miserata sed illum
Cuncta cohors superûm est: quanuis maris arbiter, iræ
Immodicus, patria hunc uellet prohibere cupita:
Qui tunc Aethiopum longinquas uiserat oras,
Quos hominum extremos, duplicique in parte locatos,
Sol partim adueniens cernit, partimque recedens:
Multo ut gauderet taurorum ouiumque cruore.
Hic igitur lætis celebrans conuiuia tectis
Tunc erat: ast alij Iouis intra tecta frequentes:
Farier in quibus hæc Saturnius incipit illis:
Nanque Thyestei repetens miserabile nati
Funus, ab eximio qui nuper Oreste petitus
Occiderat, tales deprompsit pectore uoces:
Prò scelus, ut damno mortalibus esse uidemur!
Ut falsò à nobis mala cuncta uenire loquuntur!
Ipsos cum præter fatum quæsita sequantur
Damna: Agamemnoniam ueluti sine numine sponsam
Dum tenet Aegistus, redeuntem obtruncat iniqua
Fraude uirum durus. sed enim Cyllenius illum
Admonuit, quem nos cælo demisimus alto,
Ne scelus id strueret, sponsámue teneret adulter:
Quòd metuendus ei pòst impendêret Orestes,
Cum foret in patriam redeunti robur ab annis.
Rettulit hæc illi Cyllenius: ille monentis
Omine contempto pœnas dedit usque, supérque.
Reddidit has illi Pallas tum cæsia uoces:
O pater, ô diuûm rector Saturnia proles,

Non illum immeritò quisquam cecidisse putabit:
Sicque alius pereat, qui talia cunque patrarit.
Me Laërtiadæ potius sors dura quietam
Commouet, à charis quem nunc disiungit amicis
Insula quæ medium spectat circumflua pontum,
Insula nec syluæ nec nobilis indiga tecti,
Quo se Atlante tenet sata, magno Atlante, profundos
Qui maris anfractus nouit, geminasque columnas
Sustinet, inuictum columen terræque polique.
Hoc generata tenet mæstum, propriásque gementem
Fortunas: uerbis quanquam prædulcibus illum
Post Ithacæ ut ponat curam, lenire laboret.
Is uerò patriæ fumum modò cernat amatæ,
Mortem orat. cur non igitur tua dura mouentur
Corda? nec afflictum miseraris? nónne frequenter
Ara tibi illius fumauit munere grato
Ad Troiam? quæ causa odij pater optime tanti?
Sic dea. sic nubes inducens Iuppiter olli:
O mea progenies, nam cur tam dura locuta es?
Quo pacto egregij sic obliuiscar Vlyßis,
Humanum qui mente genus præcellit, & idem
Plurima sacra dedit summo gaudentibus axe?
Frater eum terram complectens durius urget,
Feruidus ob charum Polyphemo lumen ademptum:
Quem nobis uirtute parem, uirtute minores
Præstantem experti Cyclopes, quemque Thoosa
Phorcynis soboles pelagi rectoris, in antris
Mixta cauis forti natum edidit Ennosigæo.
Tempore iam ex illo frater non perdit Vlyssem,

Pama dulcis
Thoosa
ennesigeur

patria

A stillum à patria tantùm diducit amata.
N unc agite optatum reditum iam numine nostro
O btineat tandem:neque enim Neptunus in iras
P erpetuus fuerit:neque si uolet esse,ualebit
V nus cuncta deûm confringere numina frater.
His dictis glauco Tritonia lumine Pallas
E xcipit:O diuûm genitor,rex maxime regum,
S i libeat superis Laërte posse creatum
I n patrios remeare lares,Cyllenius alas
S umat,Aristorides cecidit quo uindice,& altam
O gygiam nostro iussu petat,ocyus atque
A uricomæ id referat nymphæ,quod certa deorum
D e reditu miseri sententia censet Vlyßis.
I psa ego nunc Ithacámque petam,natóque potentes
I llius adijciam stimulos,animósque uiriles,
C onuocet ut Graios promisso crine decoros,
A tque procis interdicat conuiuia promptus
Q uæ bobus celebrant,alieno & semper ouili.
T um duce me,Spartam se conferet usque beatam,
L ittoreámque Pylon,reditum si fortè paternum
N osse queat,celebrísque sibi sit nominis auctor.
Hæc effata,pedum Pallas sibi uincula nectit
A urea:quæ sublimem alis,siue æquora supra
S eu terram rapido pariter cum flamine portant.
H astam deinde manu ualidam desumit,acuto
Ae re grauem,heroum qua disijcit ampla uirorum
A gmina,queis claro succensuit orta parente.
S ic ornata polo descendit Pallas ab alto.
I amque Ithacæ in populo clari prope limen Vlyßis

Vestibulo

pallas

Aristorides

Graij
crinit

V estibulo adstiterat, grauis hastæ robore nixa,
O ra ducis referens Taphiorum Cæsia Mentæ:
I nnumerósque procos in limine comperit amplo,
T essera quorum animos mulcebat fortè sedentes
P ellibus ijsce boum, duri quos antè necarant.
P ræcones autem fidos, promptosque ministros
C ernere erat lymphas properare, & munera Bacchi:
M ultorúmque manus, inerat queis spongia, mensas
T ergêre, & carnes præbere sedentibus assas.
P rimus eam uidit uersuto cretus Vlysse
T elemachus, medio mœstus qui fortè procorum
A gmine, de reditu uoluebat mente parentis,
S i meritas caperet scelerato à sanguine pœnas,
I pse domusque suæ uindex, dominusque suorum.
T alia corde puer dum uoluit, Pallada cernit,
V estibulumque, procos linquens, iratus adiuit,
H ospitis ante fores curam quòd multa morati
S usciperet nullus: dextram tum prendit, & hastam:
P rompsit & è grato uelocia pectore uerba:
O, salue: læto huc uultu accipiere profectus:
C œnatus posthac referes quorum indigus adsis. indigus
Hæc fatus, diuam præcessit: at illa secuta est.
A tque ubi nobilibus iam se penetralibus ambo
C ondiderant, hastam longæ applicat ipse columnæ
T elemachus, pulchro nimirum tegmine septam,
T ela ubi diuini pendebant multa parentis.
A st ipsam iussit residere tapetibus altis, Tapetib
D epictis, uarijs. pedibus tum fulcra ministrat:
H inc sellam apponit præclaram, auidoque procorum

A gmine disiunctam, ne quam hospes fortè tumultus
T ristitiam capiens, cœnam execratus abiret,
S citarique patris reditum ut bene posset Vlyßis.
H inc manibus lymphas ancilla dat. aureus olli
G uttus, eratque lebes argenteus. inde decentem
A pposuit mensam: mox & cerealia dona
P roma ferens, gratæ cumulauit munera mensæ,
A ddens multa hilari lautißima fercula uultu.
T unc alius lances dissectis carnibus auget.
P ocula cumque forent illis simul aurea præstò,
P ræco ea liquenti complebat sæpe Lyæo.
P ost hæc aula procos accepit lata superbos:
O rdine qui cuncti petiere sedilia nota.
H is quoque præcones undam infudere parati,
A tque amplis famulæ panem apposuere canistris:
E t pueri è plenis capientes fercula mensis,
C ratêras magnos statuunt, & uina coronant.
P ostquam exempta fames epulis, mensæque remotæ,
N ulla grauis iuuenes uersabat cura procaces,
S ed choreæ & cantus, cœnæ suprema uoluptas.
P hemius iccirco citharam præcone ministro
P orrectam accipiens, iucundo carmine lusit
A nte procos, illis quanuis inuitus adesset:
C um iuuenis tali est affatus uoce Mineruam,
N éue quis acciperet, caput auribus admouet eius.
Dicam equidem, licet hæcce tibi non grata putarem,
H is citharæ cantusq; ut cernis, grata uidentur:
N anque impunè uiri domibusque opibusque fruuntur,
A ethereis cuius putruerunt imbribus ossa,

Siue

Siue ea terra tenet, seu uersat in æquore fluctus.
Quòd si illum patriæ repetentem littora terræ
Aspicerent, mallent leuitate lacessere uentos,
Quàm innumeras uestes atque auri ferre talenta.
Verùm is iandudum perijt malè, nullaque nobis
Spes superest: non si uenturum quilibet illum
Mortalis referat. nanque atris occubat umbris.
Nunc age uera mihi refer. ecquis, & unde uirorum
Huc ades? & patriæ dic nomen: dicque parentum:
Quaque rate aduectus. post hæc effare, quibus te
Credideris nautis, quibus in regionibus ortus,
Nulla etenim huc pedibus te peruia semita duxit.
Vera mihi, ut rectè norim, tu singula narra.
An'ne recens, an tu potius fortasse paternus
Hospes ades? patuit quoniam uenientibus ædes
Hæc alijs, cum queis uersari norat Vlysses.
Hæc ille: hæc iuueni respondit casta uirgo:
Singula, ne dubita, certissima proloquar hospes.
Anchialo Mentes dicor genitore creatus, Mentes
Imperitans Taphijs remi gaudentibus usu.
Aduexere rates huc me socijque uolentem,
Dum peto diuersos populos, maria aspera sulcans,
Ad Temesin ferrumque uehens, æra unde reportem.
Puppis agrum iuxta mihi nuper ab urbe relicta est,
Portus ubi spectat nemorosa cacumina Neij
Rhetrus. ob hospitij iunctus tibi iura paterni
Iampridem aduenio. Laërtem testor & ipsum,
Vrbe procul duram memorant quem degere uitam,
Semoto & corpus cruciare laboribus agro,

Præsidio ancillæ, quæ uictum præparet una,
Approperetque seni, tunc quum cœpere laborum
Tædia uineti reptantem ad fertilis antes.
Nunc ueni, quòd abesse diu iam fama parentem
Certa tuum narrat, reditu quem numina fraudant.
Viuus enim æthereа uesci non desiit aura:
Sed multo in populo circumflua detinet illum
Insula, difficilis populi nimis aspera mater,
Qui reditu inuitum prohibet prædurus Vlyssem.
At tibi fata canam, quæ me monuere potentes
Cælicolæ, paucisque reor uentura diebus:
Ipse neque aut uates, aut clari nominis augur.
Iam non dilecta à patria tuus inclytus ille
Multum aberit genitor, cohiberent uincula quem non
Ferrea, quin reditum sibi iam molirier ausit.
Interea mihi uera refer, quæcunque rogabo.
Anne patrem tantus, dic oro, agnoscis Vlyssem,
Cum capite atque oculis uideare simillimus olli?
Nam fuit is sociæ iunctus mihi munere uitæ,
Ardua cum ad Troiæ *ueheretur mœnia, cuius*
Nauibus excidium petijt quoque Graia iuuentus.
Ex illo non est mihi tempore uisus Vlysses.
Hæc effata dea est: iuuenis cui talia reddit:
Cuncta scies, libuit tibi quæ scitarier hospes.
Me mater genitore satum mea narrat Vlysse:
Id tamen haud noui: nec quenquam nosse parentem
Credam posse suum: uellem tamen esse creatus
Hoc patre, qui proprijs tutus senuisset in agris.
Nunc secus euênit: me nanque miserrimus unus

Cunctorum genuit: quandò hoc tibi poscere uisum.
Pallas ad hæc tales respondit cæsia uoces:
Non sobolem à diuis ætas uentura pudendam
Hanc capiet, tali genitrix quum prole superbit.
Tu tamen ipse refer, quænam hæc conuiuia? quinam
Conuentus? hæc an facias fortasse coactus?
Symbolum abest. igitur conuiuia? súnt ne hymenæi?
Digni etenim quorum Nemesis succenseat ausis.
Deturpant cœnas. nam quis tam lenis adesset,
Quin ea cordatus uultu insequeretur iniquo?
Tunc hæc Telemachus prompta uice reddidit olli,
Quandoquidem uerbis hospes scrutaris amicis,
Debuerant nostras ædes pia numina diuûm
Immunes seruare, pater dum charus adesset:
Nunc illis pariter nos nostráque perdere uisum.
Nanque alios supra, ignotum fecere uolentes,
Quò minor extincto premeret me causa doloris,
Si tantùm Troiæ muros cecidisset ad altos,
Seu sociûm in manibus transacto tempore belli.
Sic etenim à claris tumulum sortitus Achiuis,
Me quoque non parua liquisset laude decorum.
Nunc illum Harpyiæ obscurum rapuere, peritque
Ignotus, mihi causa mali non parua: nec ergo
Eius in assiduo tantùm mihi uiuere luctu
Contigit: imò alio cumularunt fata dolore.
Quotquot enim iuuenes primos nemorosa Zacynthos
Dulichiúmque Saméque tulit, quotque ardua nutrit
Insula rectores uasto hæc circundata ponto,
Penelopes poscunt thalamos, mea cuncta uorantes.

I lla autem ſua nec cuiquam connubia firmat,
N ec negat:interea penitus mihi resq́ue domúſque
D iſperit:inſidiáſque mihi molirier audent.
Tunc iuuenis ſortem Pallas miſerata profatur:
M œſta ſuum dudum exoptant hæc atria regem,
V indice quo pereant digno agmina ſæua procorum.
Q ui proprio rediens ſi limine fortis adeſſet,
H orrendus clypeo,galeaq́ue,haſtisq́ue duabus,
S i qualis primæ uerſari tempore mecum
C œpit amicitiæ,conuiuia noſtra frequentans,
T empore quo rediens Ephyra,diuertit ab Ilo
M ermeride in noſtras ædes.nam nauibus illuc
V ectus erat quærens lethalia pharmaca,ut illis
T ingeret electo fulgentes ære ſagittas.
C umq́ue deos Ilus ueritus,quæſita negaſſet,
I ure ſodalitij genitor meus illa petenti
T radidit.is talis ſi tantus & afferet,omnes
H os raperet uelox fatum,triſtesq́ue hymenæi.
A t quia diuino pendent hæc omnia nutu,
A n'ne procos rediens obtruncet limine ueſtro,
T u cape dicta memor nunc me generoſe iubente:
Q ua ratione procos ualeas his pellere tectis,
T ecum age:iamq́ue meis ſermonibus imbue mentem.
C oncilium Graijs indic ubi craſtina primùm
S e lux extulerit.diuis tum teſtibus omnes
I n ſua quenque procos uerbis remeare iubeto.
A t matri illorum cuius nupſiſſe paratæ,
D ic repetat patrióſque lares,ædéſque beatas,
I n quibus optatos poterunt celebrare hymenæos,

M unera quæ tali ſint nomine digna, parantes.
T e quoque, ſi credes quicquam mihi, recta monebo.
B is denis agilem remis tibi delige puppem,
Q ua cognoſſe aliquid ualeas de patre profectus,
S iue ferant homines, ſiue id tibi fama renarret
A b Ioue, mortales celebri quæ laude coronat.
I pſe Pylon primùm pete. Neſtora conſule primum:
D ein Spartam, & flauo Menelaum crine decorum:
H ic poſtremus enim rediјt de gente Pelaſga.
V iuere ſi patrem, ſi noris poſſe reuerti,
Q uanlibet afflictus uenientem perfer in annum.
S in mortem oppetiјt fato uexatus acerbo:
I n patriam rediens, defuncto redde parenti
I uſta pius, tumulíque ſacrum ne differ honorem,
V t decet: inde uiro matrem coniunge uolentem.
Q uæ perfecta tibi fuerint ubi ſingula, mentem
T unc adhibe, adque procos animum conuerte ſuperbos,
Q ui ualeas propriјs arcere penatibus omnes,
S iue dolo perimis, ui ſiue occidis aperta.
N anque decent primis egreſſum ſeria luſtris.
A n'ne latet clari facinus te nobile Oreſtis?
Q ua fama uiget, ad tumulum quòd ſpontè paternum
A egiſthum occidit, per quem caret ipſe parente.
T u quoque (nanque uigens certè ualidúſque uideris)
E de aliquid cuius uigeat tibi fama perennis.
I pſe ego me ad naues referam, ſocióſque morantes,
S olliciti abſentem qui me cauſantur & urgent.
T u tua curabis, memoríque hæc pectore condes.
Hæc dea. cui prudens iuuenis dein talia fatur,

M ulta quidem nobis ualde opportuna recenses
V t nato genitor, quæ condita mente tenebo.
S ed properans quanuis, paulum consiste rogatus,
L otus ut à chari mox oblectamine cordis
A d nauim referas te, denique munere honesto
D iuiteque auctus eas, nostri haud sine pignore amoris,
Q ualia ab hospitibus capit hospes dona benignis.
Cæsia respondens tunc hæc dea reddidit olli:
O ro hospes, ne me remoreris abire uolentem:
A t mihi quod præsens munus donare laboras,
F erre domum ut poßim rediens, seruare memento:
E ximiumque leges. referes nam compare dignum.
Sic effata abijt Tritonia lumine glauco,
Anopæa V tque Anopæa uolans se sustulit, ilicet addens
T elemacho roburque animi, curamque parentis,
Q uæ leuis attigerat iuuenem. tunc ille recensens
V isa modò, obstupuit, numenque agnouit amicum.
E xtemplo ergo procos iuuenis formosus adiuit,
Q uorum animos grato mulcebat carmine doctus
P hemius, attentis modulans lugubria Graiûm
F ata reuertentum, quæ fecit atrocia Pallas.
S edibus è summis tum fortè his præbuit aures
P enelope, Icario prudens genitore creata:
P erque gradus notæ descendit protinus ædis,
A ncillis, ne sola foret, comitata duabus.
A tque ubi pulchra procos adijt regina sedentes,
C onstitit ante fores aulæ mira arte politas,
M olli occulta genas uitta: dominæque propinquæ
H inc latus atque illinc stantes texêre ministræ.

Tum

T um lachrymas fundens, citharœdum affata peritum est:
Dulcia multa animi nosti lenimina Phemi, lenimina
G esta uirûm diuûmque canens, quæ uatibus apta.
A ggredere horum aliud quoduis cantare: sed isti
L ene merum taciti potent: tu carmen omitte
L ugubre, tota mihi semper præcordia turbans:
A d me etenim spectat dolor hic, uix, crede, ferendus:
C harum nanque caput noctésque diésque reposco,
G ræcia quod latè celebrat, quod concinit Argos.
Hæc ubi dicta dedit mulier, sic filius olli:
O genitrix, dulcis quænam fastidia cantus?
Q uin hæc arbitrio modulantis libera mittis?
N on te auxere malis citharœdi: Iuppiter ut uult
D at miseris adimitque uiris ea rector Olympi.
H unc igitur par est Danaûm mala dicere fata:
C um genus inter nos laudetur carminis illud,
Q uod patulas hominum postremum illabitur aures.
P roindè ea ne mœstos tibi dent in corda dolores:
N on solus reditu pater est fraudatus Vlysses:
P ræter eum multi periere ad Pergama Graij.
N unc excelsa igitur referens te ad limina, lanam
A tque colum cura, famulas &, nota iubeto
M unera obire: uiris, ut par est, uerba relinquens,
E t mihi præsertim, cum sit mea summa potestas.
Hæc mirata domum genitrix ascendit in altam,
V erbáque defigens nati prudentis in imo
P ectore, consedit tandem penetralibus amplis,
A ncillásque inter sortem lugebat Vlyssis,
D onec ei Pallas demisit cæsia somnum.

Obstupuere proci, pérque atria tota frequentes
Discubuere toris auidi. tum uersus ad illos
Telemachus fudit prudenti has pectore uoces:
Penelopes matris iam non toleranda procorum
Turba, cibo ac uino gaudentes, mittite quæso
Clamorem: siquidem iuuat hunc audire canentem,
Arbitror eximia quem uoce lacessere diuos.
Nos ad concilium cunctos lux crastina coget,
Alloquar intrepidis uos ut sermonibus omnes.
Exite his domibus: alias exquirite cœnas:
Pérque uices uestris conuiuia porgite mensis.
Quòd si ducetis præstantius unius esse
Fortunas impunè uiri consumere cunctas,
Pergite, ego ad superos uertens mea uerba, precabor,
Vt pater omnipotens uestris det præmia factis
Debita, & in nostri pereatis limine tecti.
Sic ait: atque olli pressis exinde labellis
Mordicus, audacter uerbis stupuere locuti.
Antinous contrà Eupithei tunc inclyta proles:
Antinous *O iuuenis, nimium dij te docuere superbè*
Altiloquum uerbis audacibus esse ferocem.
Non te Ithacæ dominum statuat regnator Olympi,
Quod generi uestro iam iura paterna tuentur.
Ad quæ Telemachus proles patientis Vlyssi:
Antinoë, id forsan mirabere, quod tibi fari
Incipiam. uellem Ioue dante hæc sceptra tenere.
An scelus in miseris mortalibus ista uocabis?
Optandum est homines inter regnare: beata
Nanque domo subitò & decorabere honoribus amplis.

Plerique

Plerique eximios reges sunt inter Achiuos:
Non desunt Ithacæ multi iuuenésque senésque
Qui sceptrum nostro capiant genitore perempto.
Ipse meûm dominus uiuam, rex ipse penatum,
Ipse regam seruos belli mihi iure relictos.
Hæc ubi dicta dedit, Polybi tum clara propago
Excipit Eurymachus: Diuino hæc omnia nutu
Dependent, quicunque Ithacæ potietur habenis.
Tu retine fundósque tuos, ædésque paternas,
A quibus inuitum te nemo eiecerit unquam.
Humanæ siquidem terra hæc consortia uitæ
Seruat adhuc. sed te super hospite pauca rogabo:
Vnde tuas ædes petijt? quibus ortus in oris?
Quo patre? qua in patria genitus? quo sanguine cretus?
An tibi de charo quicquam genitore locutus?
An'ne sui cupidus lucri affuit? id mihi mirum
Cesserit, ut properans nostrûm non cognitus ulli:
Quippe malo haud similis, nisi lumina nostra fefellit.
Talibus at iuuenis tunc uocibus ora resoluit:
Eurymache, absumpta est reditus mihi cura paterni,
Ne super hoc rogitem uenientem scilicet ullum:
Nec mihi responsum cordi est, quod matre petente
His ualeat laribus consultus reddere uates.
Illum clara Taphos dedit: hospésque ipse paternus Taphos clara
Anchialo Mentes genitus mea limina adiuit,
Imperitans Taphijs remi gaudentibus usu.
Hæc uerbis iuuenis uersans in Pallade mentem:
Ast illi cantus memores, dulcísque choreæ,
Optabant lucem subeunti cedere nocti:

Quæ tandem adueniens, fuscisque inuecta quadrigis,
In sua correptum dimisit quenque sopore.
Telemachus thalamo se condidit inclytus alto,
Structus erat pulchri summa qui in parte palati:
Quo demum accubuit, non pauca in corde uolutans.
Sedula deinde faces tulit Eurycli*a, pudentem*
Quam Pisenorides *quondam* Ops *generauerat, & quam*
A teneris famulam Laërtes *emerat annis,*
Bis denos precium persoluens nempe iuuencos:
Dilectæque loco ueneratus coniugis illam,
Attigerat nunquam, uxoris dum iurgia uitat.
Hæc iuueni tulit ipsa faces: nanque una ministras
Supra alias puerum, quem iam enutrisset, amabat.
Tum thalami reserans ualuas multa arte politas,
Consedit lectis, mollem uestemque libenter
Exuit, ac uetulæ tergendam porrigit: illa
Compositam referens, clauo suspendit adunco,
Affixus lecti fuerat qui parte propinqua.
Exijt inde: fores argenteus annulus altas
Obserat adductas, admotoque obice lorum.
At iuuenis noctem, quàm longa est, tectus ouina
Pelle, iter à diua monitus uoluebat amica.

HOMERI

HOMERI ODYSSEAE LIBER SECVNDVS.

Aurora

Vrora at roseas ubi protulit aurea bigas,
Mollibus è stratis surgit generosus Vlyßis
Filius: éq; humeris pēdentē sustinet ensem,
Sūpta ueste prius: pedibus deī additur olli
Calceus. è thalamo tum sidere pulchrior exit:
E xtemploque iubet præconibus ipse propinquis
C oncilium Graijs indicere crine decoris.
O lli conuenere omnes (mora nulla) uocati.
Q uos simul aspexit collectos cretus Vlysse,
A duēnit in medios, dextráque hastile gerebat,
P ræsidium geminos ducens sibi fortè molossos.
C ui quoniam eximiam dederat Tritonia formam
C onspicuum supra morem, mirarier omnes.
V tque senes iuueni solium cessere paternum,
I llorum è numero tum sic Aegyptius heros,
Q uem senio curuum, multa experientia rerum
O rnabat, cuius prudentem fortis Vlyssem
F ilius ad sacræ comitatus mœnia Troiæ
A ntiphus à crudo perijt Cyclope uoratus
I n specubus, rediens, supremæ munere cœnæ:
E que alijs tribus Eurynomus pars una procorum
F ortè fuit, reliquósque paterna negocia habebant.
H ic igitur natum absentem miseratus amico est
P ectore: tum lachrymis suspirans cœpit obortis:
Audite ô ciues quæ sit sententia nobis:

N unquam ad concilium conuenimus ilicet, ex quo
C oncaua diuinum puppis deuexit Vlyssem.
N unc quæ tam grauis huc nos causa uenire subegit?
I unior ánne aliquis, seu longa ætate grauatus?
A n quisquam huc acies redeuntes nouit? eóque
Q uòd prius accepit, nobis aperire laborat?
A n quicquam ad cunctos spectans populariter inquit?
I uuerit hic multum nos, nostráque. Iuppiter ipsum
A uctet ope, atque animi concedat uota benignus.
Telemachus uerbis gaudens senioris amici,
S urgit ab his dictis: ac multa orare paratus,
C onstitit in populi medio: Pisenor at olli
D at sceptrum, domino fidus solersque minister.
I nde senem aspiciens, in uerba hæc ora resoluit:
Non procul ille, senex: cernes quin protinus illum.
C ausa ego concilij. nam me dolor occupat ingens.
N on noui huc acies redeuntes nuncius ullas,
D e queis certa queam uobis narrare peritus.
N on quicquam in cœtu referam populare frequenti,
S ed quod opus mihi sit: laribus nam duplice damno
O brutus in nostris, primùm sine patre relinquor,
Q uem uos experti regem mitémque bonúmque:
T um maiore malo, & nostras quod subruet ædes,
O pprimor, ac uitam demum mi extinguet amatam.
N anque proci inuitæ stimulant connubia matris,
H is patribus geniti, quos hæc habet insula primos:
Q ui tamen Icarij nec tecta subire parentis
A udent, nec dignam genitrice exposcere dotem,
V t redeat uoti compos quencunque probarit.

Quin

Quin potius nostro uersantes limine semper,
Læta boum capita atque ouium, pinguésque capellas
Cædunt, appositóque iterant conuiuia Baccho.
Impune ergo domus perit, & mea cuncta supellex:
Nam mala qui hæc abigat, similis non restat Vlyssi:
Nec teneros istuc ualeo præstare per annos,
Iam non firmus adhuc, nec bello assuetus & armis.
Talis si ipse forem, caderent me uindice cuncti.
Intoleranda etenim sceleri scelera addere pergunt,
Dum mea dispereant. proin uos reprehendite duri:
Vos, age, uicinæ moueat reuerentia gentis:
Quam si negligitis, tum numina sancta timete,
Ne uos ira deûm post tot malefacta sequatur. Ira deū
Vos ego per superûm rectorem sedulus oro,
Perque Themin, quæ hominum conuentus congregat atque
Soluit, me chari sinite, atque dolore sepultum
Mittite, si genitor quondam meus acer Achiuos
Iratus nullis uexauit cladibus unquam.
Vos mihi pro meritis non præmia digna refertis,
Hos in me armantes, lucro qui posse uiderer Armāns
Ducere, si à uobis nostra hæc absumpta perirent,
Quos mihi facturos olim satis esse putarem.
Nam quia disiuncti non uiuimus, illa frequenter
A uobis repetens, quandoque petita referrem.
At mihi supremo nunc estis, credite, damno.
His dictis iacit iratus quæ sceptra gerebat,
Præsentem & lachrymis turbam commouit obortis.
Conticuere tamen cuncti: nam uera locuto
Non ausi iuueni contraria uerba referre:

Antinous sed enim cœpit sic farier unus:
Altiloque, impatiens iræ, quod pessime nobis
Dedecus infligis? qua nos aspergine tingis?
Non tibi causa proci, non sunt, ut rere, malorum:
Sed dilecta tibi potius uersutáque mater.
Tertius hic quarto propior nunc uoluitur annus,
Sollicitas ex quo mentes suspendit Achiuûm,
Pollicitis quenuis retinens, spemque omnibus addens,
Non sine fraude tamen: nanque his contraria uersat:
Quæ dolus hic cuiuis exactè ostenderit unus:
Construit ingentem tenui subtegmine telam
Ordine texendam: dehinc nobis talia fatur:
Iam quoniam interijt mihi coniux, lecta uirorum
Turba proci, nostros thalamos cessate petentes,
Laërtæ donec (ne mi irrita fila supersint)
Prompta queam exorsam iandudum absoluere telam,
Funeream, uitæ dulcem quum clauserit horam,
Nequa meum obscuret Graiarum ex agmine nomen,
Nudus humo locuples fuerit quòd conditus heros.
Sic ait. ex animo nobis ea dicere uisa:
Tela Callida sed telam texebat luce paratam,
Admotis eadem facibus sub nocte retexens.
Tertius hoc nobis prætextu elabitur annus:
Ast ubi iam aduênit quartus redeuntibus horis,
Consilio ancillæ, quæ nouerat omnia, freti,
Fila retexentem contexta offendimus antè:
Sic cœptum perfecit opus non illa libenter.
Nunc responsa proci dant hæc tibi, noscere quæ tu
Iam ualeas, ualeant alij quoque nosse Pelasgi.

Mitte

Mitte tuis matrem laribus, compelle morantem
Nubere cui genitor uolet, aut uolet ipsa petenti.
Quòd si non adimat nostro hanc è pectore curam,
(Ab Ioue prognatæ semper studiosa Mineruæ,
Cui moresque probos, & miras debeat artes,
Consiliumq; sagax, cunctas queis uincit Achiuas,
Nanque nec eximijs spectandæ crinibus olim
Tiroque Alcmeneque, etiam formosa Mycene,
Penelopen superant, quanuis certare uolentes)
Hoc illam auspicijs disces tentare sinistris.
Nam tua sufficient opulentas prædia cœnas
Culta procis, donec similis sententia matri
Haud sine mente deûm steterit. non parua parenti
Gloria, sed uehemens damnum rebusque tibique,
Nobis hoc certum nullò hinc abijsse prius quàm
Eligat è Graijs sibi Penelopea maritum.
Dixerat: atque illi contrà generosus Vlyssis
Filius: Inuitam nam quî dimittere possim,
Quæ me progenuit? quæ nutrijt? inde peregrè
Dum pater est (dubium an uiuus) persoluere multa
Cogerer Icario genitricem hoc limine pellens.
Nam genitor pœnas alias, aliasque reposcet
Chara parens, quum me furijs irata uouebit
His procul à domibus. quin me conuicia terrent
Iusta hominum. ergo illi nunquam tam dura minabor.
Quod nisi sedatus animis tolerare uoletis,
Effugite his tectis, alias exquirite mensas.
Alternas uestro cœnasque ibi porgite sumptu.
Iam si fortè decens magis unius esse putatis

F ortunas impune uiri disperdere cunctas,
P ergite: ego ad superûm uersus pia numina, supplex
O rabo ut uestris factis condigna rependat
I uppiter, hisque omnes tectis pereatis inulti.
Talia dicenti Saturnius omnia cernens
A ërij geminas aquilas è uertice montis
C um rapido primùm demittit flamine uenti.
V icino liquidum sulcantes aëra tractu.
A st ubi consessus medium tenuere propinquæ,
C oncussis circum uolitarunt agmina plumis,
C unctorumque caput spectarunt, omina cædis.
H is super ungue genas incuruo & colla lacessunt,
D extræ perque domos illorum urbémque uolarunt.
Q ueis uisis stupuere animis præsentibus omnes,
P ortenti in dubia mentem formidine fixi:
M aturi inter quos Alitherses incipit æui
M astorides, solus qui præpetis omina pennæ
Augur E numero tanto doctus uentura canebat,
I llius ostenti certus prænuncius heros:
Audite o proceres Ithacæ quæcunque loquemur:
A nte alios audite proci, quos dura manebunt
F ata nimis cunctos. etenim Laërtius heros
A d charos reditum iamiam pertentat amicos.
Q uin uobis rediens cædem molitur, & idem
D amno alijs fuerit multis, quos insula nutrit
H æc placidum spectans Phœbeæ lampadis ignem.
I ras ergo prius regis placemus, & ipsi
H oc agite, ac uestro mea fœnore dicta probate.
N on etenim ignarus moneo, sed certus aruspex.

Sic etenim efficiet, cupiet quæcunque reuersus,
Vt quum Troianam ueheretur Græcia ad urbem,
Quæ fuerat monitus me uate, subiuit Vlysses:
Quandoquidem amissis socijs mala plurima passum,
Ad sua bis deno rediturum scilicet anno
Ignotum, cecini. quæ iam perfecta dabuntur.
Sic ait. Eurymachus Polybi sic filius olli,
Vaticinare senex proprijs age talia natis:
Inque tuis, ne quid patiantur, consule tectis.
Hæc ego te interpres melior uatésque docebo.
Non paucæ claro uolitant sub sole uolucres,
Nec tamen ab Ioue sunt omnes. Laërtia proles
Attamen interijt: cum quo simul ipse iacere
Debueras, ne tot caneres mala perditus augur:
Telemachus tantas neu te duce percitus iras
Conciperet: licet hoc munus tibi nomine captes.
Nunc cape dicta memor, quæ iam perfecta dabuntur:
Si iuuenem hunc ueterum rerum non inscius auctor
Irritare magis uerbisq; inuoluere perges,
Ipse prius damni non parua mole premetur,
Et tamen haud poterit quicquam ob tua dicta mouere.
Tum tu stulte senex digna mulctabere pœna,
Quorundam arbitrio tibi quæ durissima cedet.
Quin & Telemachum certa ratione monebo,
Icarij matrem genitoris ad atria mittat.
Hi uerò optatis hymenæis rite potiti,
Munera quæ tali sint coniuge digna, parabunt.
Nam neque ab inceptis (ea sint licet ardua) certum est
Sistere: nec quisquam his nos absterrere ualebit.

Non nos Telemachus facundi mouerit oris:
Nec tua curamus responsa leuissima, quæque
Irrita transierint: odio ipse grauabere summo.
Ut cœptum est, labentur opes, grauiúsque peribunt,
Quàm formosa diu genitrix remoretur Achiuos
Pollicitis. nos interea dum optata petuntur,
De uirtute inter nos contendemus: ad illas
Accedent alij, queis cuiuis nubere tutum.
Telemachus tunc his respondit uocibus olli:
Eurymache, atque proci reliqui, lectissima turba,
Illa ego præteriens, non ultrà orare laborem.
Norunt nanque dei, norunt eademque Pelasgi.
At celerem nauem, uiginti at tradite saltem
Mi socios quocunque uelim me ducere promptos.
Littoream peto nanque Pylon, Spartamque beatam,
De reditu siquid chari fortasse parentis
Audierim à quouis hominum, famáue profecta
Ab Ioue, quæ summum mortalibus addit honorem.
Quòd si uiuat adhuc genitor, possitque reuerti,
Dura premat quamuis fortuna, morabor in annum.
Sin perijt gratæ defunctus munere uitæ,
In patriæ dulces oras rate uectus eadem,
Tunc illi tumulum statuam, tum debita reddam
Iusta pius, matremque uiro dein protinus addam.
Hæc fatus sedit: medióque ex agmine surgit
Egregij Mentor quondam comes unus Ulyssi,
Cuique domus curam dederat cum nauibus iret
Ad Troiam, parêre seni cui iusserat omnes.
Hic igitur cœtu in medio sic farier orsus:

Audite hoc Ithacæ qui rura tenetis amœnæ:
I *am probus aut facilis non ſit, non corde benigno*
R *ex ullus poſthac, recto iam tramite uiuat*
N *emo, ſed immitis ſit quiſque, ſit impius, aſper.*
L *enis enim inter quos olim regnauit* Vlyſſes,
V *t pater, ex animis delerunt cuncta malignis.*
N *on ego quippe procis auſim maledicere quòd ſic*
I *ndecores ſedeant aliena ad pabula fuci.*
N *am ſua ponentes capita hæc in limine nati*
L *aërte admittunt, quem iam periiſſe loquuntur.*
V *os alios damnem, quòd in alta ſilentia claro*
C *onſeſſu immerſi, rigidis non uocibus ultro*
P *aucos uſque procos multi abſterretis iniquos.*
Tunc Euenorides *ait hæc* Liocritus *olli:*
M *entis inops, quæ in nos iactas conuicia* Mentor?
H *oſque mones cogant ut nos abſiſtere cœptis?*
D *ifficile eſt uictus contendere pluribus ergô:*
A *d ſua quandoquidem ſi tecta rediret* Vlyſſes,
C *œnantéſque procos in primo limine cernens,*
P *romptus eos laribus tentaret pellere auitis,*
L *ætitiæ, uxori, licet expectatus, adeſſet*
C *auſa breuis: noſtris ſiquidem ſuccumberet armis,*
V *nicus à multis domitus. tu ſtulta recenſes.*
E *rgo opera in populo repetat ſua quiſque coacto.*
H *unc ad iter* Mentorque *accinxerit, atque* Alitherſes,
Q *uoſque paterna illi iam gratia fecit amicos.*
Q *uin & fortè diu regionibus hiſce ſedenti*
N *uncius adueniet, neque ab his abſceſſerit oris.*
Conſeſſum his dictis ſoluit Liocritus. *olli*

Quisque suos petiere lares. at turba procorum
Ad celsos Laërtiadæ cessere penates.
Telemachus diuersa petens, in littore palmas
Abluit undisono, diuamq́ue ad Pallada fatur,
Hesternus quicunque deus mea tecta subisti,
Et rate me nigrum pelagus sulcare iubebas,
Si patris ad reditum spectantia nosse profectus
Possem, cuncta proci quæ nunc inuertere tentant,
Nos audi, nostrumq́ue leua quicunque laborem.
Vix prece finita, dea proxima constitit olli,
Mentora uoce pium referens & corpore Pallas:
Atque hæc præsenti uelocia uerba locuta est:
Strenuus his iuuenis cum queis uersabere posthac
Cognoscêre, ut qui patrij iam roboris hæres
Cuncta queas uerbis & rebus in ardua niti.
Proinde iter hoc nunquam sine numine uanus obibis.
Quòd nisi Penelope Laërtiadeq́ue creatus
Agnoscare, equidem nunquam potiere cupitis:
Nam paucos patribus similes est cernere natos:
Quos multi uincunt scelere, haud uirtute frequentes.
Atque ideo promptus quoniam cautúsque futurus,
Adq́ue patris notas artes properare uideris,
Spes superest perfecta dari hæc te posse uolente.
Conatus mitte ergo leues & stulta procorum
Consilia, iniusti cum sint, nugísque tumentes,
Nec lethi fuscas uideant ceruicibus alas
Impendêre suis, quos omnes una feret lux.
Tu quod iter statuis, celer aggredere: paternæ
Namque ego amicitiæ nauim tibi iure parabo

Remigio

R emigio celerem.sed nec comes ire grauabor.
N unc medio,tua tecta petens,uersare procorum
A gmine,delectis atque adde uiatica uasis,
V ina urnis,uictúmque uirûm cerealia dona
P ellibus instructis.comites tunc ipse parabo
E populo promptos:Ithacæ nec littore naues
O bductæ pelago desunt ueteréſque nouæque:
E quibus electam simul instruxisse licebit,
C redere tum pelago dabitur,tum soluere uela.
  Hæc ubi dicta dedit Pallas,non multa moratus
T elemachus celeri redit ad sua limina gressu,
V t qui iam tumidas animo conceperat iras.
O ffendítque procos,cæsis cum tergora capris
D iriperent,mediáque sues coquerentur in aula.
  Hîc illi Antinous ridens sese inclytus offert:
H ísque manu prendens affatur uocibus ultro:
  Irarum impatiens,effrenatóque timende
O re,malas animo curas & uerba remitte,
N obiscum uino indulgens epulísque quietus:
N anque parata tibi dederint hæc omnia Graij,
D electos cum naue uiros,ut dira parentis
F ata,Pylon ualeas rectè internosse profectus.
  Sic ait Antinous,sic olli cretus Vlysse:
A ntinoë,inuitus quis enim conuiuia possit
I nter uos lætus tam concelebrare superbos?
N ónne satis,mea uos bona consumpsisse malignè
P lurima,quum puer ut saperem puerilibus annis?
N unc quia consilijs melioribus utor adultus,
E t sapio,& mi animos augeri in pectore nosco.

P roin uobis afferre manus (mihi credite) nitar,
S eu Pylon accedam, populo siue hocce morabor.
I amque abeo haud sine mente deûm: neque puppe recedam
N ostra uectus inops: alieno credere sed me
R emigio impellor. sic uos uoluistis iniqui.
Hæc ait, & facilè à dextra dextram ipse retraxit
A ntinoi. tum grata proci conuiuia tectis
C urantes, iuuenem multis risere cauillis:
I unior è quorum numero sic dicere quisquam:
Telemachus cædem nobis molitur apertam,
E Sparta auxilium seu nunc petit ille beata,
L ittorea siue ille Pylo properare laborans.
Q uin Ephyræ præpingue solum fortaßis adibit,
P harmaca ut inde ferat lethi præsentia dona:
N os necet ut cunctos, ubi pocula tinxerit illis.
E tumido iuuenumque alius sic agmine fari:
Q uis scit an ipse caua nunc primùm puppe profectus,
V t pater, à charis pereat disiunctus amicis:
S ic quoque difficili nos augeat usque labore?
P rædia enim inter nos partiti, tecta sinemus
P enelope, ac iuueni quem legerit illa maritum.
Hæc illi. at iuuenis thalamum petit inde paternum,
AEris ubi excellens aurique iacebat aceruus:
S plendida uestis ubi, & bene olentis copia oliui:
D oliaque in cuius penetrali sede Lyæi
M unera diuinum potum cohibentia dulcis
A pplicita ad murum fuerant ex ordine, clari
I n reditum domini, si plurima passus, adesset.
A t multæ bifores ualuas compingere claues

Illius

I llius: atque intus proma omnia sedula curans
N octe diéque inerat domino Euryclia fidelis,
Q uam Pisenorides quondan Ops generauerat. ergo
I n thalamum accitæ sic inquit Vlysse creatus:
Dulce age prome cadis uinum, charissima nutrix,
P ost id lene magis, quod cautè sedula curas
D um miseri expectas reditum genitoris Vlyssi,
S i fato redeat quandoque ac morte solutus.
B is senos imple hocce cados, atque oblíne clausos
V tribus electis: modios inde adde farinæ,
V t mensura cibum uigesima præbeat eius.
T u mihi cuncta parans, non ipsa effabere cuiquam.
V espertinus enim desumam hæc omnia, lecto
C um genitrix referens sese ad penetralia condet.
N anque Pylon Spartámque petens, si fortè paterno
D e reditu ualeam quicquam cognosse, laboro.
Hæc ait. in lachrymas sed enim pia lumina nutrix
S oluit: deinde gemens uelocia uerba locuta est:
Quænam nate tuæ sedit sententia menti?
C úr ue ita longinquas statuis discedere in oras,
V nicus, & nobis uita quoque charior ipsa?
N am procul à patria perijt generosus Vlysses.
Q uin struet insidias abeunti turba procorum,
V t te fraude necent: tua prædia diuidat hæres.
P roinde morare tuis domibus. nam nil opus alto
T e pelago errantem multos tolerare labores.
Hæc illa: at prudens uetulæ sic ortus Vlysse:
F ide: iter hoc non aggredior sine numine diuûm.
A t prius id matri nutrix haud dicere iures,

Q uàm lux undena aut etiam duodena nitebit,
N e desiderio, quum nouerit ipsa profectum,
P lorando lachrymis corpus deformet honestum.
Sic ait, estque deos anus attestata supremos.
O mnia sollicito quæ postquam rite peregit,
V ina cadis onerat confestim, amplósque farinæ
D epromens modios, instructis pellibus aptat.
I lle procis miscet sese ad sua tecta reuersus:
O fficio inde alio Pallas quem cæsia iuuit.
Cesia pallas
T elemacho faciem nanque aßimilata, per urbem
Q uenque uirum aßistens, uerbis demulcet amicus:
V elocémque iubet sub uespere scandere nauim.
E gregio hinc puppem Phronio genitore creatum
V elocem exposcit, cui tradidit ille petitam.
S ole cadente uias postquam texere tenebræ,
I n pelagus nauim trahit, ac simul instruit armis,
Q ueis pelago celeres insultauere carinæ:
P ostremò hinc statuit portu: quam lecta iuuentus
P rompta petit, ueluti monuit Tritonia Pallas.
N ecnon illa eadem glauco dea lumine torua
A d Laërtiadæ contendit tecta tyranni:
I nfuditque procis dulcem per membra soporem,
S plendida ut abijcerent errantes pocula Baccho:
D ormitúmque irent quisque ad sua tecta per urbem.
H is actis (neque enim sederunt multa morati)
T elemachum è domibus præclaris diua uocatum
P rudentem alloquitur uerbis, atque incipit ultro,
M entora uoce pium referens & corpore Pallas:
O iuuenis, delecta uides socia agmina præstò

Promptaque

P romptáque remigio:te ſolum(crede)morantur.
P ergamus:res nulla uiam iam differat ultrá.
E xtemplo his iuuenem præceſsit Cæſia dictis,
P oſtque deæ iuuenis ueſtigia promptus abiuit.
A d mare ſed poſtquam uenere,ratémque paratam,
O ffendunt ſocios in littore crine decoros:
A d quos Telemachus ſic farier incipit heros,
Nunc agite ô ſocij cumulata uiatica tectis
A uferte è noſtris:nanq; hæc ignota parenti,
A ncillíſque alijs:tantúmque anus unica nouit.
Sic iter aggreditur dicens,alijque ſecuti,
E t celeri ſtudio lecta poſuere carina,
T elemachus gratis quæ iuſſerat omnia uerbis.
T unc nauem ingreditur iuuenis:dea cæſia cuius
C onſedit prora moderatrix,Pallada iuxta
T elemachus.poſthac reſoluta è littore puppis
P er mare collectos uexit,tranſtríſque ſedentes.
C ui dea ſubmiſit facilem Tritonia uentum,
S cilicet ut Zephyro reſonarent æquora puro.
A t iuuenis ſocios iubet arma capeſſere,blandis
H ortatus uerbis.tunc hi recto ordine cuncta
E xpediunt,mediáque abiegnum attollere puppe
F eſtinant malum,relıgantque rudentibus aptis,
D iſtenduntque boum diſſectis lintea uelis.
Q uæ poſtquam inflauit Zephyrus,reſonare carina
P urpureo cœpit fluctu pulſata,uolante
N aue per immenſum,fluctúſque ſecante marinos.
A rma olli celeri tunc omnia puppe ligantes,
C ratêras magnos ſtatuunt,& uina coronant. Virgily

P ocula dein libant dijs immortalibus altis,
C œruleæ ante alios omnes non pauca Mineruæ.
I lla uiam uelox & nocte & luce secabat.

HOMERI ODYSSEAE LIBER TERTIVS.

T Sol exoriens, pelagi stagna alta reliquit,
Ad conuexa poli properans, fulgeret olympo
Vt superis, terráque simul mortalibus alma.
Atque olli ad Pyliûm, Nelëia Nestoris arua,
P eruenere urbem, nigros quum littore tauros
R ectori pelagi mactarent sacra ferentes,
S edibus idque nouem. quingentûm quælibet harum
P lena uirûm, taurósque nouem cohibebat. at ipsi
V isceribus saturi, tunc ordine crura cremabant
N eptuno: at lectis iuuenum manus inclyta uelis
S uccedens portu, nauem admouet. exilit inde
T elemachus, celeremque ratem duce Pallade linquit:
C ui dea cœruleis oculis metuenda profatur:
Nunc nimium o iuuenis te dedecet esse pudentem.
N anque ades ut ualeas cognoscere fata parentis,
S it quibus occultus terris, quo funere raptus.
P roinde age pugnacem rectà te ad Nestora confer,
D e fato ut referat quæ norit cunque paterno.

Illum,

I llum, certa tibi narret tantùm, ipse rogato:
Q uandoquidem prudens nunquam tibi uana loquetur.
Hæc dea. Telemachus contra cui talia reddit:
Q uinam adeam sic Mentor eum? quî nempe salutem,
O rnatis minimè assuetus sermonibus? adde
Q uòd rarò affari seniorem iunior audet.
Sic ait. ast iuueni respondit Cæsia claro:
P lurima succurrent per se tibi, multáque diuûm
C onsilia attulerint meditanti: nec sine mente
T e superûm credam genitum, neque uiuere adultum.
His dictis, iuuenem cœpit præcedere diua,
C onfestim iuuenísque sequi uestigia diuæ.
C onsessum ad Pyliûm sic deuenere profecti,
N estor ubi & nati conuiuia læta parabant.
T um socij assare ac uerubus transfigere carnes:
Q ui simul hospitibus cuncti occurrêre duobus,
C oniungunt dextras læti, selláſque ministrant.
N estorides autem Pisistratus aduenit ollis,
P roximus atque epulis adhibet, dextráque prehendit.
T um molles substernit eis in littore pelles,
F ratrem illas propter Thrasymedem, ac Nestora diuum,
V isceribus quadras cumulans, auróque propinans
V ina graui, multóque augens dein promptus honore,
A d Ioue progenitam sic Pallada farier infit:
Tu quoque funde preces Neptuno scilicet hospes,
C ui modò sacra damus conuiuia lauta parantes.
A st ubi libaris iusta prece rite peracta,
H uic dulcis cratêra meri tum porrige, libet
V t pariter, diuísque preces effundat amicas,

Quorum ope semper egent prudentum uota uirorum.
Nunc quoniam æquæuus nobis, te iunior hic est,
Aurea tu capies à nobis pocula primus.
Hæc fatus, manibus dulcis cratêra Lyæi
Obtulit. at gauisa uiro prudente Minerua est,
Aurea quòd primæ sibi pocula iure dedisset.
Hinc tali supplex Neptunum uoce precatur:
Terram complectens audi maris arbiter, atque
Hæc perfecta dari nobis concede benignus:
Nestora cum natis amplissima gloria primùm
Te præbente ornet: Pylijs dehinc omnibus amplè
Gratus redde uices hecatombes munere dignas.
Tum me ac Telemachum his actis da posse reuerti,
Quorum nos studio uastum sulcauimus æquor.
Hæcce precata dea est: perfecítque omnia Pallas:
Telemachóque dedit pariter cratêra rotundum:
Qui prece Neptunum confestim orauit eadem.
Hîc Pylij carnes traxerunt protinus assas:
Partitíque epulas celebrarunt ordine lautas.
Postquam exempta fames, & amor compressus edendi,
Cœpit eques Nestor fari hæcce Gerenius heros:
Nunc ex hospitibus libeat scitarier ipsis,
Quinam huc adueniant: epulis sunt nanque refecti.
Dicite qui adsitis, qua parte per humida uecti
Aequora: sunt uobis an fortè negocia? casu
An magis erratis prædonum more, salutis
Immemores propriæ, atque alijs mala multa ferentes?
Hæc Nestor: cui sic respondit Vlysse creatus,

Haud

Haud timidè:ingentes animos nam cæsia Pallas
Subdidit,ut de absente diu genitore rogaret:
Neleide ô Nestor,decus immortale Pelasgûm,
Quæ senior cognosse cupis,dicam ipse libenter.
Nos Ithacam Neio positam sub monte colentes
Venimus:haud propria officia aut popularia dicam:
Sed Laërtiadæ si gloria magna parentis
Fortè meas aures tangat,quem fama gerentem
Tecum bella canit Troiam euertisse superbam.
Quotquot enim Troiæ muros adiere,tenemus
Quo letho absumpti,quáue in regione sepulti.
Iuppiter ignotum hunc unum dedit,ac neque clarè
Dicere mi ualuit quisquam,quibus occubet oris:
An'ne manu hostili domitum terra occupet,ánne
In pelagi gremio sibi uendicet Amphitrite.
Proin supplex ueni genua ad tua,dura referre
Si mihi fata patris libeat tibi,sicubi fortè
Videris,errantíue alij mihi credita narres:
Nam miserum hunc genuit supra omnes inclyta mater.
Tu nec me ueritus,néue assentare misertus,
Sed comperta refer,quóque ordine uisa tenebis.
Per siquid genitor meus unquam clarus Vlysses
Troiano in populo promissum aut rebus obiuit,
Aut uerbis,tunc cum mala multa tulistis Achiui:
Hæc animo repetens heros mihi uera referto.
Sic iuuenis.Nestor tunc ista Gerenius olli:
Quandoquidem duros memoras mihi chare labores
In populo nuper Graij quos hausimus illo,
Quæque alto errantes pelago,prædámque petentes,

Quandocunque ducem lecti sequeremur Achillem,
Quæque etiam tulimus Troiæ sub mœnibus altis,
Sub quibus eximij bello cecidere Pelasgi,
Martius ad quæ Aiax, Pelidésque occidit, ad quæ
Patroclus uirtute deis æquandus, & ille
Me genitus prudens iuuenis bellator & audax
Antilochus, cursu uelox, armísque timendus:
Præter quæ & tulimus mala plurima: cuncta referre
Quisnam oro poßet mortali sanguine cretus?
Quin si quinque aut sex Phœbëi sideris orbes,
Quot nos ærumnæ uexarint, quáue, rogares,
Tu patriam peteres nimirum hæc tædia uitans:
Nanque dolis Troiam aggreßi certamine duro
Aßiduè, decimo uix tandem euertimus anno.
Iam tum consilijs magnus superabat Vlysses,
Atque dolis alios Graiorum ex ordine quosuis,
Ille tuus genitor, si te pater ille reliquit
Non dubiam sobolem. quin & stupeo, optime, cernens
Te sermone illi similem: uix nanque putaris
Effari iuuenem tam commoda & apta ualere.
Ilion & sanè dum circunsedimus altam,
Non Laërtiades mecum dissenserat unquam
Consilio, ast animis eadem sententia nostris
Sedit, ut exacto gauderet Græcia bello.
Verùm ubi direptam Priami succendimus urbem,
Nauibus impositos dij disiecere Pelasgos:
Nam reditu Graios afflixit Iuppiter atro,
Quos neque prudentes cunctos neque nouerat æquos:
Atque ideo illorum multos mors dura necauit,

Queis

Queis claro Pallas succensuit orta parente,
Dissidio Atridas inuoluere feruida fratres.
Olli ad concilium frustra acciuere Pelasgos
Rite parùm, occiduas cum sol ferretur ad oras.
At Graij multo Baccho uenêre grauati
Consultura super communi sorte iuuentus.
Consessu Menelaus eo censebat Achiuos
Quærere iam reditum pelago debere profectos.
Frater eos natu maior diuersa monebat,
Qui populum cohibens, hecatombes munere sacræ hecatombes
Lenire accensas cupiebat Pallados iras,
Demens, & uoti compos non usque futurus.
Nam facilè haud mutant, quæ dij statuêre supremi.
Dum grauibus uerbis sic altercantur Atridæ
Discordes, clari consurrexere Pelasgi
Cum clamore: atque his duplex sententia sedit.
Ardua uoluentes sic nocte quieuimus illa
Vexati, nobis nam dij mala multa parabant.
Traximus in pelagus curuatas mane carinas
Impositis opibus, cultis itidémque puellis.
Dimidium interea populi sibi maior Atrides
Diuisi tenuit, rector princepsq́ue benignus.
Altera pars naues conscendimus: ocyus æquor
Quas tulit instrato (sic dij uolucre) profundo.
Sacra deis Tenedum uecti, patriámque petentes,
Soluimus: at reditum nobis deus abstulit atrox:
Altera quo inter nos contentio nata mouente.
Diuersi puppes nanque ascendêre paratas,
Quos habuit secum comites Laërtius heros

Maiori Atridæ sic rursus grata ferentes.
Confestim hic densis me credere nauibus ausus,
Effugi, cernens dira impendêre Pelasgis.
Cum socijs fugit Tydides: serior ad nos
Deuênit flauo Menelaus crine decorus:
Affuit in Lesbo tunc expendentibus illud
Nanque iter, ánne Chion supra ueheremur iniquam
In Psyriam, læua nobis quæ parte iacebat,
Ardua súbne Chion uentosi ad saxa Mimantis.
Sic dum signa deos peteremus, certa dederunt
Signa, ut in Eubœam pelago dare uela iuberent,
Vt citò damna simul fugeremus proxima nobis.
Incipit at stridens uentus spirare: carinæ
Piscoso arreptæ pelago petiere Geræstum
Nocte illa. ex undis seruati plurima taurûm
Neptuno sacris hic crura reponimus aris.
Iam lux quarta aderat, quum puppes applicat Argis
Apta manus bello, Diomedis clara iuuentus:
Ipse Pylon rectà tenui: nec uentus euntem
Destituit, primum quem dij mihi flare dederunt.
Sic ego iamdudum nostra hæc ad tecta reuersus,
Qui fato absumpti Graiorum, quí ue relicti,
Haud noui: at licuit quæcunque audire sedenti
His laribus (quæ fas) disces: nec te ulla latebunt.
Myrmidonum incolumes aiunt rediisse cateruas,
Quos hasta egregios ductabat Achille creatus.
Fama Philocteten fortunæ adscribit eidem.
Idomeneus socios Cretæ quoque reddidit omnes,
Quos bello eripuit, pelagus nullum abstulit olli.

Scilicet

S cilicet Atridæ casum ipsi audistis acerbum,
V t rediit, ceciditque Aegisthi fraude peremptus:
Q ui pòst occubuit fato confossus eodem.
T anti Agamemnoniam prolem fuit esse relictam,
Q uæ patris ulta necem, tristi demiserit orco
Ae gisthum, insidijs cuius ceciddisset Atrides.
S ic tu nate, bonus quoniam grandísque uidere,
V t te posteritas celebret, iam strenuus esto.
Hæc Nestor: cui sic generoso cretus Vlysse:
N eleide'o Nestor Graiûm decus, ilicet ultus
I lle patris cædem, uiuet celebrandus Achiuos
I nter, & æternis ideo cantabitur hymnis.
A uxissentque utinam simili me robore diui,
Q uo mulctare procos petulantes omine possem,
I urgia queis patior iamdudum & damna magistris.
A t me non tali superi dignantur honore,
N ec Laërtiaden: proin cogimur illa subire.
Sic ait: at iuueni contrà hæcce Gerenius infit:
H æc quia chare mihi memorasti nate, procósque
N on paucos causa genitricis in ædibus aiunt
M ulta patrare tuis, dum tu meliora precaris,
D ic age, sic'ne uolens absumeris? ánne tui te
O derunt populi, diuûm responsa sequentes?
Q uis scit an hisce uices reddat quandoque reuersus
S iue unus genitor, siue omnes fortè Pelasgi?
C æsia quandoquidem si te sic Pallas amaret,
V t patris illa tui curam ad Troiana gerebat
M œnia, quæ propter Graij mala multa tulere:
(Nanque deos nulli tam uidimus usque fauentes,

C onspicuè ut Pallas genitorem diua iuuabat)
S i te sic animo curans tua Pallas amaret,
O mnibus exciderent animo connubia læta.
Dixerat hæc Nestor: tum contrà ingressus Vlyssis
F ilius: Ista senex nunquam perfecta dabuntur:
S unt etenim (ut stupeam) nimis ardua: uixq́ue ualeret
O ptanti illa mihi superûm effecisse potestas.
Hæc tacuit fatus: cum sic Tritonia Pallas,
Q uænam uerba tibi dentum extra septa uolarunt?
Q uem uult ipse deus seruat facilè, & procul absens.
M allem multa animo passus mala posse penates
I n patrios remeare, diem reditúsque uidere,
Q uàm, uelut Atrides, domibus cecidisse reuersus,
Q uem dolus Aegisthi Ledæaq́ue nata necarunt.
P arcere sed nulli solito non magna deorum
V is letho criperet uel charum quanlibet, illum
I mproba quem stygio Lachesis damnauerit Orco.
Hæc Pallas: cui sic prudenti cretus Vlysse,
H actenus hæc Mentor mæsti licet. ipse redire
S ed genitor prohibetur: & (ut reor) aspera dudum
F ata dei misero, ac triplices neuere sorores.
N unc libet ast aliud scitari è Nestore, cuius
I ustitiæ insidunt maturo pectore dotes:
N am tribus hunc perhibent æuis regnasse uirorum,
Q uem similem superis uideo immortalibus ore.
Neleide o Nestor, tu edissere uera petenti:
Q uî perijt Graiûm latè regnator Atrides?
Q ueis ue locis Menelaus erat? qua fraude doloso
C oncidit Aegistho, bonus à peiore peremptus?

Non erat hic Argis,alias fortasse peragrans
Viserat ast oras,proinde illa est ausus adulter?
Tunc ita respondens eques hæcce Gerenius infit,
Quæ petis,ista scies per me certissima nate.
Coniicis hæc rectè:nec te scopus usque fefellit.
Si patris in laribus uiuum offendisset Atrides
Aegisthum à Troia rediens Menelaus,inanis
Nullus eum terræ texisset munere cæsum,
Sed uis dira canum atque auium lacerasset ab Argis
In medijs prostratum aruis procul:ulla neque illum
Flesset Achiuarum,tantum scelus ilicet ausum.
Nos siquidem ad Troiam dum fortia facta morantes
Aggredimur,uacuus celebres Aegisthus ad Argos,
Vxorem eximij uerbis mollibat Atridæ.
Hîc facinus tetrum prius auersata,benignis
Mentibus absenti fauit Ledæa marito,
Cum uatem uxori clarus liquisset Atrides,
Qui thalami intactum custos seruaret honorem.
Verùm ubi fata uiro lucem statuêre supremam,
Deserta abductum miserè capit insula uatem,
Pasceret ut rabidas(ludibria dira)uolucres.
His actis non inuitam ad sua limina adulter
Ducit eam:permulta deis mox sacra propinans,
Suspendit peplósque illis,atque aurea dona,
Postquam insperatum facinus perfecerat audax.
Iam uerò Atriden mecum(nam uixit amicus
Ille mihi)è Troia uentus deduxerat idem.
Sunion at postquam attigimus,quod propter Athenæ
Rectorem nauis Menelao Phœbus Apollo

I pse suis ueniens occidit nempe sagittis,
C urrentis clauo hærentem (prout sæpe) carinæ
P hrontin Onetoriden, quo non præstantior alter
N auem agere, ingruerent ualidæ quum fortè procellæ.
S ic properans quamuis minor hic subsedit Atrides,
V t socio daret exequias, strueretque sepulcrum.
A st idem pelago naues ubi credidit alto,
S axáque iam Maleæ peruênit ad ardua currens,
F unestum huic reditum, cernit qui cuncta, parauit
I uppiter, immittens stridentia flamina uentos,
H orriferasque ciens iamque æquas montibus undas.
H ic classis partem Cretæis applicat oris,
I ardanique undas circum, iuxtáque Cydonas.
E st autem saxi leuis quædam altáque moles
I n mare procurrens, Gortynos ad intima uersa.
H ic Notus in Scæum montem impulit acrior undas
A d Phæstum, ingentes ubi frangit petra procellas
E xigua: huc puppes iactæ: studioque ruinam
E ffugêre uiri: naues periere propinquis
I llisæ scopulis: è queis & quinque tulerunt
L ittus ad Aegypti uentus pelagique fragores.
S ic & opes illic multas aurumque coegit
N auibus Atrides aliena per oppida uectus.
I nterea Aegisthus facinus crudele patrauit,
I llius interimens fratrem, sceptróque potitus
I nde Mycenæis septem moderatur in annos.
O ctauo at demum linquens generosus Athenas
Ae gisthum obtruncat præclaro nomine Orestes,
Q uòd patris ille caput stygijs immerserat undis.

Hoc

H oc opere exacto, quum donat honore sepulcri
I mbellem Aegisthum, *atque odiosa cadauera matris,*
E cce die in patriam rediens Menelaus *eadem,*
D iuitijs classem innumeris adduxit onustam.
T u quoque ne domibus longè, mihi credis, aberra,
D imittens & opes, & in ædibus impia linquens
C orda uirûm: tua cuncta uorent ne fortè malignè
P artiti inter se, atque iter hoc tibi cedat inane.
T e nunc ipse tamen Menelaon *adire iubebo,*
V t qui fortè recens aliunde reuerterit, hísque
A populis, quorum ex oris remeare uolentes
N on illi sperare queant, quoscunque procellæ
P er mare tam uastum sparsissent, unde uolucres,
(Quòd graue, quòd magnum) haud unus deduceret annus.
P roin tu naue tua socijsque iter istud obito:
S iue pedes mauis, præstò est tibi currus, equíque:
Q uin gnatísque meis ducibus Lacedæmona *uises,*
Q ua Flauus *sceptro* Menelaus *in urbe potitur.*
I llum, uera tibi ut narret, quum nate rogaris,
P rudens uera tibi tantùm narrauerit heros.
Sic ait: at densas sol est demersus in umbras,
C æsiaque hæc illis sic est effata Minerua.
Ordine cuncta senex, atque ut decet, ista recenses.
C ædere sed linguas, uinumque infundere tempus,
N eptuno atque deis alijs ut sacra feramus
L ibantes, somníque oculos in tempore soluant.
S ol tenet occiduas oras, ac multa sedere
D edecet, à superûm cœnis nec uelle reuerti.
Sic Ioue nata: olliique auscultauere locutæ.

Atque hic praecones manibus dant ordine lymphas:
Cratêras statuunt iuuenes, & uina coronant,
Atque ea solliciti cunctis ex ordine porgunt.
Iniiciunt igni linguas, ad libáque surgunt.
His ubi perfectis potus satiata libido est,
Telemachus forma insignis, Pallas'que reuerti
Ad curuam cupiere ratem: sed lenibus illos
Increpuit uerbis Nestor *remoratus euntes:*
Nec pater omnipotens nec caetera numina faxint
Vt mea linquatis sic atria puppe petita,
Quo pacto à nudo & discedere paupere mos est,
Cui neque sint chlamydes, neque tinctae copia uestis,
Quáque ipse instratus, qua leniter ipsius hospes
Accubet: at nobis illorum est diues aceruus.
Non igitur Laërtiadae *clarissima proles*
Me uiuo accumbens tabulis in naue quiescet:
Quanquam & turba meis natorum est plurima tectis,
Hospitio excipient qui limina nostra petentes.
Sic Nestor, *cum sic affata est* Nestora Pallas:
Haec tu chare senex rectè: monitísque decebit
Telemachum parêre tuis, quandò aequius illud.
Proinde tuis somnum capturus in aedibus unus
Aggredietur iter tecum. nigram ipse carinam
At repetam, ut socios horter, tum singula narrem:
Glorior inter quos aeuo praecellere solus.
Nam quot amicitiae iuuenes huc iure profecti,
Telemacho aequaeuos cernas in naue licebit.
Qua simul, ut tempus nunc admonet, ipse quiero,
Mane ibo egregios confestim ad Cauconas *orto,*

Quos

Quos inter dudum debentur plurima nobis.
Tu iuuenem huncce (tuos petijt modò nanque penates)
Cum nato curru mitte: & quæ gloria equorum
Prima tibi cursu est ac robore, trade duobus.
 Hæc ubi dicta dedit glauco dea lumine, abiuit
Ossifragæ similis: cuncti obstupuere uidentes:
Obstupuit simul ipse senex ubi talia uidit:
Telemachiq́ue manum capiens, ita farier infit:
 Non ego degenerem aut timidum te nate putarim,
Quem iuuenem diuíque duces comitésque sequuntur.
Non fuit ille alius superorum ex ordine quisquam,
Disijcit hostiles sed quæ Tritonia turbas,
Quæque tuum ante alios genitorem ornauit Achiuos.
Alma igitur regina faue, ac me laudibus auctum
Cum natis simul ac ueneranda coniuge linque.
Nanque bouem iuuenem tibi lata fronte uidendam
Indomitam cædam, nondum ceruice subactam.
Imbuet illa aras insperso cornibus auro.
 Hæc precibus dederat: diua audijt ista precantem.
Strenuus hic natos generósque ex ordine Nestor
Præcedens, ornata dehinc ad tecta reducit.
At postquam ad clari deuentum est atria regis,
Ordine quisque suo petiere sedilia nota.
Miscuit inde senex dulcis cratêra Lyæi,
Hauserat undecimo quod solers scilicet anno
Proma cadum relinens. huius tunc miscuit ergo
Cratêrem præstans heros: libánsque Mineruæ,
Multa satam orauit summo Ioue Pallada supplex.
His actis, ubi deinde sitim extinxere bibentes,

Ad sua discedens tum limina quisque reuersus.
Hîc iuuenem Nestor *prolem patientis* Vlyssi
Ipse toris somno iubet indulgere paratis,
Hîc ubi uentosa resonabat porticus aura:
Moribus hunc iuxta & celebrem Pisistraton *armis,*
Qui fuerat natos herois iunior inter.
Pòst ipse extremus dormitum abscessit in ædes:
Cui regina simul lectos instrauerat uxor.
Aurora at roseis ubi fulsit lutea bigis,
Exit eques thalamo, surgitque Gerenius *heros.*
Arte laboratis consedit denique saxis
Ante fores altas positis, candentibus, albo
Vnguine conspicuis, Neleus *queis sederat olim,*
Consilio similis dijs immortalibus: illum
Sed fera Parca *domans, stygijs demiserat umbris.*
Considet his Nestor *custos præclarus* Achiuûm
Sceptra tenens. post hunc nati uenere frequentes
Egressi thalamis, Stratius*que, & pulcher* Echephron,
Perseus, Aretús*que, ac diuinus* Thrasymedes.
Aduênit sextus post hos Pisistratus *heros.*
Telemachum *hi secum adductum statuêre sedili.*
Quos simul aspiciens eques hæcce Gerenius *inquit:*
Quæ cupimus, celeri nati properate labore,
Vt diuam ante alios liceat placare Mineruam,
Quæ nostras nimirum epulas inuisit apertè.
Proinde bouem nostris adduci curet ab agris
Vnus: eam extemplo nam se egerit ante bubulcus:
Telemachi *nauem eximij petat alter, & omnes*
Illius omissis socios uocet ipse duobus:

T *ertius aurificem moneat Laërcea ut ad nos*
N *unc eat, atque bouis diffundat cornibus aurum.*
H *îc remanete alij, atque ancillis scilicet intus*
D *icite lauta parent pulchris conuiuia tectis,*
A *pportent sellas, & aquas ac ligna ministrent.*
Munera quisque sua his dictis obit. aduenit hîc bos
E *x agris: socij è nigra uenere carina*
T *elemachi: aurificisque fuit manus inclyta præstò:*
C *ui propriæ fuerant artis simul arma parata,*
M *alleus, atque incus, cum forcipe. nanque metalla*
E *xercebat eis auri. uenitque Minerua*
O *ccursura sacris. tum Nestor præbuit aurum:*
C *ornibus ille bouis quod circunfundit, & aptè*
A *pplicat, ut cernens gauderet munera Pallas.*
C *ornibus ergo bouem ducunt Stratiusque & Echephron,*
Q *uin Aretus aquas manibúsque lebete lauandis*
E *thalamo fert, atque molam tenet ipse canistro.*
B *ellicus ancipiti Thrasymedes quippe securi*
A *dstitit, atque bouem iam percussurus adiuit.*
Q *uò cruor immanet cæsæ, fert Persëus utrem.*
I *ncipit hinc Nestor lymphísque moláque, Mineruam*
M *ulta orans: capitísque pilos cremat igne iuuencæ.*
H *is actis, sparsáque mola, fortißima proles*
N *estoris extemplo Thrasymedes impulit adstans,*
I *nciditque bouis neruos ceruice petitos.*
I *lla cadit: natæ atque nurus, uenerandáque coniux*
N *estoris, & Clymeni natarum maxima quondam*
E *urydice, implerunt ululatu tecta frequentes.*
O *lli prostratam à terra tenuere leuantes.*

T um iugulum elatæ Pisistratus abscidit heros.
V erùm ubi diffuso perijt bos sacra cruore,
E xtemplo secuere ac truncarunt rite iacentis
O mnia crura: dehinc omento obducta dedere
I n partes dissecta duas, & cruda reponunt:
V rere tum lignis Nestor, uinóque Lyæo
L ibare: at iuuenes uerua hunc prope quina tenebant.
C ruribus ast assis ubi uiscera tosta uorarunt,
S ecta minutatim uerubus dein cætera figunt,
A dque mouent igni uerubus transfixa tenentes.
T elemachum interea lauit Polycasta decenter
F ormosa, atque inter prognatas Nestore, natu
M axima: tum pingui lotum ungere pergit oliuo,
P alliolóque tegit molli, tunicáque parata.
I s uerò loto similis iam corpore diuis,
B alnea dimittens, Pylium prope Nestora sedit.
O lli ubi iam carnes assas traxere, sedentes
I ndulsere cibo: queis aurea pocula lauti
A pportant iuuenes, & uino plena ministrant.
P ostquam exempta fames, compressus amórque bibendi,
I ncipit inter eos hæc uerba Gerenius heros:
Ducite equos, iuba quos densa ornat, ducite nati:
A dque iter accinctos ueloci adiungite curru.
Sic ait. at iuuenes uerbis audire locuti.
A diunguntur equi celeres ita curribus aptis.
T um Bacchum & Cererem proma atque obsonia ponit,
A b Ioue queis reges uescuntur rege creati.
T elemachus currum his actis conscendit, & illi
S e fidum adiunxit comitem Pisistratus heros,

Frena

F rena manu capiens: simul insonuitque flagello
I mpellens, & equi uoci audiuere uolantes
P er campos, Pyliûmque urbem post terga dederunt.
A t iuuenes tota circum iuga luce rotarunt.
O ccidit hic, magnísque uias sol contegit umbris.
D eueniunt Pheras, celebrésque Dioclis ad ædes
O rtilocho genitore sati, quem Alphæe tulisti.
H ic noctem, oblatis quæ sunt digna hospite, sistunt.
A urora at roseas ubi protulit aurea bigas,
S ub iuga quadrupedes adigunt, currúque leuantur.
A dmouet is scuticam, nec equos piget ire uolantes,
F rugiferum donec campum tenuere furentes.
H ic iter exactum est. tanto ruit impete equûm uis.
O ccidit hic sol, atque uias texêre tenebræ.

HOMERI ODYSSEAE LIBER QVARTVS.

T Spartã tenuere cauã latamque profecti,
Adque domos iuuenes uenere minoris Atridæ,
Ciuibus exhibuit qui tum conuiuia tectis
In proprijs, nati celebrans nataque hymenæos.
H anc Pyrrho siquidem mittebat Achille creato
D esponsam ad sacræ sublimia mœnia Troiæ,
Q uæ perfecta dei dederant uenientibus annis.
H anc & equos igitur mittens currúsque parabat

Myrmidonum in patriam Pyrrhi inclyta regna tyranni.
Spartanam & sponsam, genuit quã clarus Alector,
Sublato è famula Megapenthæ adiunxerat heros.
Vnicus hic: Helenæ sobolem nam Iuppiter ullam
Non dederat, postquam dilectam in luminis auras
Edidit Hermionen decoratam à Cypride forma.
Ergo epulas læti lautas celebrare per alta
Atria, uicini comitésque minoris Atridæ
Oblectati animos, cithara quos optimus inter
Personuit uates, iuuenésque ex agmine bini
In gyrum saliunt, corpusq; ad carmina iactant.
Telemachus sed enim, cumq; hoc Pisistratus heros
Vestibulo steterunt, & equos habuere propinquos:
Quos simul accurrens Eteoneus uidit in ipso
Limine, dilectus regi, solersq; minister,
Pastori ut referat populi, festinat in ædes,
Atque ait hæc olli coràm uelocia uerba:
Hic nunc occurri hospitibus Menelaë duobus
Ante fores: certam sobolem Iouis esse putaris.
Effare, an soluamus equos uenientibus? ánne hos
Hospitium ut quærant aliud, mittemus in urbem?
Sic ait: atque olli succensens infit Atrides:
Nempe Boëthæde insipiens non antè fuisti,
Nunc tamen ut puer hæc ignarus inania fundis.
Nósque diu errantes, & nostra ad tecta regressos
Nutrijt externum hospitium: modò Iuppiter omnes
Aerumnas posthac adimat mihi: proinde age equorum
Solue iuga: ast iuuenes epulis prius excipe gratis.
Hæc ait: ille gradum celerat, reliquósque ministros

S e iubet inde sequi, promptósque ad cuncta manere.
H ic & equûm soluêre iugo fumantia colla,
D isiunctosq; ligant alta ad præsepia, & illis
O bijciunt zeas atque hordea candida: currus
P arietibus nitidis mox applicuere: sed ipsos
A urea duxerunt ad nobilis atria regis
H eroas: quæ dum aspicerent, stupuere uidentes.
N am lunæ similis, Phœbeæ aut lampados igni
E ximius fulgor tecta alta tenebat Atridæ.
P erlegêre oculis auidi quæ gaudia postquam,
B alnea pulchra petunt loturi ex ordine corpus.
Q uos oleo lotos ubi fidi unxere ministri,
P allia digressus circum tunicásque dedêre:
P ropter & appositus regem statuêre cathedris.
H inc manibus lymphas ancilla dat: aureus olli
G uttus, eratq; lebes argenteus. inde politam
A pposuit iuxta mensam, uenerandáque lectis
M uneribus cereris grata auxit proma libenter,
F ercula multa addens placitura sedentibus illa.
H îc structor quadras dissectis carnibus implet
O mnigenis, solido craterasque adijcit auro.
H os itaque aspiciens flauus sic inquit Atrides:
Indulgete epulis læti: pòst nanque rogabo
Cœnatos, quánam huc sitis de gente profecti,
C um rear haud uestrûm genus interijsse parentum:
Q uin ego regali uos credam stirpe creatos:
N on etenim tales humilis pater edidit ullus.
Accipit hæc fatus manibus præpinguia terga
A ssa bouis, proprijque his doni apponit honorem.

Qui palmas epulis prompti admouere paratis.
Postquam exempta fames, compressus amorque bibendi,
Telemachus nato haec effatur Nestore: neue
Audirent alij, capiti caput admouet ultro:
Chare, istaec expende, animo Pisistrate nostro,
Ac re renidentes aedes, auro, atque elephanto,
Argento, electróque mero resonantia tecta.
Interior Iouis est huic aula simillima summi:
Nam numero tam multa carent. stupeo omnia cernens.
Audijt haec flauo Menelaus crine loquentem,
Atque ait hospitibus uelocia uerba propinquis:
Mortalis certare Ioui non ausit, amici,
Cui domus & nigra sunt cuncta carentia morte.
Diuitijs uir mecum alius certare ualebit,
Aut secus. haec etenim, errando mala plurima passus,
Nauibus octauo huc aduexi redditus anno.
Aegyptum, Phoenicem, etenim Cyprumque peragrans
Aethiopas adijque, & Sidonios, & Erembos,
Cornigeros Libyamque ferentem protinus agnos:
Nam ter oues anno foetum illic edere suerunt.
Pastores igitur dominosque haud caseus illic
Deficit, aut carnes, aut dulcis copia lactis,
Quo cunctis pollent soliti mulsisse diebus.
Huc multas cum eiectus opes ego fortè parando
Errarem, clàm fratrem alius mi aggressus inermem,
Incautum uxoris sceleratae fraude peremit.
Tot licet ergo bonis diues; moeroribus angor.
A uestris autem patribus uos nosse putarim,
Qui sunt cunque illi, me damna ingentia passum,

Amisisse

A misisse domos cultas, amplasque, refertas
D iuitijs, quarum mi utinam nunc tertia tantùm
P ars integra foret, modò tectis uiueret illa
Q uæ manus ad Troiam claris procul occidit Argis.
V erùm illos deflens omnes, tamen atria mæstus
N ostra tenens, charis penetralibus ipse frequenter
D elector luctu interdum, luctúmque remitto
I nterdum. miseri est luctus non longa uoluptas.
A t mihi non tam illos omnes perijsse molestum,
Q uàm somnum unius dempsit fortuna cibúmque
D um memini. nam plura olim generosus Vlysses
G raiorum quàm quisquam alius tulit. ergo dolores
S icut eum, sic me curæ mansere perennes
S ollicitum illius causa, cum serius absit,
O mnibus incertum an uiuus. tamen, arbitror, illum
L aërtésque senex flet, Penelopeáque coniux,
T elemachúsque, recèns quem liquit in ædibus ortum.
Sic ait. at iuueni lachrymas genitoris amati
P alpebris renouatus amor discussit, ab imo
P urpuream ut reuocans uestem, suâ lumina palmis
A mbabus tegeret. quæ postquam aspexit Atrides,
A mbiguus secúmque animi bene constitit anceps,
A n iuuenem meminisse patris permitteret, ánne
O rdine narraret prius olli cuncta rogatus.
H æc dum mente agitat, dum pectore uoluit in imo,
E xit odoratus thalamis hìc Tyndaris altis,
D ianæ assimilis, colus aurea cui latus ornat.
A ttulit huic sellam mira arte Adrasta politam,
C ontextum Alcippéque tapetem uellere molli:

P hylo ex argento cistellam, Alcandra dedisset
Q uam Polybi huic coniux, Aegyptia mœnia Thebas
Q ui coluit, multis opibus per tecta refertas:
B ina dedit nanque is Menelao argentea labra,
E t tripodas geminos, atque auri dena talenta.
I llius ast Helene pulcherrima munera coniux
E x auróque colum, cistellámque ipsa rotundam,
A rgento solidam, constructam auróque labellis.
H ancce ferens igitur Phylo olli ancilla ministrat,
F ila parata intus cohibentem multa, columque
E xtensam, & uiolas imitantia uellera habentem.
F ulta pedes scamno exiguo tum sede locata est.
S ingula deinde uirum rogitans, ita farier infit:
Nouimus Atride quinam diuine uirorum
H i nostros adijsse lares & limina gaudent.
M entiar, ánne ego uera loquar? mens me intima cogit.
T am similem memini siquidem me cernere nullum,
S eu uir seu mulier fuerit, (stupeo omnia cernens)
H ic nato similis mihi ut esse uidetur Vlyssis
T elemacho, infantem genitor quem liquit in æde,
I lle mei ad Troiam causa ipse pudore carentis,
Q ui unanimes Graios bellum impulit acre ferentes.
Tunc Helenæ flauo respondit crine maritus:
C ui iuuenem assimilas (uideo) iste simillimus, uxor:
S ic nanque ille pedes, sic ille manúsque ferebat,
S ic oculos itidem, capite huic similísque capillis.
N unc etiam in mentem mihi cum redijsset, Vlysses
Q uas tulit ærumnas, me circum sponte laborans,
M œrebam. at lachrymas iuuenis hic fundere largas,

Purpuream attollens oculorum tegmina uestem.
Nestorides autem contra hæc Pisistratus olli:
Optime Graiugenûm, generoséque rector Atride,
Illius hic certa est soboles: rectè inclyte narras.
Sed quoniam prudens animi est, puerile putauit
Huc primùm adueniens te uerba effundere coram,
Cuius nempe dei ueluti pendemus ab ore.
Quin & misit eques me huc ante Gerenius heros
Huic comitem adiungens: nam te cupiebat adire:
Siue monens ipsum uerbis, re siue iuuares.
Nanque patre innumeros opus est absente dolores
Filius in domibus ferat, haud ope fultus amicûm.
Telemacho ut genitor peregre est, alióque, propulsent
Hoc sibi qui in populo mala, damna, haud repperit usquã.
Tunc hæc flauus ei Menelaus *reddidit orsus,*
O superi, mea tecta uiro petit ortus ab illo,
Qui mihi grata ferens, certamina multa subiuit:
Ante alios rediens nobis qui charus amicos
Usque futurus erat, pelago si fortè carinas
Seruasset celeres qui respicit omnia, nobis.
Quin Argis *struxissem urbem, noua tectáque, eum si*
Cum nato ex Ithaca atque bonis adducere possem,
Unius è populo collectis ciuibus urbis,
Illarum è numero regimus quascunque propinquas.
Hicque frequèns intermixti uixemus, ut haud nos
Quisquam in amicitia assiduos abiungeret, antè
Quàm lethi implicitos nebulis crudelibus atri.
Hæc tamen inuidit nobis uis magna deorum,
Unum quæ miserum reditu deiecit Vlyssem.

Omnibus, hæc fatus, lachrymandi induxit amorem.
N *anque Argiua Helene fleuit Ioue nata supremo,*
T *elemachúsque simul, necnon generosus Atrides:*
N *ec tenuit siccos hîc Nestore cretus ocellos,*
A *ntilochi repetens præclari funera fratris,*
I *nclytus Auroræ dederat quem filius orto.*
I *lla igitur repetens, uelocia uerba profatur,*
Supra alios prudentem homines Menelaë ferebat
T *e genitor nobis Nestor, cum mentio de te*
I *ncideret propria hæc alterna rogantibus æde.*
M *i quoque nunc audi rex inclyte: non ego luctu*
P *ost cœnam oblector: quin nos aurora reuiset*
P *roxima: nec damnem lachrymis præsentibus illos*
D *eflere extinctos quos sors inimica peremit.*
Q *uippe honor in miseris mortalibus iste remansit*
L *uminibus lachrymas effundere, cædere crines.*
N *anque meus Graiûm (credam) non pessimus olim*
F *rater obit: quod tu melius me noueris æquum est:*
A *udiui hoc absens siquidem: uicisse sed aiunt*
A *ntilochum reliquos, cursúque hastáque timendum.*
Hæc ait: atque olli flauus sic infit Atrides:
T *ot mihi nate refers prudens, quot rebus obire*
V *ir queat aut uerbis, quanuis te grandior æuo.*
O *ptima sic loqueris, tali genitore creatus.*
N *am noris sobolem facilè eius, Iuppiter auxit*
Q *uem nascentem opibus, celebrantem quemque hymenæos,*
P *erpetuis ueluti nunc auxit Nestora donis,*
C *ui proprijs cessit potuisse senescere tectis:*
P *rudentésque dedit natos, bellóque potentes.*

Nos

Nos cœptum interea fletum ſoluamus, & ijdem
Cœna oblectemur. manibus dent ordine lymphas
Proin famuli: ſiquidem quum ſe lux craſtina tollet,
Plurima Telemachum méque inter uerba ſerentur.
Sic ait. Aſphalio manibus tum fundere lymphas
Sedulus officijs famulus ſublimis Atridæ.
Atque epulis palmas olli appoſuere paratis.
Tunc aliud uoluens mixto Ioue nata Lyæo
Extemplo infudit pellentia pharmaca luctum,
Quæque iram ſedent, obliuia cuncta malorum
Pota ferant: quæ etiam quiſquis cratêre refuſa
Hauſerit, integra lachrymam non luce profundat,
Immiti non ſi cecidiſſent morte parentes,
Non ſi illi ferro frater natúſque petiti
Ociderint corám ſpectacula dira uidenti.
Tam bona ſeruabat medicamina nata Tonante,
Quæ Polydamna olli coniux generoſa Thoonis
Aegypto in patria dederat: ſata plurima terra
Pharmaca qua creſcunt, bona plurima, plurima tetra:
Supra alios homines artes ubi quiſque medendi
(Quòd genus à claro ducant Pæcone) nouit.
Hæc poſtquam infudit dulci Ioue nata Lyæo,
Vocibus affata eſt præſentes Tyndaris iſtis:
Atride, atque bonis iuuenes heroibus orti,
Ordine poſt aliud ſubiungit Iuppiter, ut uult,
Siue bonum, ſiue ille (poteſt nanque omnia) damnum.
Nunc epulas hilares domibus celebrate ſedentes,
Et uerbis recreate animos: nam congrua fabor:
Omnia nec ſanè referam patientis Vlyſſi

Quæcunque ad Troiam certamina dura subiuit,
Strenuus ast olim quod uir tolerauerit ille
Troiano in populo, quum multa tulistis Achiui.
Verberibus siquidem deformans inclytus atris,
Séque etiam laceris circundans uestibus heros,
Troianam ingressus latam se condit in urbem,
Atque inopem se mentitus simulauit, eúmque
Cui similis Graiûm non esset in agmine quisquam.
Hostilem, hunc referens, urbem petit, omnibus ipse
Dardanidis ignotus: eum nanque unica noui:
Dúmque rogo, effugit cauto sermone loquentem.
Quem postquam laui, atque oleo miserata perunxi,
Veste tegens molli, ac iurando iure recepi
Non me ostensuram prius hostibus ilicet illum,
Quàm Graiûm ad naues tentoriáque alta redisset,
Integrum mihi consilium patefecit Achiuûm:
Adque suos rediit, multis ex ordine Troum
Ense trucidatis, prudenti pectore præstans.
Troades hic misero fletu resonare: sed ipsa
Gaudebam, ad patrios ut quæ mutata penates
Iam cuperem remeare, altè suspiria ducens:
Cypride nanque illuc ieram prædura monente,
Cum patria natam, thalamúmque uirúmque relinquens
Consiliis formáque bonum, ac nullius egentem.
Hæc Helena: atque olli flauus respondit Atrides,
Rectè istæc mulier narras, & cuncta decenter:
At mihi multorum mens strenua cognita dudum,
Consiliúmque sagax terrarum in plurima uecto,
Nec Laërtiadæ similis mihi cognitus unquam

Virtute

Virtute est, animóque ita dura per omnia prompto:
Quod facilè ostendunt, quæ martius edidit heros
Durateo conclusus equo, fortißimus in quo
Quisque sedebamus Danaûm, mala fata ferentes
Hostibus. atque illuc isti. nam duxerat auctor
Te deus, ut magno Troas cumularet honore,
Quum te Deiphobus sequeretur pulcher euntem.
Insidias illo ter circum tempore obisti,
Tangens ipsa cauas, procerum dehinc nomine Graiûm
Quenque uocans similis uoce horum uxoribus ipsa.
Tunc ego Tydidésque simul, tunc clarus Vlysses
Clamantem media positi percepimus aluo.
Proinde ego Tydidésque uocantis uerba secuti,
Siue exire foras, seu respondere paramus:
Laërte sed nos genitus compescuit omnes.
Verùm ubi conticuit post id manus inclyta Graiûm,
Respondere tibi uoluit mox Anticlus audax:
Sed manibus fauces arctè compreßit Vlysses
Fortibus, atque opera Graios seruauit eadem,
A nobis donec te cæsia Pallas abegit.
Sic ait: atque olli respondit cretus Vlysse:
Optime Graiugenûm rector, magis illud acerbum,
Tot decora hæc fato non eripuisse parentem,
Nec potuisse, forent licet illi ferrea corda.
Nunc age dormitum nos mittite: nanque quietos
Lumina prædulci iam tempus soluere somno.
Hæc ait: ancillísque Helene pulcherrima iußit
Porticibus lectos insternere, murice pulchro
Stragula quos tegerent, pòst insuper hisce tapetes

Addere, dein molles uestitu imponere amictus.
Egressæ ergo faces famulæ extra tecta tulerunt.
Dein strauere toros. iuuenes tum educere præco.
Olli in uestibulo tecti cubuere nitentis,
Telemachúsque heros, & Nestoris inclyta proles.
Dormijt Atrides penetrali in sede palati,
Atque Helene propter cubuit formosa maritum.
At miseris aurora uiris ubi lucida fulsit,
Bellicus exurgens lecto Menelaus, amictum
Induit, atque humeris pendentem sustinet ensem.
Tum pedibus pulchris circundata uincula, & heros
Progrediens thalamo similis dijs exijt alto,
Telemachúmque sedens iuxta, sic farier infit:
Nam quæ te iuuenis Lacedæmona causa subegit
Visere sulcantem uasti lata æquora ponti?
An propria, an potius te publica? uera referto.
Hæc minor Atrides: cui sic satus inquit Vlysse:
Inclyte Graiorum princeps Menelaë, profectus
Huc adsum siquid mihi de patre fabere charo.
Mi domus absumpta est, perijtque opulentia: tectis
Considunt plenis hostes, iugulantque frequentes
Semper oues, nigrásque boues in limine nostro
Penelopes matris dijs turba inuisa procorum.
Iccirco ueni genua ad tua, lugubre nobis
Si lethum illius referas, seu uideris olim
Fortè tuis oculis, alij seu credita narres
Erranti. genitrix miserum nanque edidit illum.
Tu mihi nec ueritus, néue assentare misertus,
Cernere quæ licuit tibi, quin mi sedulus oro

Dic

D ic age,ſiquando genitor meus,optime,uerbis
S eu mage pollicitus quicquam tibi rebus obiuit,
T roiano in populo quum multa tuliſtis Achiui:
I lla animo repetens age nunc mihi uera referto.
Queis ita reſpondens ſuſpiria duxit Atrides,
P rò ſuperi,fortis thalamo uoluêre mariti
I mbelles recubare proci,nugíſque tumentes.
A c ueluti in ſyluis generoſi cerua leonis
L actentes locat hinnuleos,ut in hiſce quieſcant,
I pſa autem herbiferas ualles colléſque pererrans
P aſcitur:ille ſuum repetens de more cubile,
I ngruit,& timidæ fœtus crudeliter haurit:
S ic tuus uſque procos genitor lacerauerit ardens.
I uppiter atque utinam & uellet cum Pallade Phœbus
I s pater ut redeat,Lesbo qui nuper in ampla
C um Philomelide contenderat antè palæſtra:
Q uem proſtrauit humi Danais gaudentibus heros.
T alis ſi ille procis ſi tantúſque afforet,omnes
H os raperet uelox fatum,triſtéſque hymenæi.
I am quæ nate rogas multa prece,ſingula noſces
C erta,neque à uero quicquam tibi mentiar errans:
S ed quæcunque ſenex uerax mihi dicere Proteus
S uſtinuit,diſces per me,puer optime,cuncta.
Aegypto reditus cupidum me nuper in alma
V is ſuperûm retinebat adhuc,queis ſacra negaram,
C um dij iuſſa uelint homines ſua firma tenere.
Ae gyptum at contra piſcoſo eſt inſula ponto
N omine dicta Pharos,terra quæ diſtat ab illa,
Q uod ſpatio unius ualeat ſulcare diei

Quæ caua stridenti rapiatur flamine puppis.
Commodus est illic portus satis:inde carinas
In mare deducunt,undas haurire periti.
Hic me bis denis superi tenuere diebus,
Queis nulli flarunt spirantes æquore uenti,
Per mare ueliuolum soliti iactare carinas.
Ergo absumpta forent mihi cuncta uiatica,robur
Omne uirûm,nostri nisi diua misertafuisset
Aequorei uatis Protei generosa propago
Idothea.eius enim pectus mea damna mouebant.
Hæc igitur mœsto à socijs mi occurrit eunti.
Insula piscanteis hamis quo tempore curuis
Illa fame exhaustos socios inuisa tenebat.
Ergo mihi his adstans fatur dea uocibus ultro:
Desipis ánne hospes,quæso,hactenus?an mage stultus?
An'ne uolens cessas?gaudésque doloribus asper,
Quòd tenet ista diu iam te insula?nec tibi quæquam
Spes reditus superest?sociûmque absumitur ardor?
Hæc ait:at uerbis respondi his protinus audax:
Eloquar.O quam te memorem dea?nam dea certè es.
Inuitus teneor regionibus hisce,deûmque
Cælicolûm offendi nuper pia numina demens.
At tu(nanque dei cognorunt omnia)fare
An'ne meum remoratur iter deus?impedit ecquis
Mi reditum,lato quæsitum ante omnia ponto?
Vix prece finita dea sic mihi pulchra profatur:
Quæ petis,hæc hospes referam tibi uera libenter.
Sueuit in his Proteus uersari Aegyptius oris,
Verax nempe senex,maris inter numina notus,

Neptuni

Neptuni egregius noscénsque profunda ninister
Quo me commemorant cuncti genitore creatam.
Hunc capere insidijs ualeas si forte petitum,
Ipse iter expediet uates, spatiúmque uiarum,
Quóque modo reditum uentosa per æquora captes.
Quin atque illa tibi referet, si nosse labores,
Quæ domibus bona cunque tuis, mala quæque patrata
Contigerint dum te uia dura ac longa fatigat.
Sic dea. tunc olli respondens talia fabar:
Insidias quibus aggrediar, mi ostende, marinum
Diuæ senem: noscens fugiat neu uincula doctus:
Nanque deum haud capiat facilè è mortalibus ullus.
Hæc ego uix dederam, dea quum mihi talia reddit:
Cuncta tibi quæcunque petis, certissima dicam:
Sæpe senex, medios quum sol accenderit æstus,
Egreditur pelago Proteus, non fallere doctus,
Sub zephyri flatus spuma circundatus atra:
Egressúsque cauis hinc somno indulget in antris.
Hunc turpes circum phocas dormire frequentes
Aspicias, imo egressas (ut sæpe) profundo,
Spirantes tristem pelagi uenientis odorem.
Huc ego te inductum, quum cras aurora nitebit,
Ordine in insidijs statuam. tu delige ternos
Qui tibi præcipui comites è nauibus adsint.
Quin occulta senis teneas ut cuncta marini,
Informes primùm phocas numerabit, & illas
In numerum cogens, ad quamque, ut cernat, adibit.
Dormiet hinc medijs porrectus, ut in grege pastor.
Hunc somno implicitum postquam aspicietis ab alto,

Sit uobis robúrque animi, uis promptáque cordi:
Atque illic cohibete senem uel abire uolentem.
Omnia enim uertet sese in miracula rerum
Quæ terram irrepunt, ignem, fluuiúmque liquentem.
Comprimite at uinctum uos tempore firmius illo.
Verùm ubi uerba senex hominis tandem ore loquetur,
Qualis erat dulci quum soluit membra sopore,
Tunc heros tunc solue deum, uis tum omnis & absit,
Et uatem rogita quo numine læsus aberres,
Vndisono reditum non tutus quærere ponto.
Hæc fata, æquoreas subijt dea protinus undas.
Ast ego me ad naues referens in littore stantes
Cessi, multa animo uoluens mecum ardua prompto.
At postquam ad puppes adij, pelagúsque profundum,
Nóxque superuenit gratæ post tempora cœnæ,
Aequoris accipimus proiecti in littore somnum.
Sed roseas aurora comas ubi protulit orta,
Multa precans superos propter mare sedulus atrum
Feci iter, ex omni socijs tribus agmine lectis,
Viribus inniti quorum mi ad cuncta liceret.
Hîc egressa sinu pelagi mihi diua recentes
Quattuor apportat phocarum ex æquore pelles,
Direptásque recèns: fraudem innectítque parenti.
Cúmque prius foueas in littore diua cauasset,
Nos, residens donec peruenimus, illa morata est:
Ordine nósque locans contexit pellibus omnes.
Sic diras positi insidias sentimus, odorem
Lethiferum experti phocarum. nanque marinum
Quísnam hominum iuxta cetum iacuisse ualeret?

Sed

Sed me ea seruauit, magnóque iuuamine fouit.
Ambrosiæ siquidem bene olentis munere nares
Subleuit cunctis, cetíque extinxit odorem.
Hoc pacto integra tolerantes luce manemus.
At densæ è pelago digressæ in littore phocæ
Ordine distendunt uenienti membra sopore.
Aduenit inde senex ardenti sole reuisens
Præpingues phocas cautè, cunctásque recenset:
In quarum numerum cum nos comprenderet, omnes
Credit abesse dolos: porrectúsque ipse quiescit.
Irruimus clamore: manus simul inde iacenti
Inijcimus. tunc ille suæ non immemor artis,
Horrendi primùm se uertit in ora leonis:
Pòst pardi & faciem suis induitúrque draconis:
Deinde liquens fluuius, procera hinc extitit arbos.
Tendimus ergo magis tum uincla tenacia cuncti.
Ast ubi uicta senis tandem est patientia magni,
Me rogitat, uerbísque affatur talibus orsus:
  Consilio cuius mihi, dic age, fretus Atride,
Vincla dei inuito nectas: quorum indigus adsis.
  Sic ait: atque seni respondi hæc uerba marino:
Scis Proteu, scis ipse (neque est te fallere cuiquam)
Vt me hæc dura diu tenet insula: nulla malorum
Vt mihi finis adest, robúrque in corde labascit.
Nunc tu proinde refer (superi nanque omnia norunt)
Quísne deûm iratus reditu me excludit acerbè,
Piscoso ualeam ne credere uela profundo?
  Hæc ubi dicta dedi, respondit talia uates:
Sacra Ioui diuísque alijs ubi rite dedisses,

Debueras nauim conscendere, ut ocyus altam
In patriam ueherere tuam, maria aspera sulcans.
Nam proprios nec adire lares, neque cernere amicos
Nec patrios fines dederint tibi fata, priusquam
Aegyptum à superûm fluitantem rege reuisas,
Sacra deísque illic hecatombas munera reddas,
Qui cæli regnant in uertice, morte carentes.
Sic iter optatum dederint tibi numina diuûm.
Hæc ait. ast animi fractum mi in pectore robur.
Nam per iter longum plenúmque labore iubebat
Aegyptum repetentem, alto me credere ponto.
Hæcce tamen uati respondi uerba marino:
Rite senex quæcunque mones, perfecta dabuntur.
Nunc age fare precor (nec te mentirier æquum est)
Nauibus incolumésne omnes rediere Pelasgi,
Quos abiens Troia Nestor, quósque ipse reliqui?
An'ne graui quisquam propria est in naue peremptus
Funere? an in sociûm manibus post tempora belli?
Vix prece finita Proteus mihi talia reddit:
Ne pete: non istæc te noscere oportet Atride.
Non animum explorasse meum. nanque omnia postquam
Audieris, lachrymis subitò pia lumina solues.
Multi horum cecidere etenim, multíque relicti:
At duo ductores tantùm periere Pelasgûm
In reditu. pugnæ quippe inter & ipse fuisti.
Vnus adhuc uasto retinetur denique ponto,
Inclytus instructis perijt cum nauibus Aiax,
Quem prius ad Gyras pelagi regnator adegit,
Ingentem pelago petram, eripuítque procellis:

Ereptus

E reptúsque foret letho, licet ille Mineruæ
I nuisus, mala ni, post impia uerba, tulisset.
D ijs se etenim inuitis maris effugisse ruinam,
A udijt excelsa iactantem uoce, profundi
A rbiter, & ualidis manibus capit inde tridentem:
H oc quatiens Gyræa in partes saxa reuulsit.
C onstitit hîc moles, cecidit pars altera ponto:
Q ua primùm residens mala plurima pertulit Aiax.
N anque illum arripiens, undosa per æquora uexit.
S ic heros perijt, salsas postquam ebibit undas.
F ugit fata tuus frater: nam puppibus illum
M agna Iouis coniux seruauit ab æquore tutum.
C umque esset Maleæ iamiam uenturus ad altæ
S axa, superueniens Regem arripit ecce procella,
L atáque per ponti fert æquora, multa gementem,
E xtremam in campi partem, quo tecta Thyestes
I ncoluit quondam, quæ tunc Aegisthus habebat.
I nteger at postquam reditus mox cognitus, illinc
F lamina dij rursus uertunt. hi ad nota reuersi
L imina. sic patriam in terram descendit Atrides:
O scula cui non pauca dedit, lachrymásque calentes
L uminibus fudit uisa tellure libenter.
P rotinus hunc specula uidit, quem Aegisthus in alta,
D um struit insidias Regi impius, antè locarat,
B ina talenta auri spondens. speculator in annum
P ollicitus curam, cauit, clàm ne ille rediret.
E rgo Thyestidæ hæc speculator in atria currens
N unciat: isque malas extemplo uersus ad artes,
C ollocat è populo bis denûm lecta uirorum

Corpora in insidijs, epulas alibique parari
Mandat, dira mouens animo. tum curribus ipse
Fertur equisque pium ducturus in atria Regem:
Quem post incautum cœna exceptumque peremit,
Rusticus ut mactare bouem ad præsepia sueuit.
Hic neque de socijs ullus superauit Atridæ,
Nullus & Aegisthi: domibus cecidere sed omnes.
Sic ait: at mi animi uis concidit omnis. arena
Proinde sedens flebam: nec, fracta mente, lubebat
Viuere præterea, radios neque cernere Solis.
Ast ubi mi extincta est lachrymarum immensa libido,
Alloquitur uates me uocibus hisce marinus:
Sit modus assiduis lachrymis iam, rector Atride:
Nullus enim illarum est usus: quin optime tenta
Ocyus ut patriam repetas, terrámque reuisas:
Nanque illum aut uiuum offendes, aut clarus Orestes
Præueniens letho dederit: tu funera cernes.
Hæc ubi dicta senex uates dedit, inclyta sensi
Quanquam afflicta prius, lætari in pectore corda.
Sic igitur Proteo uelocia uerba profabar:
Horum ego fortunas noui. nunc illius ede
Nomina, qui pelago retinetur tertius alto.
An perijt? nanque ista dolens quoque nosse laboro.
Sic ego: sed uates mihi reddidit hæcce marinus:
Nempe Ithacam coluit Laërtæ clara propago:
Quem flentem aspexi iamdudum ubi tecta Calypsûs
Insula habet clarum ui dura heroa tenentis:
Non patriam interea repetit generosus Vlysses:
Nanque illum instructæ naues socijque parati

Deficiunt,

D eficiunt,opera quorum lata æquora sulcet.
A t tibi non Argis,ubi gloria floret equorum,
C oncessum est fatis mortem Menelae subire.
E lysium in campum,latæ ad confinia terræ,
Q uæ Rhadamanthus habet loca,te pia numina mittent,
H umano generi queis uita facillima in oris,
S ed neque nix,neque hyems ibi multa,nec humidus imber:
L enia quin illuc Zephyri spiramina semper
O ceanus recreans mortalia corpora mittit:
Q uandoquidem diuûm es gener,idem Helenæque maritus.
His dictis pelago Proteus se condidit alto.
T unc ego me refero socijs comitantibus inde,
M ulta mouens animo,ad stantes in littore puppes.
E rgo ad eas ubi deuentum est,& ad æquora ponti,
I nstruimus cœnam,cum iam nox humida cælo
I rrueret,gratum capimúsque in littore somnum.
A st ubi detexit roseos aurora capillos,
T um primùm in uastum naues protraximus æquor:
V eláque pòst illis malósque adiunximus.inde
C uncta cohors sociûm transtris consedit,& albam
E ruit ex undis spumam,maria aspera uerrens.
Ae gypti repetens igitur monstrata fluenta,
E t statuens puppes,Hecatombes dona peregi.
S ic ira diuûm placata,& numine sancto,
C onstruxi tumulum monumenta perennia fratri.
M ox abij:uentum superíque dedere secundum,
Q uo citus in charam patriam spirante reuerti.
N unc domibus residens nostris age nate quiesce,
N os undena dies seu dum duodena reuisat:

Tunc etenim eximijs donis discesseris auctus,
Curru, & equis tribus, accipies crateráque lectum,
Quo libare queas dijs immortalibus, imo
Pectore conseruans semper nostrum inclyte factum.
Hæc ait: atque olli respondit Vlysse *creatus:*
Ne me, oro, hic multis Menelaë *morare diebus:*
Ad tua nanque annum integrum si tecta sederem,
Nulla domus caperet, me nulla cupido parentum:
Nanque tuis uerbis, dulci & sermone quietus
Hic fruor: interea Pyliûm *tristantur in urbe*
Mi socij. tu me hic nimium retinere laboras.
At quæ dona offers, pulcherrima delige porro.
In patriam non ducere equos ego scilicet ausim,
Sed pergrata tibi linquam oblectamina, latis
Regnanti in campis, Lotos *queis multa,* Cyperus,
Zeaque, frumentúmque, atque hordea candida crescunt.
Apta Ithacæ *cursu desunt loca, pratáque: capris*
Apta magis, pascente & equos ea gratior extat,
Insula queis nulla est agitandis commoda, latum
In pelagus deflexa: Ithaca *& minus omnibus una.*
Hæc ait: atque olli fortis subrisit Atrides:
Accipiensque manu iuuenem sic fatur amicum,
Talia quum loqueris, præclaro es sanguine cretus.
At mutata tibi (nam id possum) dona dabuntur.
Munus enim pulchrum eximiè precióque relinquens
Post se cuncta, dabo, quæ nobis cunque supersunt:
Perfectum ut solido argento cratêra reportes,
Cui labra ex auro circùm perfecta feruntur.
Vulcani illud opus, dederat mihi Phædimus *olim*

Sidoniûm

S idoniûm rector, quum me eius tecta reuersum
C ontexere illuc: tu me præbente fruêris.
Hæc illi inter se uario sermone serebant:
A tria conuiuæ sedenim petiere tyranni.
H i duxere & oues, generosáque uina tulerunt:
E t panem uxores mensis posuere propinquis.
S ic igitur laribus quum cœna paratur Atridæ,
A nte domos Laërtiadæ *collecta procorum*
T urba pauimento, quo multa iniusta patrarant,
D iscorum & iaculi certamina dura subibant,
E quibus Antinous *simul* Eurymachúsque *sedebant*
P ræstanti illorum cœtus uirtute regentes:
Q uum Phronij *hos adiens soboles præclara* Noëmon
A ntinoum dictis affatur talibus ultro:
Nouimus Antinoë, *an potius non certa tenemus,*
Q uum Pylon *huc linquet rediturus* Vlysse *creatus?*
N ostra uectus abit iuuenis rate, qua mihi porrò
E st opus, in latam ut uehar Elida. *scilicet illic*
B is denas mihi equas pascunt, mulósque sub illis
I ndomitos, aliquem ducens quorum ipse domarim.
His dictis stupuere proci: neque enim antè putarant
A d Pylon *aduectum iuuenem, sed margine campi*
L anatúmue gregem, aut fidum petijsse subulcum.
Antinous Phronij *tum nato hæc reddidit audax:*
D ic age, quando abijt iuuenis? dic & quibus ille
E x Ithaca *lectis comitantibus? an mage seruis,*
C onductísque hæc acta dabit mercede profectus?
Q uin age uera mihi (ualeam quæ nosse) referto:
I nuitóne tibi nauim abstulit, ánne libenter

Congresso dulci tecum sermone dedisti?
Sic ait Antinous: sic olli deinde Noëmon:
Concessi nauem ipse lubens, quam nemo petenti,
Præsertim eximia decorato mente, negasset.
Difficile hæc eadem fuerat renuisse uolenti.
Séque dedêre illi comites delecta iuuentus
E populo: aspexíque ducem conscendere nauim,
Mentora siue deum. per cuncta simillimus olli
Nam fuit. at stupeo. diuinum here Mentora uidi
Nanque sub auroram. tunc in Pylon ire parabat.
Hæc fatus, notas redijt genitoris ad ædes.
Obstupuere animis ergo indignantibus ambo:
Atque alij sedere proci certamine misso:
Quos inter mœstus uerba hæc est farier orsus
Antinous, mentem uehementi percitus ira,
Terribilémque oculis contorquens feruidus ignem:
Prò superi, exactum quantum est opus, idque superbè
Hæc iuueni transacta uia est, quam posse negantes
Confieri; à puero multi deludimur. ille
Præcipuis populi lectis, rate uectus abiuit,
Afferat ut nobis primùm mala. Iuppiter atqui
Perdat eum potius, nobis quàm callidus obsit.
Nunc mihi uiginti socios, celerémque carinam
Tradite, ut insidias redeunti moliar arcto
Obseruans Ithacámque inter Samon atque profundo:
De patre sollicitus ne puppe impune uehatur.
Hæc ait: hæc omnes eadem laudare iubentes:
Confestímque domos adeunt patientis Vlyssi.
Penelopen latuere diu neque dura procorum

Verba

V erba: Medon olli nam præco rettulit, extra
L imina qui residens aulæ, percepit eorum
C onsilia, intra aulam iuuenes quæcunque dedissent.
P enelope hæc igitur dicturus currere præco:
I cario ad quem sic uenientem creta profatur:
Fare, proci mihi te quur præmisere ministrum?
D iuini ancillis iniungas ánne mariti
V t cessent opera, atque procis conuiuia curent?
P ostremam hanc utinã cœnam experiantur in hisce
V ersantes semper tectis, unámque procantes,
Q uandò hic lecta manus uictum consumitis omnem
T elemachi prudentis opes, neque credita uestris
A udistis patribus quondam puerilibus annis,
O mnibus his mitem quàm sese ostendit Vlysses,
N on quenquam rebus solitus, non lædere uerbis,
E populo, summis qui mos in regibus extat,
H os ut ament, & in hos odio uehemente ferantur:
C um meus iniustis dederit mala nulla maritus.
N unc mens uestra tamen, nunc facta indigna uidetur:
G ratia nam meriti est elapsis nulla diebus.
Hæc ait: at prudens olli inquit talia præco:
I mmensum hoc regina malum (neque falleris) esset:
G randius at longè multóque molestius audent
C onsultare proci: quod Iuppiter arceat auctor:
N anque parant duro redeuntem occidere ferro
T elemachum, clari qui casum ut fortè parentis
A udiat, in Pylon & claram Lacedæmona adiuit.
His dictis uires reginam ac pectoris ardor
V erbáque defecere diu: lachrymísque repleuit

L umina:nec potuit lenes emittere uoces:
R eddidit hæcce tamen præconi ſerius orſa:
Fare Medon, cur natus abeſt? quid oportuit,oro,
C onſcendiſſe rates,pelagi quæ ſemper equorum
V ſum ferre uiris ſolitæ,uaſta æquora ſulcant?
E xtinguíne homines inter ſibi nomina poſcit?
Sic fata eſt regina.Medon ſic ilicet olli,
H aud ſcio nécne deus quiſquam excijt:an mage fretus
C onſilio ille ſuo petijt Pylon,audiat illic
V t patris aut reditum,aut qua uitam morte reſoluit.
Hæc effatus abit diuini ad limen Vlyſſis.
R eginam hîc ingens dolor arripit:ac neque ſella
S uſtinuit reſidere,licet pleriſque paratis.
N anque pauimento thalami ſe mœſta reclinans,
E didit ingentes luctus:fleuere miniſtræ
Q uotquot erant domibus,iuuenes,ſenioq́ue grauatæ:
A d quas effuſe lachrymans regina profata eſt:
Audite hæc charæ: me nanque doloribus unam
A nte alias nobis æuóque & moribus æquas
A uxerunt ſuperi.generoſum quippe maritum
A miſi dudum,ornatum uirtute,bonumq́ue,
I n Danais cuius uiget Hellade nomen & Argis:
N unc natum obtruncare parant,inglorius hocce
L imine digreſſus qui me clam nuper abiuit.
H eu duræ:neque me lectis excire iacentem
D ebuerat ueſtrûm quæuis,cum noſſet apertè
Q uum caua Telemachum puppis ſuſcepit euntem?
N anque iter admonita id iuuenem tentare,negaſſem
D iſceſſum cupidè properanti quanlibet audax:

Extinctam

E xtinctam aut dirus liquisset in æde parentem.
E rgo senem Dolium quisquam properantius, eia,
A duocet huc, (seruum genitor quem celsa petenti
H æc mihi tecta dedit. mea nunc pomaria custos
S eruat) ut hæcce ferat Laërtæ protinus adstans:
C onsilij siquod contexens cautus acumen,
A d populos lugens adeat, qui perdere claram
E ius & egregij prolem aggrediuntur Vlyssis.
Sic ait: at nutrix olli Euryclia profatur,
M e si nympha lubet charissima transfode ferro,
S eu missam facito domibus: tibi uera fatebor:
N on me iter hoc latuit: iuueni, quæque omnia iussit,
D ulce merum cereremque dedi: ac iurata recepi
B is senos non ante dies id pandere factum,
N i cuperes, natum nouisses ue ipsa profectum:
N e flendo corpus uiolares mœsta decorum.
T u puras potius uestes nunc indue lota:
E t famulas ducens penetralia ad intima, supplex
P allada prognatam summo Ioue nata precare:
Q uæ tibi seruabit dilectum à funere natum.
A fflictóque seni ne curam hanc adde: putarim
N anque Arcesiadæ genus immortalibus esse
N on odio prorsus: sed erit, reor, inde superstes
Q ui lætis potiatur agris, atque ædibus altis.
Hæc anus: atque olli lachrymandi extinxit amorem.
I nduitur uestes regina hîc lota nitentes,
E t secum ancillas ascendit ad intima ducens.
O btulit inde molam qualo, orauitque Mineruam:
Clara Iouis soboles, bello metuenda uirago,

H æc audi: quandoque meus uir in ædibus olim
S i tibi crura boum aut ouium delecta cremauit,
N unc memor illorum, natum mihi protege diua,
H ísque procos laribus Tritonia pelle superbos.
Audijt alma preces ululatu diua ferentem.
A st umbrosa proci strepitum per tecta dederunt:
E tumido quorum sic farier agmine quisquam:
Præparat eximios hymenæos pulchra petenti
P enelope, neque Telemacho scit funera texi.
Farier hæc aliquis, fuerant nec ut acta tenebant:
I n quibus Antinous uerba hæcce frequentibus infit:
Mittite felices temeraria uerba sodales
C uncta simul, ne quis genitrici hæc nunciet intus.
Q uin age seruantes occulta silentia, cœptum
P erficiamus opus, nostris quod mentibus hæret.
Viginti hæc fatus socios ex agmine legit
E gregios: celeremque petunt in littore nauem.
A ltum ergo in pelagus primùm traxere carinam:
H inc malum statuunt, aptantque patentia uela:
P elliceis remos innectuntque ordine loris,
S ingula prout decuit: simul albáque lintea tendunt:
A rmáque suscipiunt, præbentibus omnia seruis.
T um firmata mari puppis: quam scandere cuncti:
C œnatíque manent donec uenit hesperus ollis.
R egina at prudens penetrali in sede iacebat,
N on sanè illa cibo aut soluens ieiunia potu:
Q uin animo uoluens, an mortem filius atram
E ffugeret, domitús ne procorum occumberet armis.
S ic inuasit eam meditantem singula somnus,.

Quæ

Quæ leo densa hominum conclusus cunque corona
Hoc metuens, cogi quòd se intra retia cernat.
Dormijt ergo artus dulci resoluta sopore.
Hîc olli immittens simulacrum bellica finxit
Vndique corpus eo referens muliebre Minerua
Iphthimæ Icario genitæ, quam duxerat heros
Vxorem, qui tecta Pheris Eumelus habebat.
Idolum hoc igitur dea mittit in atria Regis,
Si mœstæ ac lachrymas fundentis diua perennes
Reginæ assiduum sedaret Cæsia luctum.
Ingrediens igitur quà claustrum lora serabant,
Constitit illius suprà caput, atque ita fatur:
Dormis Penelopea animum mœroribus angens?
Non te (crede) sinent, queis uita facillima, diui,
Mœrentem lugere diu. tibi nanque redibit
Filius, haud superis inuisus ob impia facta.
Penelope huic prudens respondit talia contra,
Prædulci in somni foribus detenta sopore:
Nam quæ te causa huc duxit germana, profare,
Viscre nos nunquam solitam? cum longius absis:
Méque iubes multis cessare doloribus, ut qui
Sollicitis animum curis mentémque fatigent?
Nanque bonum amisi generosumque antè maritum,
Cunctis conspicuum uirtutibus, inque Pelasgis
Egregium: cuius uiget Hellade nomen, & Argis.
Nunc puer hinc abijt rate filius, isque labori
Non assuetus adhuc, non idem mercibus aptus.
Durior est huius proin quàm mihi causa mariti,
Atque uni timeo, ne quid patiatur in illo

Quem petijt populo: pelago neu fortè pererrans.
Insidias hostes etenim plerique pararunt,
Vt prius hunc perimant, quàm littora nostra reuisat.
Hæc ait: atque obscura olli respondit imago:
Fide age dispellens animo turbata dolorem.
Talem nanque ducem est nactus, quem semper adesse
Quisque sibi optaret. pollet Tritonia porrò,
Quæ miserata tuos animi generosa dolores,
Me tibi præmisit dicturam hæc omnia dudum.
Penelope hîc olli respondit talia contra:
Siue dea es, seu uoce deæ monita hæcce recenses,
Coniugis ærumnas refer infelicis Vlyssi:
An superest, neque adhuc crudelibus occubat umbris?
An Stygij potius descendit in atria Regis?
Sic mulier: cui mox obscura ita reddit imago:
Id Regina quidem per me non noris apertè,
Viuat, an occiderit: stultúmque est uana referre.
His dictis ualuæ per claustra recessit imago,
In uentósque abijt. dulci Regina sopore
Inde soluta, hilari percepit gaudia corde,
Irruerant in eam quòd somnia nocte profunda.
Interea pelagi sulcabant æquora uasti
Telemacho mortem properans manus apta procorum.
Saxosa at medio quædam iacet insula ponto
Asteris. hæc Ithacámque inter iacet, & Samon inter,
Parua, sed insidijs portus naualibus illic
Semper utrinque patent. hic insedere Pelasgi.

HOMERI

HOMERI ODYSSEAE LIBER QVINTVS.

T iam prima noua lustrabat lampade terras
Tithoni croceum linquens aurora cubile:
Ast immortales consessum iuere frequentes:
Cũ quibus altitonãs, cui summa potẽtia cælo.
Ergo illis repetens casum infelicis Vlyssi
D *etenti nymphæ domibus, sic* Cæsia *fatur:*
O *pater, ô superûm genus immortale deorum,*
N *ec bonus aut prudens posthac neque sceptrifer ullus*
R *ex mitis, neque iustitiæ sit cultor, & æqui,*
S *ed potius durus sit quisque, sed impius olim.*
N *ulla etenim populis clarus quos rexit* Vlysses,
V *tque pater fouit, benefacti mentio restat.*
I *nsula nunc miserum magnísque doloribus auctum*
D *etinet, atque sua remoratur in æde* Calypso,
Q *ua nequit in patrios prohibente redire penates,*
Q *uandoquidem naues illum sociíque uolentes*
D *eficiunt, opera quorum maria aspera sulcet:*
Q *uin olli in patriam redeuntem occidere natum*
N *ituntur, chari sortem qui nosse parentis*
V *t queat, in* Pylon & Lacedæmona *nuper abiuit.*
H*æc dea: cui nubes cogens ita* Iuppiter *infit:*
O *mea progenies, nam cur tam dura locuta es?*
N *ónne animos illuc adhibes, quòd scilicet omnes*
H *osce superueniens ferro obtruncabit* Vlysses?
A *t tu (nanque potes) iuuenem nunc sedula mitte*
V *t patrias redeat duce te non læsus ad oras,*

Atque proci infectis repetant sua limina rebus.
Sic ait: & Maia genito dehinc talia mandat:
Vade age nate uoca Zephyros, & labere pennis,
Auricomæque refer nymphæ quæcunque deorum
De reditu miseri sententia censet Vlyssis,
Vt redeat, non ille hominum ductú ue deorum,
Compacta at multis uinclis rate, plurima passus:
Bis dena in Scheriam præpinguem luce feratur
Phæacum in patriam, qui dijs oriuntur amici:
Vtque deum heroëm uenerati, ad tecta remittent
Exoptata diu, patriæque ad littus amatæ,
Ac re auróque graui locupletem, & uestibus amplis,
Quot sorte ad Troiæ capturus mœnia sacræ
E præda haud fuerit, non si integer inde redisset:
Nanque olli fatis & amicos cernere uisum,
Adque altas remeare domos, patriamque cupitam.
Hæc pater omnipotens: ad quæ Cyllenius ales
Se parat: & primùm pedibus talaria nectit
Aurea, quæ sublimem alis siue æquora supra
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.
Tum uirgam capit. hac diuûm internuncius ales
Dat somnos miserisque adimit mortalibus ut uult.
Hanc igitur manibus gestans secat æthera uelox,
Pieriamque petens, primùm descendit ad æquor,
Radit auique laro similis dehinc ocyus undas,
Quæ pelagi sinubus pisces uenatur oberrans,
Et multa humentes reddit salsugine pennas.
Huic diuûm interpres similis uolat æquora supra.
Insula quem postquam longè posita accipit, alto

Egressus pelago terram petit, adque Calypsus
Speluncam ingentem properans concedit, & intus
Comperit eximio præstantem corpore nympham,
Accensumque ignem Thyo Cedróque reposta,
Insula diuinum quarum spirabat odorem.
Ipsa intus dulci sedenim dea uoce canebat,
Percurrens radio telam, quam cœperat, aureo.
Speluncam nymphæ circum sylua alta uirebat
Clethra, Alnúsque, & olens Cyparissus, culmine quarum
Innumeræ somnum capiebant nocte uolucres,
Bubones atque accipitres, cumque hisce marinæ
Cornices pelago nunquam discedere doctæ.
Speluncæ at uirides uitis circundare ramos
Flexilis, & plenos producere sueta racemos.
Quin illic nitidis & fontes quattuor undis
Vicini inter se quisque in diuersa fluebant:
Prataque erant uiolis apióque uirentia multo.
Proinde illuc isset si diuûm ex ordine quisquam,
Laudasset formámque loci, lætúsque redisset.
Constitit hic, auideque oculis pellecta probauit
Ales Aristoriden qui quondam occiderat Argum:
Speluncamque petit. nec contrà nesciit illum
Auricoma aspiciens uenientem diua Calypso:
Quandoquidem inter se superi nouere beati,
Vel si longinquas horum quisquam incolat oras.
Nec Laërtiaden sanè Cyllenius intus
Comperit: in sicco residens nam littore flebat,
Quo lachrymas fundens, animúmque doloribus angens
Sederat, immensi spectans prius æquora ponti.

Tum sic Mercurium alloquitur formosa Calypso,
Conspicua, ut decuit, sellaque locata nitenti:
Nam quæ te Maia sate causa huc egit, amicum
Ut veterem, rarò sic limina nostra petentem?
Fare age, si quid habes: mens id mi absoluere suadet,
Si liceat, reddique exactum denique possit.
Huc ades hospitij tamen antè ut pignora sumas.
Hæc fata apponit mensam ueneranda Calypso,
Ambrosiámque super: tum nectare pocula rubro
Implet: at ille cibo posthac potúque quietus
Indulsit: gratæque hilaratus munere cœnæ,
Respondit nymphæ Cyllenius hæcce roganti:
Aduentus causam nostri dea poscis: & omnem
Ut se habet, accipies, ea quam cognosse laboras.
Me pater omnipotens renuentem huc inclyta misit:
Nam quis spontè maris tantum transcurreret æquor,
Non ullam inueniens spacijs ingentibus urbem,
Quæ dijs sacra ferens hecatombes munera reddat?
Sed licitum nulli superûm, contemnere summi
Iussa Iouis, neque decreta immutare Tonantis.
Fantur adesse uirum tibi diua, miserrimus horum
Qui fuerit, quotquot Troiæ sub mœnibus altis
Bella nouem gessere annos, decimóque ruentes
Pallados in patriam læserunt numen euntes:
Proinde ea crudeles ijs excijt æquore uentos:
Integrúmque heros sociorum perdidit agmen:
Ast ipsum huc uentúsque ferens & fluctus adegit:
Quem missum ut facias confestim, nuncius adsum:
Nam procul à charis non ille peribit amicis,

Cernere quos illi fatum est, ac posse reuerti
Optatam in patriam, tectíque ad limen auiti.
Sic ait: auditis riguit queis alma Calypso:
Respondensque deo uelocia uerba profatur:
Durum estis nocuúmque dei genus ilicet omnes,
Concubitus hominum soliti inuidisse deabus,
Si qua uirum cupiens ex ijs dilexit apertè.
Sic quum Aurora sibi delegerat Oriona,
Inuidêre olli, queis uita facillima, diui,
Donec in Ortygia Phœbi germana nitentis
Hunc ueniens pulchris occidit casta sagittis.
Iasiona Ceres itidem quum pulchra foueret,
Olli & amicitia & lectis commixta frequenter
Pinguibus in campis, & facti uenit ad aures
Fama Iouis, pater hunc percußit fulmine summus.
Mortalem mihi nunc ijdem inuidistis adesse,
Quem rate confracta turbata per æquora uectum,
Eripui pelago, summi quum rector olympi
Illius abscissam disiecit fulmine puppim.
Qua cuncti illius comites quum clade perissent,
Huc ipsum uentusque ferens undæque tulere.
Dilectum hunc alui miserata, deúmque futurum
Promisi, arriperet quem nunquam curua senectus.
At quia iussa Iouis superûm non irrita cuiquam
Reddere, nec præter licet ire, intercidat heros,
Si iubet infido sese committere ponto
Iuppiter hunc. etenim non me duce missus abibit,
Cum mihi nec naues, nec prompti in nauibus adsint
Remigio socij, quorum secet æquora ductu:

Quin illum monitis, retegens obscura, iuuabo,
Vt charas patriæ tandem reuehatur ad oras.
Hæc dea: Mercurius contrà cui talia fatur:
Hunc age mitte, grauem deuitans numinis iram,
Sæuiat iratus ibi ne regnator olympi.
Hæc effatus abit uigilem qui extinxerat Argum.
Ad Laërtiaden sed enim ueneranda Calypso
Cessit, ubi accepit summi mandata Tonantis.
Littore qui solo residens de more perennes
Fundebat lachrymas: meliorem dulcis & æui
Partem absumenti, non iam ultrà nympha placebat,
Quam propter noctes longas dormire coactus,
In specubus uastis cupienti inuitus adesset:
Pérque dies saxis residens, aut littore sicco,
Densáque cum lachrymis ducens suspiria, & alto
Corda dolore premens, uastum spectaret in æquor.
Lugentique adstans, ita mœstum affatur Vlyssem:
Fundere iam lachrymas, animúmque absumere mitte
Infelix: tibi iam per me discedere tutum.
Ergo age ligna seca ferro prælonga, coaptans
Inde ratem, super atque trabes huic adijce rectas,
Altè, ut te ualeat portare per æquora, fixas.
Ipsa tibi cererem, lympháque, & uina decenter
Rubra dabo, ne dira fames te lædat euntem.
Adijciam hinc uestes, uentum & post terga secundum
Submittam, incolumis patriam quo flante reuisas,
Id modò si superi dederint, quos sustinet axis.
Me siquidem hæc norunt melius, perfectáque reddunt.
His nymphæ dictis metuit generosus Vlysses,

Respon-

Respondénsque deæ uelocia uerba profatur:
Iam tu nympha aliud, reditum non mente uolutas,
Per tumidos pelagi quũ me rate currere fluctus
Difficiléſque iubes, quos uix ſulcare carinæ
Maiores ualeant uentis felicibus actæ.
Proinde ratem inuita nunquam te ſcandere tentem,
Ni dea iurando ſpondes mihi iure, futurum
Me læſum ut nullo dimittas optima damno.
Hæc ait: auditis ridens queis diua Calypſo
Heroëm manibus mulcens, hæc reddidit olli:
Impius es certè, uerſutè & callidus heros,
Talia qui nobis meditatus dixeris. ergo
Audiat hæc Tellus, cælúmque hæc deſuper amplum,
Et Stygis unda atro per Tartara gurgite currens,
Dij cuius iurare timent & fallere numen,
Non aliud tibi me damnum molirier ullum,
Quin tibi proſpiciens, eadem quippe illa parabo,
Quæ mihi conſulerem ſimili compulſa ruina.
Non iniuſta meo mens pectore, ferreus aut mi
Eſt animus, ſed qui miſeris ſuccurrere norit.
Extemplo his dictis præcedere candida cœpit,
Poſtque deæ clarus ueſtigia pergit Vlyſſes:
Speluncámque cauam pariter petiere profecti.
Conſidet hic heros ſella qua ſederat antè
Mercurius: gratúmque cibum nympha obtulit olli,
Eſſet ut ebiberétque, homines queis uiuere ſueti.
Heroëm at contra ſedit dea. nec mora, promptæ
Ambroſiam apponunt famulæ nectárque ſedenti:
Adque manus epulas ambo extendêre paratas.

P ostquam exempta fames, compressus amórque bibendi,
T alibus alloquitur generosum heroa Calypso:
V iribus ingenij præstans Laërtia proles,
V t nunc in patriæ moliris littora terræ
I re citus, læto sic concipe gaudia corde.
N anque ea si nosses, tibi quæ toleranda supersunt,
E xoptata prius patriæ quàm tecta reuisas:
H isce lubens mecum fruerere penatibus, atra
M orte carens, animúmque tibi non grata moueret
V xor, eam quanuis noctésque diésque reposcas:
Q ua tamen inferior non sum, non corpore pulchro
I ngenióue minor. quis enim conferre deabus
C orpore mortales & formæ dotibus ausit?
Sic dea: cui contrà prudens ita fatur Vlysses:
H ac ueneranda mihi ne quæso irascere causa:
E t sanè haud dubitem non forma aut corpore tecum
P ræstanti uxorem contendere posse relictam:
N anque ea mortalis: tu nunquam diua senescis.
S ic tamen ipse uelim, cunctis cupiámque diebus
I re domum, patriæque reuisere littora terræ.
Q uòd superúm pelago siquis me perdat in alto,
C uncta feram, condens immensos corde dolores.
N am mala sum passus iam plurima, multáque bello,
A equore multa tuli, quibus hæc adiungier optem.
Hæc ait: atque imas sol est demersus in umbras.
O lli in speluncæ secessum ad celsa profecti
F ulcra, toro Veneris petierunt munera notæ.
P rotulit at postquam bigas aurora rubentes,
I nduitur solitis extemplo uestibus heros,

A lba deam tenuisque tegit, contextáque mira
A rte: sed & lumbis accincta est aurea nymphæ
Z ona: super capitíque adductum ante omnia uelum.
T uncque dea optanti reditum perfecit Vlyßi.
N anque olli ancipitem primùm dedit ipsa securim,
I ngentem, ære grauem solido, cui pulcher inesset
E x olea factus capulus. postque ascia sumpta est.
E xtremum ducente dea Laërtius heros
I nde nemus petit, arboribus quod creuerat altis,
C lethra, Alno, ad summum protensáque abiete cælum,
I amdudum siccis, leuiter quæ adstructa natarent:
Q uas ubi sollicito ueneranda ostendit Vlyßi,
R ettulit ad notos sese regina penates.
A st opera celeri secuit ligna inclytus heros.
V iginti arboribus cæsis ergo, hasce securi
E xpoliens, rectas ad amußim reddidit omnes.
A ttulit hîc terebras properanti diua Calypso.
Q ueis Laërtiades terebrauit secta coaptans,
T rans cuneis figénsque eadem compacta peregit.
V tque pauimentum mira faber arte poliret,
Q uæ pelago uectet prægrandia pondera, nauis
S ic heros agilem absoluit latámque carinam.
T um rectos statuit contos densósque peritè,
Q ueis longas adhibet tabulas, fixásque coërcet.
E rigit hîc intus malum, cui congrua cessit
A ntenna, & nauim qui dirigit æquore temo.
V iminibus structam circundedit inde salignis
(Vt maris arcerent fluctus) denséque reuinctis.
A ttulit interea generosa huic lintea nympha,

E quibus exactè perfecit, ut omnia, uelum.
A lligat inde pedes intus, funésque rudentésque,
A tque ratem in latum protraxit uectibus æquor.
O mnia quæ postquam quarta heros luce peregit,
M ittit ab Ogygia quinta illum dia Calypso,
L otum, & odoratis intectum úestibus: utres
A pposuítque duos: uino alter plenus ut atro
E sset, aquis alter. quin multa uiatica sacco
A diecit, necnon delecta obsonia: demum
I nnocuum ac lenem uentum submisit eunti.
O mine quo lætus, uelum protendit Vlysses,
A c nauim temone regit, non ille sopori
D editus, obseruans sed Pleiadas atque Bootem
S erius occiduas uisentem scilicet oras:
D ehinc Arcton, certo plaustrum cognomine dictam,
Q uæ se illic uertens magnum aspicit Oriona:
O ceaníque eadem est expers uel sola lauacri.
H anc etenim læua linquentem parte Calypso
I usserat heroem pontum sulcare profundum.
Septima post decimam sic lux affulsit eunti.
O ctaua ast olli cœpit Phæacia montes
O stentare suos, ut queis iam proximus esset.
H anc primùm, ut pelago tenebras, exurgere uidit.
E cce autem Aethiopum rediens Neptunus ab oris,
E Solymis longè conspexit montibus alta
A equora sulcantem: atque ingentes concipit iras.
T unc quassans caput, hæc effudit pectore dicta:
A dijs, heu, reditum obtinuit Laertius heros,
A ethiopum petij lautas quo tempore mensas:

Phæacum

P hæacum terrámque audax iam attingit Vlysses.
S i petet hanc, spondent finem olli fata malorum.
S ed tamen huic non pauca etiam toleranda supersunt.
Congregat hæc fatus, nubes: sæuúmque tridentem
A rripiens, pelagus turbat. dehinc omnia cogit
P rælia uentorum: cum queis ruit oceano nox
I nuoluens umbra magna terrámque polúmque.
V nà Eurúsque Notúsque ruunt, Zephyrúsque sonorus,
H orrifer & Boreas uoluens altum æquore fluctum.
E xtemplo heroi soluuntur frigore membra.
I ngemit: hæc secum dein mœstus uerba profatur:
Heu quid iam peius misero mihi denique restat?
H eu metuo mihi ne sit uera effata Calypso,
Q uum monuit pelago hausurum me damna priusquam
I n patriam ueherer: quæ iam perfecta dabuntur.
H eu quianam tantos induxit in æthere nimbos
I uppiter, inuertens pelagus? quísnam impetus eheu
V entorum omnigenûm? mors nunc mihi certa reposta est.
F elices Danai, quos térque quatérque beatos
M ors tulit Atridis ad Troiam grata ferentes.
N ónne illa satius fuerat me luce perire,
Q uum petijt telis acies me Troïca densis
E xtincti circum bellantem corpus Achillis?
N anque mihi inferias Danai cum laude tulissent:
O bscura nunc fata parant me perdere morte.
Talia iactantis fluctus caput impulit ingens:
I mpulsum exigua circúmque in naue rotauit.
E xcidit hîc heros procul à rate, proijcit atque
T emonem è manibus. medium tum frangere malum

Vndarum mixtim ac uentorum immensa procella.
Quin cecidere mari uelúmque antennáque longè·
Vndis ipse diu iacuit reuolutus in altis:
Nec tulit hunc ingens confestim emergere aquæ uis,
Vestibus, alma olli dederat quas nympha, grauatum.
Serius exiliens tristes tamen euomit undas,
Quæ capiti effluerent multæ, streperentq́ue cadentes.
Ac neque sic fessus nauis curam abijcit, audax
Sed pelago sese impellens, illam arripit ultro,
Et lethi fugiens alas, rate sedit in ima,
Quam sæui huc illuc agitabant æquore fluctus.
Ac ueluti Boreas Autumni tempore spinas
Dense inter sese nexas impellit in agris,
Sic pelago nauim uenti in diuersa ferebant.
Nam Notus, ut Boreæ raperetur flatibus, illam,
Et Zephyro quandoque Eurus mittebat agendam.
Interea errantem Cadmo sata conspicit Ino
Leucothea, antè quidem mortali munere uiuens,
Sed quæ nunc superûm pelago sortitur honores.
Hæc igitur Laërtiaden miserata dolentem,
Assimilis mergo uolitans super æquora fertur,
Et rate diua sedens, misero sic fatur Vlyssi:
Fare age, tam rigidas curnam Neptunus in iras
Progressus, pelago tibi tot mala præbeat atro:
Nanque nec iratus quanuis tibi finiet æuum.
Nunc tamen hoc facito (prudens mihi nanque uideris)
Vestibus abiectis uentos agitare per æquor
Mitte ratem, & manibus reditum pete denique nando
Phæacum in terras, queis iam seruabere tutus.

Nunc immortalem substerne hanc pectore uittam,
Qua neque damna feres fretus, neque funus obibis.
Verùm ubi contigeris iucundæ littora terræ,
Fluctibus egressus quamprimum hanc abijce ponto
A terra procul, ac tete ad contraria uerte.
Hæc ubi dicta dedit, uittas dea præbet Vlyßi:
Ipsa autem mergo similis se mittit in undas:
Quam niger adueniens contexit in æquore fluctus.
Quare animo secum dum plurima uolueret heros,
Ingemuit, talésque effudit pectore uoces:
Heu uereor ne quis superûm me fraude petitum
Rursus agat, rate quum me hortatur nare relicta.
Sed neque adhuc parêre uelim, cum longius absit
Quam modò prospexi terram, qua seruer ab undis.
Hoc tamen efficiam (nanque hoc præstare uidetur)
Donec ligna sua compagine fixa manebunt,
His residens patiar constanti corde dolores:
Cum tamen unda ratem concusserit, æquore nabo.
Consilijs neque enim potero melioribus uti.
Talia iactabat secum generosus Vlysses,
Atque olli in pelago fluctum excijt Ennosigæus
Immensum, horribilem, percußítque alta gementem:
Ac siccæ ueluti paleæ si uentus aceruum
Impetijt ualidus, cunctas huc raptat & illuc,
Sic quoque ligna ratis disiecit fluctus: at uni
Ille, ut equum quisquam conscenderet, hæsit eorum:
Exuit & uestes quas olli diua Calypso
Tradiderat: uittámque simul sub pectore nectit:
Brachiáque extendens, pronus se misit in undas,

N are paratus: eum pelagi cum prospicit alti
R egnator, quassansque caput, simul hæcce profatur,
Sic mala multa ferens, ponto iactatus oberres,
D um uersere uiris regalibus intermixtus.
S ed tua nec reddes hoc damna leuissima pacto.
Impulit hæc effatus equos, Aegásque petiuit,
E ximiè structas ubi lætior incolit ædes.
A tque hîc cæruleis oculis metuenda uirago
G rata ferens Laërtiadæ sic fluctibus acto,
S edauit reliquos ne flarent æthere uentos:
V elocémque ciet Boream: tum frangit & undas,
R emigio donec celebris Phæacia tellus,
H eroëm à tetro seruatum funere cepit:
Q ui geminas noctes totidem lucésque per æquor
E rrando, instantem cernebat pectore mortem:
T ertia sed postquam lux olli apparuit orta,
C essauit Boreas, uenti & posuere, sinentes
T ranquillũ pelagus, terram quũ clarus Vlysses
P rospexit longè fluctu sublatus in altum.
V tque solet natis genitoris grata uideri
V ita, tulit multos morbi si fortè dolores,
C onsumptúsque diu fortunam sensit acerbam,
Q uum faciles olli superi cessere salutem:
S ic grata heroi tellus conspectáque sylua est.
P roinde illam pedibus properans contingere, nabat.
A t postquam è terra clamantem audisse ualeret,
A uribus ad cautes pelagi fragor accidit eius.
N am fracti in sicco resonabant littore fluctus
C um fremitu, nec spuma locum non texerat omnem.

Nam

N am neque erant apti naues concludere portus,
D epresso at cautes in littore, surdáque saxa.
E rgo animi lassum defecit robur Vlyssem:
H æcque gemens secum suspiransque infit ad auras:
Me miserum, omnipotens nam cernere littora postquam
I nsperata dedit, secuíque hæc æquora nando,
I am mihi non ullus pelago patet exitus alto.
L ittus acuti implent scopuli, quos undáque circum
I nstrepit, & leue hinc consurgit ad æthera saxum.
A lta autem nimis est scopulos quæ uerberat unda,
V t nequeas firmare pedes ereptus ab orco,
N e duro illidat saxo me exire parantem
A rripiens fluctus, labor & mihi cedat inanis.
S in diuersa petens mage lenia littora quæram
P ortubus apta magis, coniectans brachia ponto:
T um uereor ne me tumefacta procella reportet
V ndosum in pelagus, suspiria longa trahentem:
N eu fortuna mari mihi pòst contraria, cetum
C oncitet ex illis quos educat Amphitrite.
I n me iratus enim sæuit regnator aquarum.
Talia dum secum generosus uersat Vlysses,
F luctus eum rapiens eiectum ad littus agebat,
Q uod laceram huic pellem, confracta quod ossa dedisset.
C onsilio ast illum iuuit Tritonia prompto.
N anque manu saxum suspirans cepit utraque,
T antisper tenuítque, ruens dum transiit unda.
Q uam postquam effugit, refluensque hanc impetus egit,
P ercussit miserum, longéque abiecit in æquor.
A c uelut egreditur fouea quum polypus alta,

S ustinet hærentes ex omni parte lapillos,
I llius è ualidis manibus sic plurima saxo
P ellis adhæsit, cúmque intexit in æquore fluctus.
I nclytus hîc heros fati extra iura perisset:
C onsilium at Pallas maturum præbuit olli:
Q uandoquidem egressus confracto in littore fluctu
E xterius nare incepit, si fortè uideret
D epressum aut littus, uel sicco in littore portum.
A t fluuij postquam liquentis ad ostia nauit,
C ommodus est illic uisus descensus Vlyssi,
V t scopulis uacuus, nec uento obnoxius ulli.
N ouit enim porro fluitantem, est sicque precatus:
Rex audi, quicunque ille es: tua numina supplex
N anque peto ex undis, Neptuno inuisus atroci.
A bijcienda etenim non est dijs cura uirorum
E rrantes quicunque adsint. tua pulchra fluenta
N unc uelut accedo, & genua ad tua, plurima passus:
S ed miserere tamen rex optime supplicis, oro.
Sic ait: at subitò cursum amnis sistit & undas,
C uncta prius tranquilla ferens, ádque ostia tandem
S eruauit miserum. flexit genua ilicet heros,
R obustásque manus: fluctus nam corda domarat:
E t tumidum iam corpus erat: tum naribus undas
E que ore aspiceres multas fluitare. subinde
S emianimis iacuit, cumulo uictúsque malorum.
V erùm animi postquam redit in præcordia uirtus,
Q uam dea præbuerat, soluens à pectore uittam,
P roijcit in fluuium qua parte excurrit in æquor:
A tque illam in pelagus fluitantem protinus Ino

Læta

L æta capit. post quæ miser amne egressus Vlysses
I ncubuit iuncis, terræ dans oscula matri:
H æcque ferens secum suspiria plurima duxit:
H ei mihi quid patior? quæ iam ultrà damna subibo?
D ifficilem hanc fluuio noctem si degere tentem,
H eu metuo ne me gelidæ cum rore pruinæ
V iribus absumant defectum, animíque uigore.
F rigidus aurora è fluuijs nam spiritus exit.
A t si umbrosa petam nemoris secreta propinqui,
M éque labor frigúsque sinant requiescere densis
A rbustis, dulci resolutum membra sopore,
P ræda feris timeo ne certa rapacibus addar.
H æc tamen utilior misero sententia uisa est.
E rgo petit syluam, qua fons surgebat aperto
P ropter eam campo: duóque hîc arbusta subiuit
I nter se connexa, oleastrum, oleámque uirentem:
Q uas neque uentorum perflarat spiritus unquam,
N ec Solis radij penetrare, nec humidus imber
Q uiuerat. implicitis inter se creuerat harum
V traque sic ramis: sub queis Laertius heros
S e condens, lecti in morem cumulauit aceruum
F rondibus adstructis, quarum esset copia præstò,
Q uæ texisse uirûm duo seu tria corpora possent
H yberno uel si sæuissent tempore uenti.
E rgo torum aspiciens simul est lætatus Vlysses:
I n medióque cubans, se frondibus undique texit.
N on aliter torrem multo cinere occulit agri
R usticus extrema, cui deest uicinia, parte,
S emina conseruans ignis, ne extincta requirat,

Quàm sese folijs generosus texerit heros.
Protinus ergo olli somnum Tritonia misit,
Damnorum ut caperent obliuia grata iacentem.

HOMERI ODYSSEAE LIBER SEXTVS.

Erumnis igitur domitus somnoq; iacebat
Egregius Laërtiades, quũ Pallas in urbẽ
Phæacũ ad populos se cõtulit ægide clara:
Qui campos habitasse tuos Hyperia feruntur,
Finitimi quõdã Cyclopibus, ijsq; minores
Viribus, à dira mala plurima gente tulisse.
Quare hos Nausithous deducens optimus illinc
Traditur in Scheria sedem posuisse remota,
Exornans urbem muro, domibúsque beatis,
Aedibus atque sacris, postquam diuiserat agros:
Verùm is iamdudum Stygias inuiserat umbras:
Tunc etenim Alcinous regalia sceptra gerebat.
Cæsia concessit proin huius in atria Pallas,
Vt reditum ciecto miserata pararet Vlyssi.
Ergo subit thalamum prudens Tritonia pulchrum,
Quo gratum Alcinoi capiebat filia somnum,
Indole Nausicaa formáque æquanda deabus.
At geminæ famulæ formosæ utrinque iacebant,
Cura quibus thalami, & custodia credita ualuæ.
Hic thalamum ingreditur similis dea cæsia uento:
Constitit & supra caput illius, hæcce profata,

Remigis

Remigis eximij natæ aßimilata Dymantis,
(Hæc erat æquæua ex animo dilecta puellæ)
Hanc igitur referens Pallas,sic farier orsa est:
Te nimis,ut uideo,segnem edidit inclyta mater,
Sustineas pulchras tibi cum sordescere uestes.
Iam præstò tibi sunt hymenæi,ornata decenter
Sis quibus,atque alios ornes,qui te optima ducent:
Nam rectè his homines sequitur bona fama peractis,
Gaudiáque ad charos permanant magna parentes.
Nunc age loturæ,quum lux se ostendet,eamus:
Nam tibi me sociam dederim,quî prompta pareris:
Virgineum perdes quandò ocyus ipsa pudorem.
Te siquidem lecti proceres ex agmine multi
Phæacum poscunt,quorum alto es sanguine creta.
Proinde hortare patrem,quum cras aurora nitebit,
Vt mulas currúmque paret,quo cuncta uehantur
Vestimenta tibi,peplíque,& stragula uestis.
Ipsáque eo melius multo uectabere,quàm si
Ire pedes cupias,cum sint procul urbe lauacra.
Hæc ubi dicta dedit,conscendit Pallas Olympum,
Quo firmam memorant sedem constare deorum,
Qui neque concutitur uentis,pluuiáue madescit,
Nec niuibus tegitur,sed purus semper in illo
Et nebulis aër uacuus,candorque serenus,
Quóque oblectantur superûm pia numina diuûm:
Illuc diua abijt,postquam est affata puellam.
Aurora hîc oriens lectis exciuit ab altis
Nausicaam placidæ miratam insomnia noctis:
Quæ charis properè dictura parentibus,alta

A tria percurrens,inuênit in ædibus illos:
N anque foco genitrix ancillis cincta ſedebat,
P urpureas ducens lanas formoſa,patríque
C oncilium ad Regum magnorum occurrit eunti:
A d quod eum illuſtris Phæacum turba uocarat.
E rgo patrem uirgo dictis affatur amicis:
  Nónne mihi inſtrueres genitor chariſsime currum,
S ublimem,ſolidum,ueſtes ut protinus omnes
A d fluuium lotura feram,quæ ſordibus horrent?
T e quoque Phæacum poſitum decet ordine primo,
C oncilium puras adeuntem ſumere ueſtes.
Q uin & ſunt domibus nati tibi quinque,mariti
Q uos inter duo ſunt,creſcunt alijque per annos:
C onſeſſumque horum,lota ſine ueſte recenter
N on ullus peteret:mihi quæ ſunt omnia curæ.
  Hæc effata,nouos hymenæos dicere apertè
N on eſt auſa patri, qui ſenſum accepit,& olli
R eddidit hæc:Tibi non mulas aliúdue negare
N ata queam:famuli currum tibi proinde parabunt,
Q ualem chara petis:tu rectà flumen adito.
  Hæc ubi dicta dedit,famulis Rex inclytus aptè
C urrum ornare iubet,qualem eius nata petiſſet.
Q uæ properè,ut fuerant iniuncta,exacta dederunt.
E thalamo hinc ueſtes operoſas regia proles
E xtulit,& curru poſuit generoſa polito.
A t formoſa cibos uarios huic mater in arca
T radidit,apponens obſonia,& utre lyæum:
A ureus acceſsit quibus & lecythus oliui,
Q uo ſecum ancillas præclara perungeret omnes.

Ergo

E rgo altum uirgo currum conſcendit, habenas
A ccepítque manu, ſimul inſonuítque flagello
P ercutiens mulas. magno hîc ruit impete currus
A ſportans ueſtes multas, paritérque decoram
N auſicaam, & quotquot delegerat illa miniſtras.
A t fluuij poſtquam ad clari uenêre fluenta,
L ympha quibus faceret ſpecioſa lauacra perennis,
S ordida uti quanuis cuncta expurgare ualerent,
A curru famulæ mulas ante omnia ſoluunt.
V icinum has amnem propter ſiuere ſubinde
P aſcentes gramen prædulce errare: ſed ipſæ
E curru accipiunt ueſtes, undíſque madentes
I n foueis magno properè certamine calcant:
D ein lotas, cunctíſque à ſordibus expurgatas
L ittore diſtendunt ſicco, quà multa lapillos
V nda maris refluo quatiebat uerbere ſalſi.
E rgo ipſæ unxerunt ubi lotæ corpus oliuo,
I ndulſere cibo ripam prope fluminis alti,
D um ſiccas ueſtes ijs redderet ætherius Sol.
P oſtquam exempta fames, & amor compreſſus edendi,
A bijciunt lætæ uittas: tum denique Regis
P rima pilæ inter eas incepit filia ludum.
Q ualis ad Eurotam, aut Erymanthi culmine ſummo
E xercet Diana choros metuenda ſagittis,
A ut apri aut leuis illa ſequens ueſtigia cerui,
Q uam circum agreſtes glomerantur Oreades, ortæ
A b Ioue, præſtanti forma, cunctæque decoræ,
E xuperans Diana tamen ſupereminet omnes:
L atonæ tacitum pertentant gaudia pectus:

T alis erat famulas inter generosa uirago.
A st ubi iam ad patrios esset reditura penates,
I nstructo referens curru pulcherrima uestes,
C onsilio hoc Laërtiaden Tritonia *iuuit,*
N ausicaam ut somno resolutus cerneret heros,
Q ua ducente miser Phæacum *inuiseret urbem.*
N amque pilam ad famulam iacëret cum regia uirgo,
I n fluuium longè famula coniecit aberrans.
T ollitur hìc ingens atque excit clamor Vlyssem:
Q ui residens, animóque mouens non pauca, profatur:
Heu quásnam in terras hominum me fata tulerunt!
I niusti an uiuunt reigionibus hisce, feríque:
A n magis hospitio celebres, diuósque timentes?
V irginea, ut reor, ad nostras uox aduolat aures:
N ympharum hanc dicas uersantum in montibus altis,
A ut fontes prope, uel fluuios, uallésue uirentes.
C lamarunt magis ánne uiri me propter ad auras?
Q uicquid id est tamen experiar, propiúsque uidebo.
Exilit *his dictis arbusti tegmine denso,*
E t ramum è sylua frangit mala passus Vlysses,
V claret folijs ut aperta uirilia multis.
V tque leo egreditur sylua generosus, in altis
M ontibus eductus, uentos perpessus & imbres,
A tque oculis ardens, ouiúmue boúmue per agmen
C eruarúmue ruit, diráque fame excitus audet
I n ualidis clausas inuadere ouilibus agnas:
S ic nudus quanuis sese miscere puellis
V i Laërtiades *prædura urgente parabat.*
E rgo illas salsis afflictus & horridus undis

Terruit,

T erruit, atque omnes diuerso ad littora cursu
F ugerunt: sola Alcinoo generata remansit:
N anque olli ingentes animos dedit inclyta Pallas.
P roin contra heroëm dubium stetit ánne puellam
A pprendens genibus supplex oraret: eandem
A n procul adstantem uerbis leniret, ut urbem
M onstraréteque sibi, & uestes præberet egenti.
H æc alternanti potior sententia uisa est
S tare procul, uerbísque prius mulcere puellam:
N e genibus prensis in se eius uerteret iram.
C onfestim dulci tum sic sermone profatur:
T e supplex regina peto, siue es dea, seu tu
M ortalis. quòd si è numero sis una dearum,
I ndole præstanti, formáque & corpore toto
D ianæ mihi pucbra uidere simillima castæ.
S in te mortalem potius terra educat alma,
O ter felices qui te genuere parentes,
T er quoque felices fratres, quos gaudia porro
M axima te propter subeunt, ubi tale frequentes
I ndugredi germen prospectant cunque choreas.
S upra alios omnes fuerit tamen ille beatus,
D otibus uxorem qui te amplis duxerit auctam.
M ortalem haud memini similem tibi cernere, siue
I lle uir, aut mulier fuerit, stupeóque uidendo.
C onsimile in Delo celebres ad Apollinis aras
C onspexi ad cælum palmæ consurgere germen:
N anque iter id multo populo comitante peregi,
Q uod mihi erat grauium pòst causa futura malorum.
I llud item stupui quondam regina uidendo

Cui simile è terra natum haud reor optima lignum,
Sic ego te stupeo mirans, ac tangere prensis
Te genibus metuo, plerisque doloribus haustus.
Hesternum uicena dies me eiecit ab undis:
Nanque hoc me spacio uexere per æquora fluctus.
Insula ab Ogygia nunc huc deiectus aberro,
Vt damnis alijs uexer, cum nulla quietis
Spes superet, mala multa etiam toleranda supersint.
Nunc miserere tamen: nam te mala plurima passus,
Primam adij: neque te præter mihi cernere quenquam
Mortalem licuit, postquam has sum uectus in oras.
Quare ostende urbem, quásque induar adijce uestes,
Siquam huc aduenies tecum regina tulisti.
At tibi dent quæcunque cupis, pia numina diuûm,
Tecta, uiríque animum concordi pace ligatum:
Nam potius nihil aut præstantius esse putarim,
Quàm cum recta tenet domibus concordia nexos,
Vxorémque uirúmque. hosti dolor altus, amicis
Gaudia, quanquam ipsos attingat summa uoluptas.
Hæc ille: Alcinoi soboles cui talia reddit:
Hospes, quandoquidem haud malus imprudénsque uideris,
Fortunásque uiris summi regnator Olympi
Diuidit ille bonis ut uult prauísque potenter,
Téque malis auxit, sunt attamen illa ferenda.
Nunc quoniam nostras oras urbémque petisti,
Non tu uestis inops fueris, neque scilicet horum
Indigus, ærumnas passo quæ tradier æquum est:
Quin urbis per me ac populorum nomina disces:
Hæc loca Phæaces habitant, urbémque propinquam.

Alcinoi

Alcinoi ast ego sum generosi filia regis,
Phæacum in populum cui uis, cui summa potestas.
Sic ait: ancillisque iubens dein talia fatur:
An'ne uirum intuitæ fugitis? iam sistite cursum.
An'ne illum hostili deuectum huc mente putastis?
Non hic, non quisquam mortalisue humidus in nos
Damna ferens, pingues Phæacum accesserit agros.
Dijs siquidem chari sumus immortalibus altis:
Secessu at uasti quoniam maris hocce moramur
Postremi, nec quisquam alius uir nostra frequentat
Littora: cum miser hic ad nos peruenerit errans,
Hunc curare decet: nanque ab Ioue pauper, & hospes:
Et quæ parua damus, capienti grata feruntur.
E'rgo illi famulæ potum præbete, cibúmque:
Et fluuio, uenti qua non flant parte, lauate.
Hæc ait. inter se hortantes steteruntque puellæ:
Quóque loco Alcinoi soboles præclara beati
Iusserat, heroëm fluuio residere iubentes,
Palliáque apponunt olli, tunicámque paratam.
Aureus accessit queis & lecythus oliui.
Abluere inde iubent illum sua membra liquenti
Flumine: quum sic est illas affatus Vlysses:
Hinc procul ancillæ consistite: nanque ego salsam
Ipse humeris spumam abluerim: pòst ungar oliuo:
Nanque diu caruit quouis nostrum unguine corpus.
Me e uobis nunquam præsentibus usque lauarim:
Erubeo siquidem nudarier ante puellas.
Hæc ait. ast abeunt famulæ, dominæque renarrant
Singula: diuinus spumámque hic abluit heros,

P lurima quæ dorso atque humeris illisa manebat:
E t caput abstergens, pelagi discußit odorem.
A st ubi iam totum sibi corpus inunxit oliuo,
I nduit & uestes, dederat quas uirgo petenti:
C æsia maiorem conspectu reddidit illum,
A ugustúmque magis, crispos ut uertice crines
M itteret, ac similes hyacinthi floribus omnes:
N on aliter quàm qui argentum circunlinit auro
D octus ab eximia faber artes Pallade multas,
V ulcanóque, opera absoluit non pauca peritè.
M irum infudit ei Pallas per membra colorem.
V icino pelagi tum littore sedit Vlysses
O ra deo similis, & pulchros corporis artus.
O bstupuit primo aspectu regina, suísque
S ic ait ancillis: Mentem huc adhibete puellæ:
N on sine mente deûm nostras deiectus in oras
M iscuit egregijs hic se Phæacibus heros.
N am prius horrendo teter mihi corpore uisus,
N unc similis dijs est summo regnantibus axe.
A tque utinam talem nanciscerer ipsa maritum,
D egeréque hac olli uitam regione liberet.
N unc illi potum famulæ præbete, cibúmque.
Hæc ubi dicta dedit, dominæ parêre puellæ
F estinant, uictúmque ferunt properanter Vlyßi.
I lle famem, sibi quam ieiunia longa pararant,
A ppositis auidè extinxit, corpúsque refecit.
A lcinoi post quæ soboles generosa plicatas
I mposuit curru uestes, ualidásque sub il lo
A diunxit mulas: conscendit & ipsa deinde:

Atque his magnanimum uerbis affatur Vlyssem:
Nunc hospes nostram rectà te confer'in urbem,
Vt te celsa mei genitoris ad atria mittam:
Phaeacum proceres cunctos nanque hisce uidebis.
Nunc cape dicta memor, prudénsque haec mente teneto,
Dum per agros dabitur transire, hominúmque labores,
Post currum ancillis uenies comitantibus heros,
Ocyus hocque uia duce me certissimus ibis.
Ast ubi Phaeacum claram ueniemus ad urbem,
Turris ubi excelsa est, & utroque ab littore portus,
Atque ubi sacra foro uicina est ilicet aedes
E saxis erecta ingentibus Ennosigaeo,
Angustusque aditus, nam tractae ex aequore puppes
Obtexêre uiam, cum sit sua cuique carina,
Denique ubi efficiunt ratibus propria arma, rudentes
Atque alios funes, acuuntque ex ordine remos:
(Non etenim tenti curae Phaeacibus arcus,
Non pharetrae: at mali, at remi, celerésque carinae,
Queis pelagi tractus gaudent sulcare profundos)
Scommata, si mecum uideare, perhorreo uulgi.
Et quia Phaeacum noui genus omne superbum,
Extimeo peior ne quis sic farier ausit,
Quisnam hic Nausicaam sequitur formosus & ingens
Hospes? ubi inuentus? sanè hunc feret illa maritum.
An quenquam externum pelago quaesiuit in alto
Errantem, quòd nulla uirûm sit copia praestó?
An'ne quis oratus multa prece fortè puellae
Huc superûm caelo uenit, quem semper habebit?
Fecerit at melius quaerens aliunde maritum,

Quandò omnes nullo Phæacas honore reponit,
Quorum ipsam è numero multi petiere, bonique.
Dixerit hæc aliquis: fientque opprobria nobis:
Damnarémque aliam quæ talia cunque patraret,
Si quæquam inuitis se fortè parentibus ausit
Commiscere uiris hymenæos ante peractos.
Proinde meis aures adhibe charissime uerbis,
Alcinoo ut reditum obtineas comitésque uolente.
Est nemus alnorum, sacrum tibi Cæsia, iuxta
Idque uiam: atque ibi fons, & prata uirentia circum.
Hic patris Alcinoi delubrum, hic uinea floret
Vrbe procul, quantum uox permeet alta uocantis.
Hocce morare sedens, donec ueniamus in urbem,
Inclytáque Alcinoi capiant nos tecta parentis.
Hæc postquam ingressos adijsse putaueris hospes,
Tum te Phæacum uicinam confer in urbem,
Alcinoi rogitans quænam sint atria regis:
Quanquam ædes illas puero duce nosse ualeres.
Phæacum inter enim sublimia tecta potentum
Alcinoi similes uideas non ædibus ullas.
Hinc ubi deuenies nostros præclare penates,
Interiora celer tecti pete limina, donec
Ad matrem uenias. splendenti hæc assidet igni,
Purpureas & net lanas (mirabile uisu)
Post matrem famulæque sedent: altæ ipsa columnæ
Hæret. quin solium patris illic luce renidet,
Quo residens uinum similis dijs ebibit heros.
Hunc tu præteriens, supplex genua accipe matris,
Confestim ut reditu lætus potiare cupito,

Longius à patrijs quanquam regionibus absis.
Quòd si illam leuem offendas, si mente benigna
Te foueat, superest tibi spes certissima chari
Atria posse patris, reliquos & cernere amicos.
Hæc ait: ac torto mulas formosa flagello
Insonat: atque illæ properantes flumina linquunt.
Veloci at quaterent ubi campum ad littora cursu,
Frena tenens manibus moderantius impellebat:
Vt Laërtiades, famulæ & sequerentur euntem.
Sol cadit hic, olliq́ue nemus tenuere sacratum
Pallados. hoc primùm sedit Laërtia proles,
Et diuam supplex hac Pallada uoce precatur:
Clara Iouis summi proles Tritonia, nunc me
Exaudi miserum: precibus nanque antè fuisti
Surda meis, tunc quum me affligeret Ennosigæus.
Huic populo charus per te & miserabilis adsim.
Audijt hasce preces fundentem Cæsia: nec se
Conspicuam oranti tamen obtulit ipsa: potentem
Nam patruum uerita est, miserum uehementer Vlyssem
Qui prius afflixit, patriæ quàm ad tecta rediret.

HOMERI ODYSSEAE LIBER SEPTIMVS.

Is dictis diuam orabat Laërtius heros:
Nausicaã at uelox deuexit currus in urbem.
Quæ postquã eximij genitoris ad atria uenit,
Constitit ante fores: præstóque fuere sorori
Dijs similes fratres, curru nexásque resoluunt

Ingenti mulas, uestésque in tecta reportant:
Ipsa petit thalamum: uetula atque huic ocyus ignem
Epiro in patria genita attulit Eurymedusa,
Quam quondam Epiro raptam uexere carinæ
Selectum Alcinoo munus, Phæacas ut omnes
Qui regeret, responsa illis pro numine reddens.
Nausicaæ hæc igitur, primis quam eduxerat annis,
Accenditque ignem thalamo, cœnamque parauit.
Ast urbem cum iam peteret generosus Vlysses,
Multo illum nebulæ contexit Pallas amictu:
Phæacum ne si quisquam foret obuius olli,
Quisnam esset rogitans, conuicia diceret audax.
At postquam portis aderat uicinus, & urbi,
Tunc occurrit ei glauco dea lumine torua:
Gestantique urnam similis generosa puellæ,
Constitit ante ipsum: cui sic Laërtius infit:
Nata, precor te trade ducem mi ad tecta potentis
Alcinoi, populo qui regnat in hocce beatus:
Nam miser ex Apia terra nunc hospes adiui
Hæc loca: nec quisquam porrò mihi cognitus horum
Quotquot in hac urbe & regionibus hisce morantur.
Hæc ait: atque olli respondit cæsia uirgo:
Quæ petis, illa pater me commonstrante uidebis
Atria: nanque mei sunt ædibus illa parentis
Proxima. proinde ducem tacitè me chare sequeris.
Néue horum aspicito quenquam aut affator eundo.
Nam facilè externos Phæax non ullus amarit:
Nec ferme hospitium præbent aliunde profectis:
Nauibus at genus hoc fidit uelocibus unis,

Aequora queis freti sulcant. nam Iuppiter illas
Vt pennas celeres dedit. aut quod mente capeßis.
Prima uiam fata hæc iuit Tritonia Pallas:
Postque deæ clarus ueStigia ceßit Vlysses.
Vrbe igitur media Phæacum nullus euntem
Conspexit: siquidem bello metuenda uirago,
Aëre prædenso gradientem sepsit Vlyssem,
Ac multo nebulæ dilectum texit amictu.
Obstupuit cernens heros portúsque ratésque,
Conuentúsque uidens Phæacum, ac mænia longa,
Celsáque, firmata & uallis, mirabile uisu.
Ast ubi uenerunt præclari ad tecta tyranni,
Cœpit eos inter sic farier inclyta Pallas:
Hæc sunt illa, pater, quæ dudum tecta petebas,
In quibus eximij celebrant conuiuia reges.
Ergo aulam penetrans & limina, pelle timorem:
Nanque uir in quouis opere est præstantior, audens,
Ex alijs quanquam ueniens regionibus adsit.
Reginam inuenies ingressus in atria primùm
Areten proprio dictam cognomine, & ijsdem
Qui regem Alcinoum genuere, parentibus ortam.
Nausithoum siquidem genuit maris arbiter, olim
Cum forma eximiam Peribœam mixtus iniisset,
Maxima natarum quæ uixerat Eurymedontis,
Quem sæuos perhibent quondam rexisse Gigantes,
Extincta illorúmque iniusta gente perisse.
Hæc compressa igitur natum dedit Ennosigæo
Nausithoum claris regem Phæacibus olim.
Nausithous genuit Rhexenoráque Alcinoúmque:

Quorum illum occidit Phœbus sine prole uirili,
Quam nullam huic tulerat noua nupta, sed edidit unam
Aretem, Alcinous qua uixit coniuge lætus,
Vxorem impense ueneratus, ut esset in orbe
Vir nullus tanto uxorem dignatus honore,
Aretem quanto dignam duxere parentem
Nati, atque Alcinous, Phæacúmque inclyta turba.
Suspicere hanc etenim soliti pro numine, grato
Ore salutabant, iret quum pulchra per urbem:
Quandoquidem huic prudens animus non defuit usquam:
Consulere ut populo, ac lites dissoluere posset.
Quòd si fortè tuos animo miserata labores
Hæc fuerit, superest tibi spes certissima, charos
Posse tuæ patriæ quandoque reuisere fines.
Hæc effata abijt bello metuenda uirago
Aequor in immensum, Scheriámque reliquit amœnam.
Hinc Marathona petens & Athenas Cæsia latas,
Condit Erechthei se limine. fortis at heros
Regis tecta subit, meditatus multa priusquam
Alta pauimenti contingeret æra nitentis.
Nam uelut à Luna Phœbeo aut sidere fulgor
Egrediens magni lustrabat tecta tyranni.
Aere etenim fuerant constructi à limine muri
Ad penetrale domus: pinnis circúmque nitebant
Cyaneis, auro solidæque ante omnia ualuæ:
Argento ductique ærato in limine postes,
Argento limen superum: hoc super, aurea cornix.
Perfecti sed utrinque canes auro atque argento,
Mulciber eximia quos fecerat arte decenter,

Inclyta

I nclyta ut Alcinoi seruarent limina, semper
E xpertes lethi, quos nullum absumeret æuum.
A pplicitæ ast intus muris à limine primo
A d penetrale aderant sellæ, tenuésque per illas
D ispositæ uestes, muliebríque arte peractæ:
P hæacum his soliti proceres residere cathedris,
P inguibus intererant epulis noctésque diésque.
I n sacris autem iuuenes altaribus aurei
S tabant, accensásque faces hinc inde tenebant,
Q uæ noctu afferrent lucem cœnantibus æde.
Q uinquaginta intus famulæ, quæque ordine longo
P insere seu flauæ Cereris frumenta per ædes,
T exere seu telas, aut uoluere pensa, sedentes.
I n gyrum, similes proceræ frondibus alni:
T extáque stillabant oleum uelamina liquens.
S icut enim reliqui cedunt Phæacibus altum
P er mare nauigijs pulchris, uxoribus horum
S ic tela texenda aliæ: Tritonia multas
N am dedit ijs artes, & mentis acumina promptæ.
E xtra aulam porrò complectens iugera terræ
Q uattuor, hortus erat, circum undique septus, & altis
C onsitus arboribus: quo Punica mala uirebant,
E t Pyrus, atque suis Mali cum fructibus amplæ.
P ræterea dulces Ficus, Oleæque uirentes:
P erpetui inque illis fructus, quos sicca negaret
N on æstas, neque hyems: zephyri nam flamina semper
M aturos reddunt genitos, gignúntque recentes.
P ost pyra proinde pyrum, post mala senescere malum,
P ost ficus cernas ficus, uuásque sub uuas.

Vinea quin illic est fertilis, altera cuius
Area siccatur Phœbea lampade, plano
Posta loco: alterius sed uinitor excipit uuas,
Aut calcat: florem perdunt aliæque subinde
Nondum maturæ: mutant aliæque colorem.
Areolæque illic distinctæ tramite recto,
Semper olus, quodcunque horti nouere, ferebant.
At fontes intus gemini: quorum irrigat hortos
Alter: at alterius cursus sub limen in ædes
Defertur, largè præbens Phæacibus undas.
Tot superûm donis pollebant tecta tyranni:
Singula quæ sistens multum est miratus Vlysses.
At postquam hæc animo pellegit cuncta, penates
Ingreditur: celerique petens penetralia gressu,
Phæacum proceres rectoresque inuenit omnes
Vltima Mercurio libantes pocula diuo.
Postremo huic etenim libabant nocte sopora.
Ergo per eximias ædes, mala passus Vlysses
Tectus ijt nebula, quam offuderat antè Minerua,
Donec ad Areten pertransiit, Alcinoúmque.
Cúmque manu genibus reginam apprenderet heros,
Scindit se nubes, & in æthera purgat apertum.
Obstupuere olli tectis heroa uidentes:
Conticuere tamen: suppléxque hæc infit Vlysses:
Arete eximij Rhexenoris inclyta proles,
Ecce tibi, Regina, miser, claróque marito,
Conuiuisque adsum, queis uitam sancta beatam
Numina dent, bona cuncta suis & linquere natis
In domibus, quos & populus commisit honores.

At citò

At citò mi reditum in patriæ uos tecta parate.
Nanque diu à charis absum mala passus amicis.
Hæc ubi dicta, focis in puluere sedit ad ignem.
Phæacésque illum tacitè mirarier omnes:
Quos prudens uerba hæc Echenëus rettulit inter,
Phæacum ille uirûm iam natu maximus heros,
Facundíque oris, uetera atque recentia doctus.
Ergo senex illis maturus talia fatur:
Dedecus hoc ingens fuerit, Rex optime, nobis,
Hospes humi ante focum iaceat si puluere sicco:
Híque tuum expectant nutum, neque farier audent.
Proinde iube nitido solio residere, iacentem
Attollens, fidisque merum præconibus illi
Porrigere, ut superûm libemus pocula Regi,
Supplicibus solitus qui semper adesse uerendis.
Eque tuo mox proma penu cœnam afferat olli.
Hæc Echenëus ait: queis postquam nobilis aures
Præbuit Alcinous, solertem accepit Vlyssem,
Eque foco erectum, solio locat ipse nitenti:
Laodamanta autem sibi charum ante omnia natum
Excijt: Alcinoo nam proximus ille sedebat.
Hinc manibus lymphas ancilla dat. aureus olli
Guttus, erátque lebes argenteus. inde politam
Apposuit mensam, Cereris quam sedula flauæ
Muneribus cumulat gratis, uictúmque ministrat
Largius, atque hilari profert præsentia uultu.
Ergo cibo ac potu indulsit Laërtius heros.
At Rex præconem alloquitur, ac talia mandat:
Pontonoë infundens uinum cratêre propina

Omnibus, ut superûm libemus pocula Regi,
Supplicibus solitus qui semper adesse uerendis.
Hæc ait: at dulcem præco cratêre lyæum.
Omnibus extemplo infudit per tecta minister.
Ast ubi libarunt quantum uolucre bibentes,
Alcinous claris tum sic Phæacibus infit:
Phæacum audite hæc proceres, eq́ue ordine primi,
Quæ me cunque animus uobis effarier urget:
Perfectis epulis dormite ad uestra reuersi
Limina: mane senes orto sed cogite multos,
Hospes ut à nobis capiat conuiuia præsens,
Sacraq́ue reddamus dijs immortalibus. inde
Huic facilem reditum lætúmque parabimus omnes,
Confestim ut nostris ratibus sua tecta reuisat
Exultans, uel si longinquas incolat oras,
Vt mala nulla miser subeat neque damna priusquam
In patriam redeat, qua perferet omnia durus,
Quæ fatum ac triplices olli neuere sorores,
Quum miserum genitrix in luminis edidit auras.
Iam superûm si quis nos cælo inuisit ab alto,
Summa parant aliud quicquam pòst numina nobis.
Nanque deos semper manifestos cernimus, ollis
Quandocunque sacras hecatombas rite paramus,
Nobiscum & celebrant conuiuia læta sedentes.
Quòd si solus iëns occurrat fortè uiator,
Non sese occultant nobis: nanque hisce propinqui,
Cyclopes ueluti sumus, & fera turba Gigantum.
Hæc ait Alcinous: cui talia reddit Vlysses:
Nunc aliud potius tibi sit Rex optime cordi:

Corpore

Corpore non similis dijs immortalibus altis
Ingenióue adsum: mortali at sanguine cretus
Ex ijs, perpessos quos damna grauissima nostis,
Aequari ualeo quibus ipse doloribus haustis.
Plurima quinetiam uobis ego damna referrem,
Quæ toleranda mihi superi misere potentes:
At sinite afflictum quanuis cœnare dolenter.
Irato siquidem mil peius uentre, nec ullum
Ille sui immemorem fieri sinit improbus unquam,
Non miserum quanuis, magnóque dolore grauatum.
Proinde animus luctum suadet, sed uenter & esse
Et potare iubet semper, poscítque repleri,
Quæ mala cúnque tuli, cunctorum obliuia præbens.
Vos, simul extulerit digitos aurora rubentes,
Festinate precor patrias me mittere in oras,
Passum multa licet: quin uitam morte resoluam
Rura cupita semel cernens, patriósque penates.
Sic ait: atque omnes laudarunt dicta, iubentes
Hospitio exceptum dimittere digna locutum.
Ast ubi libantes quantum uoluere biberunt,
Phæaces cubitum quisque ad sua tecta reuersi,
Linquentes miserum tectis heroa beatis:
Quem iuxta Arete sedit, formáque decorus
Alcinous. famulæque hîc cœnæ uasa reportant.
Arete inter eos tum sic formosa profatur.
Pallium enim ac tunicam nouit, quas inclyta quondam
Fecerat eximias uestes, doctæque ministræ.
His igitur dictis generosum affatur Vlyssem:
Percontor te hospes primùm, quis? & unde uirorum

Huc ades? hasce tibi quisnam dedit optime uestes?
Nónne huc te errantem pelago uenisse ferebas?
Hæc ait Arete: cui talia reddit Vlysses:
O Regina, graues longo sermone dolores
Promere difficile est: superi mihi nanque dedere
Innumeros. tamen hæc referam quæcunque rogasti.
Ogygia immenso longè iacet insula ponto,
Qua magni Atlantis soboles uersuta Calypso
Aedes pulchra colit dea, non mortalibus ullis
Concubitu sese miscens, cuiquámue deorum.
Vi superûm at solus cessi deiectus in ædes
Illius. omnipotens candenti fulmine nam mi
Perfregit medio disiecítque æquore puppim.
Excidio ex illo sociûm manus occidit omnis.
Ipse ima residens confractæ parte carinæ,
Per maria ad lucem nonam turbata ferebar.
Ogygia at decima me cepit nocte Calypsus
Insula formosæ: proprijs quæ sedula tectis
Exceptum curans aluitque, deúmque spopondit
Me fore, quem nunquam raperet damnosa senectus.
At mihi non animum mouit dea: sed tamen annos
Septem illic uixi, lachrymis sempérque rigabam
Quas mihi diuinas dederat nympha inclyta uestes.
Ast ubi iam octauus redeuntibus affuit horis,
Tum mihi persuasit reditum dea, siue iubente
Id Ioue, siue deæ mutata est fortè uoluntas.
Me rate proin mittens, Cereris dulcisque lyæi
Dona dedit, uestésque adiunxit nympha beatas,
Submittens facilem lenémque per æquora uentum.

Septima

Septima post decimam sic me lux uidit euntem:
Octaua at uestros cepit Phaeacia montes
Ostentare mihi. tum gaudia pectore magna
Concepi, infelix: multos nam deinde labores
Exhausturus eram, mihi quos dedit Ennosigæus,
Qui mi iter impediit, commotis undique uentis:
Turbauitque fretum: cuius me scilicet undæ
Non sinerent ferri mœrentem naue per altum.
Nanque ratem medio disiecit in æquore turbo:
Ast ego nans undæ hoc sulcaui, donec in oras
Me uestras uentus rapiens fluctúsque tulere.
In quas egrediens, fluctu correptus, in acten
Ad surdas cautes & littora dura ferebar.
At retro naui rursus, dum fluminis undas
Ingrederer: locus est uisus nam commodus ille,
Ut neque saxosus, neque uento obnoxius ulli.
Huc animum exiui recreans. nox deinde moranti
Fusca superuênit. procul ergo egressus ab amne,
Arbustis tectus iacui, lectisque uolutus
Frondibus: infuditque deus per membra soporem.
Vexatus quamuis, tota sic nocte quieui
Fessus ad auroram, mediæque ad tempora lucis.
Verùm ubi Sol caderet, fugit mihi corpore somnus.
Natæ hîc fortè tuæ famulas in littore uidi
Ludentes, similis cum queis erat ipsa deabus.
Oraui hanc supplex: nec mentibus illa benignis
Excidit, ut iuueni te uix occurrere tali
Posse putes: neque enim iuuenes sapere aspicis unquam.
Præbuit hæc cererem largè, laticémque lyæum:

E t fluuio lauit:dedit hasque mihi optima uestes.
H æc, Regina, licet mœrens, uera omnia dixi.
Sic ait: Alcinous contrà cui talia fatur:
N ostra parùm rectè hoc effecit filia, quum te
Ae dibus haud statuit nostris, muliebre secutum
A ncillarum agmen: quã primam es quippe precatus.
Hæc ait Alcinous: cui sic Laërtius heros:
I mmeritam quæso bone Rex hoc nomine natam
N e damna: ancillas iußit me nanque sequentem
I re: sed erubui comitantibus ire puellis,
N e cernens animo ferres fortaßis iniquo:
Z elotypi mortale genus nam uiuimus omnes.
Tunc hæc Alcinous grata uice reddidit olli:
N on mihi rem præter, faciles cor suggerit iras,
H ospes: honesta tamen sunt cuncta decentia porrò:
I uppiter atque utinam & uellet cum Pallade Phœbus,
Q ualis es, ut mecum concordi mente ligatum
A spicerem generum, nostræ natæque maritum.
N anque à me, degens nobiscum hac urbe libenter,
T ecta & opes caperes. te non remorabitur ullus
P hæacum inuitum: neque faxit Iuppiter istuc:
A t tibi (ut hoc noris) reditum cras ipse parabo.
I nterea somno resolutus membra quiesces.
A t nauem hi ducent tranquilla per æquora, charam
I n patriam ut redeas, aut quò tibi cunque libebit,
E ubœa uel si mage sit locus ille remotus,
Q uam spacio immenso nostri distare loquuntur
Q ui uidere, illuc Rhadamanthum puppe uehentes
V isurum Tityon terræ omniparentis alumnum.

Hi tamen

H i tamen exactum facilè una luce dederunt
I llud iter, retróque ad limina nota tulerunt.
T u quoque quàm celeres nobis ſint æquore puppes,
P erſpicies, qualis remóſque agitare iuuentus.
Sic ait Alcinous: queis dictis lætus Vlyſſes
R edditus, hæc olli reſpondit uerba precatus:
Hæc perfecta utinam reddat regnator Olympi:
S ic etenim Alcinous terra celeberrimus alma
V iueret, ad patriæque ego tecta cupita redirem.
Hæc illi inter ſe uario ſermone ferebant.
A t iubet Arete famulabus pulchra uocatis
P orticibus lectos inſternere, purpureóque
S tragulo eos tegere, ac ſuperaddere deinde tapetes:
M olles quin etiam ueſtitu apponere amictus.
E rgo id opus famulæ properant per tecta, faceſque
G eſtantes, ſubitò lectos ſtrauere: ſubinde
H is dictis promptæ generoſum hortantur Vlyſſem:
S urge hoſpes: lectus præſtò eſt: ſomnúmque capeſſe.
Hæc famulæ: aſt heros dormitum abit inde libenter.
Q ui ſomno indulgens, recreabat corpora lectis
C onditus inſtratis, ubi porticus ampla ſonaret.
A lcinous tecti penetrali in ſede quieſcens
D ormiijt: hunc iuxta regina cubile parauit.

HOMERI ODYSSEAE LIBER OCTAVVS.

Vrora at currus ubi protulit orta rubẽtes,
Alcinous lectis exurgit mollibus heros:
Exit *& è thalamo* Laërtæ *clara ꝓpago:*
Quem sacer Alcinous *Phæacũ adducit ad amplum*
Conciliũ, ad curuas indictũ mane carinas.
C*onsedere igitur saxis exinde politis*
O*rdine: móxque tulit sese* Tritonia Pallas
P*ræconi* Alcinoi *faciem aßimilata, per urbem,*
V*t Laërtiadæ reditum generosa pararet.*
A*dstitit ergo uiris, & sic ad quenque locuta est:*
Huc age Phæacum *proceres, éque ordine primi*
I*te ad concilium super hospite consulturi,*
A*lcinoi celebres* Regis *qui uenit in ædes,*
I*actatus pelago, similis dijs, corpore præstans.*
Excijt his dictis uires animósque uirorum.
C*onuenere igitur, plenísque sedilibus olli*
S*ederunt. stupuit siquidem pars plurima cernens*
P*rudentem Laërtiaden, cum* Cæsia *magnum*
I*nfudisset ei capitíque oculísque decorem,*
C*orporis atque habitu maiorem heroa dedisset,*
O*mnibus ut charus Phæacibus, utque uerendus*
R*edditus, in populo certamina plurima uictor*
P*erficeret, quæcunque olli delecta iuuentus*
P*roposita foret. sed enim petiere frequentes*
C*oncilium populi, quibus hæc* Rex *optimus infit:*

Phæacum

Phæacum proceres, animis ea figite uestris,
I mo quæ cupimus deprompta è pectore fari.
H ic errans nostras heros peruênit in ædes,
N ec scio an occiduo ánne oriente à sole profectus.
A t reditum nostra certum sibi naue parari
O rat. nos illi reditum de more paremus:
Q uandòquidem nullum nostra hæc ad limina uectum
F lere diu optati reditus toleramus egentem.
I nsuetam ergo undis ducamus in æquora puppim:
Q uinquaginta itidémque duûm fortissima cuncto
C orpora de populo totáque ex urbe legantur.
E xite hinc remis aptè per transtra reuinctis
E xtemplo, & pingues epulas curate frequentes:
N anque dabo has largè quum limina nostra petetis.
H æc iuuenes mandata ferant, sed cætera Reges
S ceptriferi manus ad nostros properate penates,
H ospes ut accipiat conuiuia læta, nec ullus
I d neget: accersant diuinúmque urbe poëtam
D emodocum. huic etenim deus oblectamina cantus
S upra alios tribuit, quò mens cunque egerit illum.
Præcessit Rex his dictis, alijque secuti
S ceptriferi: præco cantorem adijtque peritum.
A t lecti iuuenes quot Rex mandarat, ad alti
S e pelagi littus studio flagrante tulere.
A d mare sed postquam iuuenes nauémque profecti,
V ndisonum in pelagus nigram traxere carinam,
T unc olli malum imponunt, ac uela ministrant,
P ellibus & sectis nectunt ex ordine remos
V t decet, extendunt & candida uela parati.

I nde salo puppim statuunt, ad tectáque clari
A lcinoi post hæc redeunt mira arte polita.
P orticus ergo uirûm, quin septa, domúsque repleta est:
N am plerique illuc ierant iuuenésque senésque.
B issenas his mactat oues Rex optimus, albis
D entibus atque sues octo, geminósque iuuencos,
T ergora queis rapiunt sectis, epulásque ministrant.
A duēnit hic cantor Musæ dilectus, ab illa
Q ui cepit quondam præbente bonúmque malúmque.
N anque oculis captum, decorauerat inclyta cantu:
P ontonous sellam apponit cui protinus inter
C onuiuas lectos, longæ applicat atque columnæ:
E t clauo citharam suspendit deinde sonoram
C antoris supra caput, admonuítque propinquam
A ccipere: & præco cistam mensámque ministrat:
Q uóque sitim sedet, magnum cratêra repleuit.
A dmouere manus epulis hîc turba paratis.
P ostquam exempta fames, compressus amórque bibendi,
M usa dedit uati laudes ac gesta uirorum
C armine tum celebri notóque ad sidera cæli,
I urgia Peliden nata inter & inter Vlyssem,
C ontendêre uelut lauta ad conuiuia uerbis
I nter se grauibus: quo nomine maior Atrides
G audebat Graiûm aspiciens contendere primos.
S ic etenim in Pytho quondam responderat olli
D elius ingresso templum, ac responsa petenti.
P rincipium instabat magnæ tum nanque ruinæ,
Q uam superûm in Troas rector Graiósque mouebat.
A st ea dum uates caneret, Laërtius heros

Purpuream

Purpuream manibus uestem desumpsit utrisque,
Obducens capiti, faciem texítque decoram:
Nam flere erubuit coram Phæacibus heros.
Quandocunque igitur cessabat munere cantor,
Abstergens lachrymas uestem abducebat Vlysses
A capite, & superis libabat pocula sumens.
Atque is cum rursus caneret, rursusque iuberent
Phæacum proceres cantus dulcedine capti,
Fundebat lachrymas heros, uultúmque tegebat:
Nec populo quisquam lachrymantem aduertit in omni,
Alcinoum præter: propius nanque ille sedendo
Percepit mœsto suspiria corde trahentem.
Remigio claris tum sic Phæacibus infit:
Phæacum audite hæc proceres, éque ordine primi,
Iam gratis nobis epulis satiata libido est,
Iam cithara, sequitur quæ epulas postrema uoluptas:
Nunc agite egressi certamina cuncta subire
Experiamur, ut hic referat pòst hospes amicis
In patriam rediens, alios quàm uincimus omnes
Cæstibus, & saltu, & cursu, duráque palæstra.
Exijt hæc fatus princeps, alijque secuti.
At præco citharam clauo suspendit adunco,
Demodocúmque manu capiens, eduxit ab altis
Aedibus, atque uia cæcum deduxit eadem
Qua proceres ibant, certamina ut illa uiderent.
Ergo olli petiere forum, quos turba secuta est.
Hîc iuuenes multi consurrexere uigentes,
Acroneus, cúmque Ocyalo surrexit Elatreus,
Nauteúsque, Primneúsq; etiam, Anchialúsq;, & Eretmeus,

P onteúsque Proteúsque, Thoon, Anabesineúsque,
T ectonidæ Anchialus Polyneíque inclyta proles.
E uryalus similis gaudenti cæde Gradiuo,
N aubolidésque omnes & forma & corpore uincens
P hæacas, præter generosum Laodamanta.
T res itidem Alcinoo generati ex ordine surgunt,
L aodamásque, Haliúsque, ac diuinus Clytonëus.
H i primi celeris petierunt præmia cursus.
E rgo à carceribus cursum cœpere, simulque
P uluerulenta omnes campi per plana ruebant.
V eloci at cursu Clytoneus uincere cunctos.
Q uantus enim est mulis ubi culta noualia scindunt,
T erminus, ille alios omnes post terga reliquit.
D ifficili iuuenes certarunt deinde palæstra:
V ictori Euryalo cuius data præmia palmæ,
A mphialúsque alijs saltus prælatus honore est.
A st omnes disci certamine uicit Elatreus:
L aodamas satus Alcinoo dein cæstibus omnes.
V erùm ubi cunctorum est ludis satiata libido,
L aodamas socijs hæc infit rege creatus:
Nunc agite ô socij quæramus ab hospite, num quod
C ertamen didicit: neque enim malus esse uidetur.
S i femora aspicias, si crura manúsque, supérque
C eruicem ingenti præstantem robore, necdum
E xcessit robur: cumulo tamen ille malorum
V ictus adest: siquidem nihil æquore peius opinor
C oncussisse uirum, ualido sit corpore quanuis.
Hæc ille: Euryalus contrà cui talia fatur:
R ectè hæc Laodama narras, & cuncta decenter.

Accedens

Accedens uerbis compella proinde benignis.
At postquam Alcinoo satus audijt hæcce, profectus
Constitit in medio: tum sic affatur Vlyssem:
Huc hospes concede pater, certamina tenta,
Si quod doctus ades: nam te decet illa tenere.
Maior enim nulla est uiuenti gloria cuiquam,
Quàm quod obit proprijs manibus, pedibúsque peregit.
Nunc age, siquid habes, animóque expelle dolores.
Non iter usque diu cupies: nam puppis in æquor
Iamdudum tracta est, socij sunt iámque parati.
Regius hæc iuuenis: cui sic Laërtius heros:
Cur mihi Laodama mordentes hæcce iubetis?
Mi dolor est longè mage quàm certamina curæ:
Plurima quandoquidem subij mala, multáque passus
Hoc uestro sedeo cœtu, reditúmque cupitum
A Rege exposco precibus, populóque coacto.
Hîc olli Euryalus respondens talia fatur:
Huic ego te similem haud credam, certamina doctè
Qui sciat illa, homines inter quæ multa feruntur.
Te magis huic similem dicam, qui puppe sedendo
Imperitat nautis, curátque negocia ponto,
Quíque onerum memor est, custósque uiatica seruat,
Lucra aut rapta: neque es similis certamina docto.
Hîc illum toruè aspiciens, ita fatur Vlysses:
Haud rectè hæc hospes dixti: iniustúsque uideris.
Sic non grata uiris superi dant cuncta potentes,
Ingenium, formam, atque orandi scilicet artes.
Vilior est aliquis formæ nam sæpe decore,
At speciem uerbis ornat deus, huncque libenter

P *rospicit orantem populus, uirésque beati*
S *uspicit eloquij, superat quibus ille coactos:*
P *érque urbem incedens, pro numine cernitur ipsis:*
A *st alius forma similis dijs nascitur altis:*
I *llius at nulla est insulsis gratia uerbis.*
S *ic te conspicuum uultu uoluere potentes*
R *eddere cælicolæ, uanum ingeniúmque dederunt.*
A *t mi animum charo mouisti in pectore, uerba*
R *ecta parùm, fundens, sed nec certamen, ut inquis,*
O *mne mihi ignotum est: quin me reor ordine primo,*
R *obore dum fruerer solido, manibúsque fuisse.*
N *unc mala me passum multi afflixere dolores*
E *xhaustum bellisque uirum, pelagíque procellis.*
S *ic tamen afflictus, certamina uestra subire*
E *xperiar, uerbis turbatus pectora duris.*
Hæc dicens, ipsa discum cum ueste prehendit
I *ngentem, solidum, ac uincentem pondere cunctos,*
P *hæaces quibus inter se certare solebant.*
H *unc circuntorquens manibus proiecit Vlysses.*
A *t lapis insonuit: cuius perterrita iactu*
P *hæacum ad terram sese omnis turba reclinat:*
S *igna supergrediens sed transiit omnia saxum*
P *rævalidis missum manibus: cui cæsia signum*
A *ssimilata uiro proponit Pallas, & infit:*
Luminibus captus signum hoc dignosceret hospes
C *ontrectans: neque enim reliquis iacet intermixtum,*
A *t longè primum. proinde hoc certamine fide*
P *ræmia Phæacas inter tibi certa reponi.*
Hæc dea: queis dictis multum est lætatus Vlysses,

Gaudens quòd socium in certamine uidit amicum.
Lenius est igitur Phæacibus *hæcce locutus:*
Huc agite ô iuuenes, uestrûm plerosque putarim
Quò ieci, discum, aut iacturum longius esse.
Ex aliis sed enim quæ cor mihi suggerit audax,
Experiamur age hic (nam me irritastis & ultro)
Cæstibus aut lucta aut pedibus nullum ipse recusem
Phæacum è numero, solum extra Laodamantem:
Nanque hospes meus est. quis enim contendat amico?
Demens ille quidem est, & nullo dignus honore,
Qui dura hospitibus certamina proferat hospes,
Externo in populo peiora sibi omnia reddens.
Ast alium nullum temno, nullúmue recuso,
Quin contra experiar quenuis cognosse laborans.
Me siquidem nullo (quot sunt) certamine damnes.
Tendere nanque arcus & contrectare politos
Edidici, primúsque uirum læsisse sagitta
Agmine in hostili possem, uel plurima adesset
Si sociûm manus, atque ea tendere docta sagittas.
Méque Philoctetes *arcu superauerat unus,*
Troianum in populum cum Græcia *flecteret arcus.*
Ast alios à me credam superarier omnes
Quotquot terra homines cereali munere nutrit.
Nam priscis ausim nunquam contendere, quales
Amphytrioniades, atque Eurytus Oechaliensis,
Qui certare deis arcu uoluere supremis.
Confestim periit proin Eurytus, *inque paternis*
Attigit haud senium laribus: nam percitus ira
Audentem hunc arcu secum contendere, Phœbus.

Perdidit.ipse hastam iacio quò nempe sagittam
Nemo alius.cursu Phæacum uincere nequis
Me ualeat,metuo.nam me domuere furentes
In pelago fluctus,deiectum à puppe profundum
In mare:quæ cunctos artus mihi causa resoluit.
Hæc ubi dicta dedit,fecere silentia cuncti:
Alcinoúsque olli respondit talia solus:
Ingrata inter nos hospes non ista recenses,
Virtutem cum laude tuam quum ostendere pergis,
Iratus iuueni,qui te in certamine laudis
Dixerit expertem,nequis contemnere téque
Virtutémque tuam ualeat,qui congrua norit.
Nunc audi quæcunque loquar,quæ heroibus ipse
Pòst alijs referas quum tecta paterna reuises,
Coniuge cum chara natísque epulabere lætus,
Virtutem recolens nostram,quo rector Olympi
Nos opere à patribus doctos excellere cessit.
Non pugiles sumus egregij,duráue palæstra
Conspicui,at pedibus celeres,& puppibus apti:
Nos citharæ choreæque iuuant,conuiuia semper,
Multiplices uestes,lecti,calida atque lauacra.
Phæacum ergo agite huc primi saltare periti,
Saltate,ut charis referat pòst hospes amicis
Quum sua tecta petet,reliquos quàm uincimus omnes
Nauibus,& cursu ac cantu,quantúmque choreis.
Demodoco ast alius citharam nunc ferre sonoram
Festinet nostris laribus per tecta iacentem.
Sic ait Alcinous:post quæ consurgere præco,
Regali citharam laturus ab æde sonoram.

Tum lecti è populo, queis publica cura dedisset
Iudicij leges pulchro in certamine, surgunt,
Ac quaruntque locum choreæ, latúmque theatrum
Fecerunt: præco citharam fert inde sonoram
Demodoco, qui se medium tulit. ergo iuuentus
Florida consurgit saltus choreæque perita:
Percutiuntque solum pedibus. miratur Vlysses
Proinde pedum iactus crebros: stupuítque uidendo.
Personat at cithara diuinus carmina uates
Pulchra super Veneris formosæ ac Martis amore,
Vt mixti inter se Vulcani in limine primùm
Clàm fuerint, dederítque is multa, cubilia turpans
Vulcani regis, subitóque ut nuncius huic Sol
Venit, concubitu qui hos uiderat intermixtos.
Quod postquam accepit commota Lemnius ira,
Artis ad arma suæ rediјt, mala multa uolutans:
Incudem & statuens magnam, fortissima cudit
Vincula, nexa modis miris, ut fixa manerent.
Cúmque dolos Marti struxisset percitus ira,
Exijt è thalamo, & qua tecti parte iacebant,
Fulcra toríque prius circum undique uincula fudit:
Desuper è trabibúsque inspersit multa politis,
Tenuia, quæ nullus ceu fila uideret arachnes,
E superûm numero: fecit sic cuncta dolose.
At postquam fraudes thalamis instrauerat omnes,
Egregiè structam Lemnum perrexit in urbem:
(Nanque ea cunctarum est olli gratissima tellus)
Aurea lora tenens. hæc Mars speculatus ab alto est.
Ergo ubi Vulcanum digressum à limine uidit,

Illius eximias lætus concesſit in ædes,
Quippe coronatæ Veneris detentus amore:
Quæ cum fortè recens à patre Tonante rediſſet,
Sederat,adueniens petijt quum tecta Gradiuus,
Accipiensque manum Cythereæ,talia fatur:
Chara mihi ante alias,lecto recubemus:ab hocce
Nam populo Vulcanus abeſt,Lemnúmque profectus,
Sintias agreſti ſtrepitantes uoce petiuit.
Hæc dicens,Veneri recubandi induxit amorem.
Ergo torum ingreſſi,ſomnum cepere:ſed illis
Vincula Vulcani ſe circumfuſa dedere:
Vt membra haud poſſent mutare aut tollere uincti,
Nullo poſſe modo ſe experti ſoluere uinclis.
Deinde ſuperuênit ſic nexis Mulciber,ut qui
Antè reuerſus erat,quàm Lemnia rura teneret,
A Phœbo monitus ſpeculato hæc ipſius ergô.
In thalamum quare cruciatus corda rediuit:
Veſtibulóque adſtans,& multa uictus ab ira,
Horrēdum inſonuit,ſuperos atque excijt omnes.
Iuppiter omnipotens,aliorum & numina diuûm
Ridiculum inque decens ut opus uideatis,adeſte:
Vt me loripedem contemnit nata Tonante
Cypris,& accenſa eſt damnoſi Martis amore:
Quandoquidem is pulcher,pedibúſque eſt integer,ipſe
Debilior:cuius,qui me genuere parentes,
Cauſa fuere mali:nec me genuiſſe profectò
Debuerant.Nunc uos ut iuncti in amore quieſcant
In lectis ſpectate meis:ego nanque uidendo
Diſcrucior:nec iam ſic poſſe quieſcere paulùm

Sperem

S *perem ambos, quanuis ſit mutuus ignis in illis.*
A *t ſomnum ut renuant, dolus hos ac uincla tenebunt,*
D *um genitor dotes reddat mihi Iuppiter omnes,*
P *ro nata accepit quaſcunque pudore carente.*
N *am formoſa Ioui, ſed non eſt filia prudens.*
Hæc ait: at ſuperi uenêre ad tecta frequentes
F *irma: uenit lati maris arbiter, utilis atque*
M *ercurius, curuóque timendus Delius arcu.*
A *ſt exire deas uetuit pudor ædibus omnes.*
V *eſtibulis igitur ſuperi manſere, bonorum*
A *uctores: riſum collectíſque excijt ollis*
V *ulcani magna nexus dolus arte periti.*
Q *uæ ſpectans aliquis, propè ſtanti talia fatur:*
Quæ parit ars uirtúſque, haud ſunt ſpernenda profectò.
A *ſſequitur lentus celerem, Vulcanus adeptus*
V *t Martem eſt, ſuperûm licet ille celerrimus extet:*
L *emnius at claudus proin pœnas feruidus auget.*
Hæc illi inter ſe uario ſermone ferebant,
M *ercurium alloquitur quum ſic Ioue natus Apollo:*
Nate Iouis, largitor opum, interpréſque deorum,
F *ortibus an cuperes uinclis circum undique uinctus*
C *um Venere in pulchris dormire cubilibus aurea?*
Hæc Phœbus: cui ſic diuûm internuncius ales:
O *utinam hoc fieret, certa metuende ſagitta,*
T *er totidem ut nexus uinclis ingentibus eſſem,*
A *tque omnes coràm me dijque deæque uiderent,*
D *um me formoſa cum Cypride lectus haberet.*
Omnibus hæc dicens riſum exijt, Ennoſigæum
P *ræter. is abſtinuit riſu, ſempérque precari*

Vulcanum ut Martem uinclis exolueret unus.
Hæc ergo est olli uelocia uerba profatus:
Solue. ego polliceor quæcunque decentia poscis,
Cuncta soluturum cum dys tibi debita Martem.
Sic ait: ast olli claudus sic Lemnius infit:
Ne me complectens terram hæc Neptune iubeto:
Nam mala sunt promissa malorum nomine sponsa:
Ipse ego quî ualeam cum dijs te nectere, soluat
Debita ni Mauors, abeat: sed fortè solutus?
Tum Neptunus ei respondit talia contrà:
Debita ni reddat Mauors, Vulcane, solutus
Ast abeat uinclis, persoluam ipse omnia porrò.
Arbiter hæc pelagi: redditque hæc Lemnius olli:
Verba tua haud cuiquam liceat renuisse pudenter.
Hæc dicens, uinclis exoluit Lemnius illos:
Qui postquam duris dempserunt membra catenis,
Threijcios Mauors confestim accessit in agros:
At risu gaudens Cyprum Cytherea petiuit,
Et Paphon: hîc diuæ nam templum aræque calebant.
Ergo lauant illam Charites, oleóque perungunt,
Immortale deæ quo par sit corpus inungi:
Vestibus atque ornant pulchris, mirabile uisu.
Inclytus hæc cecinit uates: quæ clarus Vlysses
Audijt oblectans animos, alijque beati
Phæaces remis celebres, & nauibus apti.
At Rex ipse Haliúmque & Laodamanta seorsum
Dein saltare iubet: nanque ijs contendere nemo.
Ergo pilam manibus postquam cepere politam,
Purpuream, Polybus quam prudens fecerat illis,

Vmbrosa

V mbrosa hanc alter iaciens ad nubila misit,
S e retro incuruans: altérque elatus in altum
C epit eam antè, pedes solium quàm tangere possent:
S ícque pilam experti sursum de more fuere.
I nde super saliunt pascentem plurima terram,
M otu alternantes crebro, iuuenésque propinqui
P laudebant circum: strepitúsque est plurimus ortus.
T um sic Alcinoo generosus fatur Vlysses:
Inclyte regnator, populis celeberrime cunctis,
T e choreæ eximiè doctos mi ostendere dixti:
P ollicitis maiora facis: stupeóque uidendo.
Sic ait: Alcinous quibus est lætatus: & inde
P hæacum primis ait hæc, éque ordine lectis:
Phæacum audite hæc proceres, alijque coacti:
E gregiè prudens hospes mi hic esse uidetur:
P roin illi hospitij nos munera grata feramus.
B is seni in populo Reges moderantur habenis:
T ertius ac decimus post quos ego iura ministro:
D et nostrûm uestem ac tunicam nuc quilibet olli:
E lecti posthac auri det quisque talentum.
Q uæ collecta simul fuerint, manibúsque prehendet
I lla suis hospes, cœnam mox lætus adibit.
E uryalus porrò uerbis ac munere sese
O lli concilict, cui non est congrua fatus.
Sic ait: ast alij laudarunt dicta probantes:
P ræmittuntque omnes, ut ferrent dona, ministros.
T um regi Euryalus respondens, hæcce profatur:
Optime Rex, populos semper celebrande per omnes,
H ospitis accensam placabo, ut præcipis, iram:

Nanque dabo huic ensem, capulus quem argenteus ornet,
Contegit éque recens secto uagina elephanto:
Duxerit immenso dignum quod munus honore.
Argento hæc dicens ornatum porrigit ensem
Laërte genito: dein talia uerba profatur:
Salue hospes pater: & grauius si fortè locutum
Audisti uerbum, ferat id cum turbine uentus.
At tibi dilectam uxorem patriámque uidere
Dij dent, quum à charis procul es mala passus amicis.
Hæc ait Euryalus: cui sic Laërtius heros:
Salue & tu, tibi dentque dei quæ poscis, amice:
Nec te huius desiderium pòst mordeat ensis,
Quem mihi, me uerbis cupiens lenire, dedisti.
Sic dicens, humeris speciosum accommodat ensem.
Sol cadit hic, præstóque heroi dona fuerunt,
Inclyta quæ in Regis præcones tecta tulere:
Et nati Alcinoi capientes illa potentis,
Extemplo matrem iuxta posuere uerendam.
Hîc sese Alcinous ductorem præbuit illis,
Qui sedere dehinc uenientes sedibus altis.
Tunc hac Areten affatur uoce maritus:
Huc arcam Regina affer, quæque optima, lectam,
Atque intus nitidam uestem tunicámque repone.
Vos calidas undas properate afferre lebete,
Lotus ut hic hospes, quum cuncta reposta uidebit
Munera quæ Reges Phæacum huc lecta tulerunt,
Oblectet mentem cœna, cantúque decenti.
Ipse dabo hunc auro solidum crateráque promptè,
Vt facti semper nostri memor ædibus altis

Hoc

Hoc libare Ioui ualeat, reliquísque deorum.
Sic ait. Arete ancillis tum candida iußit
Ocyus ingenti Vulcanum ſubdere aheno.
Aſt illæ tripodem ſtatuerunt igne lebetem:
Iniiciuntque undam, atque accendunt ligna ferentes:
Itque ignis tripodem circum, lymphæque caleſcunt.
Arete ergo arcam ſpecioſam præbet Vlyßi:
E thalamo referens: tunc intus dona locauit
Phæaces quod ei dederant cum ueſtibus aurum.
Ipſa etiam ueſtémque dedit, tunicámque nitentem:
Talibus atque ultro uerbis affatur Vlyſſem:
Cratêrem huicce uidens nodo connecte reuinctum,
Nequis eum læſiſſe uia queat ilicet, alto
Quum ſomno implicitus curuata in naue quieſces.
Quæ poſtquam effatam audiuit Laërtia proles,
Cratêrem inuoluit, uario nodóque reuinxit,
Quem dudum heroi monſtrarat dia Calypſo.
Tum labrum ingreſſum iubet illum proma lauari:
Qui calidas animo lætus mox contigit undas,
Quarum omnem durus pridem intermiſerat uſum,
Liquerat auricomæ poſtquam atria pulchra Calypſus,
In quibus aßiduo ſtudio dea fouerat illum.
Hunc igitur poſtquam famulæ lauere, perungunt
Inde oleo, ac tunicam dant huic & pallia circum.
Tum labro egreſſus, uinum qua parte bibebant,
Se tulit. Alcinoi ſedenim pulcherrima regis
Filia, conſpicui ſiſtens in limine tecti,
Laërte genitum mirata eſt inclyta cernens:
Talibus heroémque affatur uocibus ultro:

Salue: iámque mei in patria non immemor esto:
Nanque mihi debes seruatæ præmia uitæ.
Hæc ait: atque olli prudens ita fatur Vlysses:
Nausicaa, Alcinoi regis generosa propago,
O utinam liceat reditu patriáque potiri,
Idque uelit summo qui regnat Iuppiter axe:
Nanque colam te illic supplex pro numine semper.
Me siquidem uirgo seruasti à funere sola.
Dixit, & Alcinoo sedit uicinus. at illi
Distribuunt partes cuique, infunduntque Lyæum.
Hisque superueniens cantorem adducere præco
Demodocum populo charum, quem collocat aptè
Conuiuas inter: statuit iuxtáque columnam.
Præconi hæc autem fatur Laërtius heros,
A dorso abscindens primùm (nanque illa relicta
Pars Suis extabat, pingui circundata multo)
Accipiens agedum cantori hæc porrige præco
Demodoco: hunc etenim, quanuis afflictus, honoro,
Quandò homines inter meritò reuerentia uates
Atque honor insequitur: nanque illos carmina Musa
Edocuit, uatúmque genus dilexit amicum.
Sic ait. accipiens præco proin porrigit illa
Demodoco: lætis animis qui munera sumpsit.
Hîc epulis palmas olli admouere paratis.
Postquam exempta fames, & amor compressus edendi,
Plurima perpessus sic uatem affatur Vlysses:
Demodoce, ante alios dignum te laude putarim,
Quum te uel docuit Phœbus, uel Musa Tonantis
Filia: nanque canis Graiorum fata decenter

Quæ sunt cunque ausi, uel quæ subiere ferentes,
Non secus atque ipse adfueris, audităue narres.
Duratei sed equi structuram concine porrò,
Pallade quem monstrante dolum, construxit Epëus,
Clarus at in summam duxit Laërtius *arcem,*
Hisce implens, Troiæ *qui mœnia subuerterunt.*
Quòd si uera istæc narraueris, utque decebit,
Omnibus extemplo referam mortalibus audax
Diuina edocuit deus ut te carmina promptè.
Sic ait. at uates impulsus numine cantum
Incipit, ut reliqui bene structa classe Pelasgi
Discessere, igni nota in tentoria iacto:
Laërte at genitus, reliquis comitantibus, alto
Tectus equo, Troum *sedisset in agmine denso,*
Qui molem ingentem summa prius arce locarant.
Cum sic staret equus, uana effudere sedendo
Propter eum Troës *triplici ratione monentes,*
Scindere siue cauas ferro & tentare latebras,
Seu per saxa grauem demittere ab arce trahentes,
Vel simulacrum ingens placamina mittere diuûm.
Perfectum nanque hocce dari sic debuit ollis,
Supremum excidium Troiæ *quum fata parassent,*
Quæ cepisset equum, cuius resideret in aluo
Lecta manus Graiûm, *cædem hostibus illatura.*
Tum canit ut fuerint populati scilicet urbem,
Quos effudit equus Graios, *uacuæque latebræ.*
Hinc alios alibi Troiam *uastasse canebat.*
At Laërtiaden, *cúmque hoc* Menelaon *adisse*
Deiphobi celsas ædes, ubi fortis Vlysses

Gradiuo similis durißima prælia passus,
Pallados auxilio tandem superauerat hostes.
Inclytus hæc uates cecinit, Laertius *atque*
Consumens animum lachrymis, mœsta ora rigabat.
Ac ueluti mulier flet circumplexa maritum
Qui cadit ante urbem pugnans,populósque uidentes,
Dum charos natos audax patriámque tuetur,
Illa quidem spectans morientem,ut palpitat,altè
Stridet eum circum lugens,hostilia tergum
Agmina sed pulsant hastis,humerósque, trahúntque
Captiuam,& miseros hausturam deinde labores,
Illa genas lacerat miserando exterrita casu:
Sic oculis lachrymas mœstus fundebat Vlysses:
Nec tamen hunc flentem Phæacum *aduerterat ullus*
Alcinoum præter:sedit nam proximus olli,
Altáque ducentem audiuit suspiria primus.
Remorum gnaris quare Phæacibus *infit:*
Phæacum *hæc audite duces,qui sceptra tenetis:*
Demodocum cithara par est cessare canora,
Quandoquidem grata hæc non omnibus omnia cantat.
Cœna ut subducta est,mouítque hæc carmina uates,
Ingenti noster luctu non destitit hospes.
Illius immensi tetigerunt corda dolores.
Proin finem faciat,cuncti ut conuiuia læti,
Lætus & hic hospes celebret:quod præstat,opinor.
Nam præstò iam sunt uenerandi hæc hospitis ergô
In patriam reditus,collatáque dona benignè.
Fratris quippe loco est hospes,cumque hospite supplex
Factus ei qui uel paulo cordatior extet.
Iccirco neque mi uersutè callidus abde

Quæ te.

Q uæ te cunque rogo: melius nam pandere cuncta est.
D ic nomen quo te materque paterque uocabant,
A tque alij in patria ciues, patriæque propinqui.
N ullus in orbe etenim uiuit sine nomine, non si
S it bonus aut malus is, quum luminis exit in auras:
N omina sed cunctis dant quum genuere parentes.
T erram urbemque tuam nobis populumque referto,
V t te illuc ducant seruantes mente carinæ:
N anque gubernator Phæacum haud nauibus ullus,
N ec temo, aut quæcunque alijs sunt nauibus apta:
I psæ animos nouere hominum, & quæ mente uolutant:
C unctorúmque sciunt urbes, agrósque feraces:
P érque fretum uolitant immensum præpete cursu,
A ëre contectæ nebuláque, nec ilicet ipsæ
S cindier aut metuunt, incommodáue ulla subire.
N ausithoum at memini quondam mihi ferre parentem,
N eptunum iratum Phæacibus esse, quòd ipsi
N auibus incolumes deducere sueuimus omnes.
Q uin monuit nauem Phæacum, à munere noto
D um reditum caperet, fracturum hunc esse profundo,
I ngentem ut nostræ murum circundaret urbi.
H æc e pater cecinit: quæ dent perfecta potentes
C ælicolæ, aut potius (si gratum est) irrita mittant:
T u tamen ista refer: nec te mentirier æquum est,
I n quibus erraris terris, ad quæque tulisti
T e loca, quas urbes, homines quos uideris errans,
D ic age, quíque rudes, duríue, nec æqua ferentes
H ospitibus, quinam faciles, animísque benigni.
C ur luges? cur te interius dolor occupat ingens,

Cum Troiæ fatum, atque audis mala fata Pelasgûm?
Quæ fecere dei, generi mortémque pararunt
Humano, ut ueteres sint carmina grata nepotum.
Affinísne perit tibi fortè sub Ilio alto?
An gener? ánne socer? quósque ut non parua sequatur
Cura, genus causa est, itidémque & sanguis eorum?
A'nne aliquis socius tibi charior occidit? oro:
Nam fratre inferior nec peior scilicet ille est,
Qui prudens animi socius sit cognitus ulli.

FINIS.

FRANCISCO VALESIO GALLIARVM REGI EXCELLENtissimo Franciscus Floridus Sabinus S. P. D.

Atis scio, Rex præstantissime, nõ defuturos, quibus suscepta à me reddendorum Homeri poëmatum Latinis carminibus prouincia, nimis ardua, ac nõ facilè suscipienda fuisse uideatur: nam eiusmodi opera in summo excellẽtiæ gradu posita, suspiciẽda potius, quàm hoc pacto attingenda esse, (ne quis fortè ea ex optimis Græcis pessima Latina reddat) & qui id ausus fuerit, nimiũ suis uiribus detulisse existimari debere, quũ ea sibi successura in animo concipiat, quæ antiquorũ nullus prorsus attigerit: recentiorũ uerò permulti, & illi quidem doctissimi, cũ ad id se negocium accinxissent, difficultatis magnitudine perterriti, aut ab opere destiterint: aut pro summa laude summũ sibi dedecus cõparauerint. Quicunque tamen meum institutum ex immensa quadam in Homeri scripta amoris abundantia emanasse intelliget, illud neutiquam, ut opinor, omnino improbandũ duxerit. quanquam nec illam nobis normã à ueteribus præscriptam esse putem, ut quæ ipsi non tractarunt, nobis minus integra reliquerint: neque recentiorũ exẽpla, quibus huiusmodi conatus ex uoto minimè cesserit, ita nos deterrere debeãt, ut quæ illi assequi nequiuerint, neque nobis quidẽ successura sperare possimus. Pleraque etenim ab antiquis non tentata, sic nostris tẽporibus tractata uidemus, ut nihil in eis uel ipsa antiquitas sit desideratura: & quæ à quibusdam sine laude

incepta fuerunt, ab alijs postea magna cũ gloria ad summum deducta sunt: quorũ plurima exempla hoc loco adducerem, nisi eorum censuras qui ex tam futilibus coniecturis de aliorum scriptis sententiam ferre solent, anilibus deliramẽtis insulsiores esse existimarem. Quænã est enim maior impudentia, quàm ipsas res, quanti sint faciẽdæ, nolle accuratius perspicere, sed friuolis potius leuissimisque argumẽtis quicquam aut probare, aut improbare? Neque hoc ideo dictum uelim, quòd omnes qui nostra hæc legerint, eadem sperem probaturos: cum plerisque ne ipse quidẽ Homerus aut Virgilius satisfaciat: sed quòd eos magnopere uituperãdos arbitror, qui siue errent, siue maximè sapiant, non possint, quare corũ alterutrum faciant, certis rationibus ostendere. qui ut interim ualeant, non defuerint, nisi fallor, quibus mirũ uideatur, me, postquam utrunq; Homeri opus Latinis carminibus reddere decreuerim, non potius ab Iliade, quàm ab Odyssea esse auspicatum, cum illa (ut alias causas taceam) magis hominum manibus teratur, quàm altera. Hi autẽ sic accipiant, me semper in ijs quæ tractãda suscepi, quæcunq; illa sunt, id in primis curasse, ut nullum, quoad eius fieri posset, calumniãdi locum nasutis relinquerẽ. Cum enim plerique Iliadi manus sint admoliti, Odyssea certè omnibus adhuc intacta supererat. Proinde etsi principio à uertẽda Iliade ducto, plus mihi fortasse ex eo labore laudis comparassem, q̃ aliorum quisquam qui hactenus scripserint: non dubiũ est eiusmodi cẽsores confestim fuisse dicturos, aliorum laboribus aliquid politius, limatius, absolutiúsque addere, perfacile esse. de qua re, quum Odysseam absoluero, mihi dubitandum non erit. Cæterùm dum alijs uellicãdi ansam eripere studeo, maiorẽ mihi negocij uim

cij uim difficultatemq; comparaui. Enimuero cum Ilias circa altiora uerſetur, ut paulo amplioren heroici carminis maieſtatem deſideret, ſimplicior tamẽ eſt, & cui Latinæ phraſeos grauitas longè magis ꝙ Odyſſeæ accommodari queat. Hæc ſiquidem miris modis uaria eſt, omnéſque perſequitur minutias: quarũ ſi non Latina lingua, Latina certè poëſis eſt pauperrima: quod facit ut nullo ferè pacto te illis lucẽ dare poſſe ſperes. Huc accedit, quòd ſi ab Iliade initiũ duxiſſem, nõ pauca loca à P. Virgilio (quẽ mihi unicũ hoc in opere ducem propoſui) elegãtiſſimè tractata, Virgilianis carminibus potuiſſem exprimere: quod in Odyſſea infrequẽter admodum mihi uſu ueniſſe didici, niſi quòd Protei figmentum aliquot Maronis carminibus illuſtrare ualui. Neq; enim quum unũ aut alterũ carmẽ ex diuinis eius ſcriptis, idq; diuerſiſſimis locis, in mea interſerere quiuerim, tanto mihi uſui ceſſit, quãto ſi integra loca Virgilianis numeris, hoc eſt abſolutiſſimis, dignè ac pro poëmatis maieſtate reddere potuiſſẽ. Quæ cum ita ſe habeãt, illud etiam mihi diligẽtiſſimè erat cõſiderandum, quónã præcipuè exemplo diuinũ hoc poëma latinè redderem: nec quicquam mihi ſe hac in re ſatis firmum offerebat. P. ſiquidem Virgilius, qui ſolus mihi Latinorũ heroici carminis maieſtatẽ, alióſq; ornatus, ut Græcorũ Homerus, exactè reddidiſſe uidetur, nullam mihi in ſumma operis tractandi lucem afferebat: cum ipſe non Homeri ſe interpretem, ſed æmulum profiteatur: quæque latinè ex Homero reddit, plerunque aut magis exaggeret, aut contrahat magis: quod in interprete magnopere eſſet uituperãdum. Supererat mihi igitur ex ueteribus, Horatij de hac re præceptum, ſi modò illud eſt præceptum, quod in arte poëtica proponit, dum tres

primos Homeri *Odyſſeæ uerſus duobus ipſe* Latinis *red-dit:in quibus tamen cum* Homeri *ſenſus non plenè mihi ex-plicatus uideatur,non modò in cæteris id præſcriptum ſequi non libuit,ſed ne ſic quidem ut ille fecit,eos* Odyſſeæ *uerſus reddere uolui:quod alij pleriq; Horatium eius rei auctorem proferentes feciſſent.Cum igitur multis modis eius rei peri-culum facerem,nullum uertendi genus magis re ipſa* Homero *conuenire comperi,quàm ſi omnes eius ſententias totidẽ car-minibus explicarem.Id enim eò mihi redire uiſum eſt ,ut ſi-quid fortaſſe in* Homero *redundaret, quod Latinæ* Muſæ *Græcis multo ſeueriores reſpuerent, modeſtè illud cõtrahẽ-do,eodem, qui* Homeri *carminum eſt,numero, integrum me eius poëtæ ſenſum reddere poſſe expertus ſim.Quod quãuis mihi difficillimũ fuerit,nec quẽquã uiuere putem, qui idem aut ſimile opus eodẽ inſtituto abſq; maximis ſudoribus red-dere queat,ingenuè tamen aſſerere nõ dubitauerim,niſi mi-hi integrum ubique* Homeri *ſenſum ita explicaſſe uiderer,ut non aliter facturus fuerim ſi latius fuiſſem diuagatus, aut ſi quã ex ea re meis carminibus uel obſcuritatem uel duritiem afferri animaduertiſſem, nequaquã me fuiſſe dubitaturum quod uno carmine ab* Homero *dicitur, duobus aut tribus e-tiam reddere. Verùm quòd in octo quos iam uerti libris, id mihi ex animi ſententia ceſsiſſe cognoui, in eo me inſtituto perſeueraſſe nondum pœnituit.At nouũ eſt ſuperſtitionis ge-nus,dixerit quiſpiã, neque ab ullo unquã uſitatum. Ego ue-rò an alijs ignotũ inexpertúmue fuerit,non laboro, dũ inte-gros mihi poëtæ quẽ interpretandũ ſuſcepi,ſenſus expreſsiſſe fateãtur,qui defecato animo mea legerint.Iam quòd aliqua me in* Homero *contraxiſſe dixi,ad poëtæ ſententiã non per-tinet,ſed*

tinet, ſed ad quandam, qua ille exuberat, uerborum copiam: quæ ſi ſingula exprimere uoluiſſem, haud dubiè cõtra ea cõmiſiſſem, quæ Horatius *præcipit, quum fidum interpretẽ, ut uerbum uerbo reddat, laborare nõ debere admonet.* Neque *enim id mihi unquam fuit propoſitum, quod* Andreæ Iuſtinopolitano, *qui in uſum puerorũ indoctorúmq; ſimile quippiam fecit: uerùm ut quæ ab* Homero *dicerẽtur, totidẽ ubiq; latinis uerſibus à me reddita in lucem prodirent. Quod ſi doctis probabitur, ut maior mihi hoc in negocio labor fuerit exhauriendus, lætioribus certè auſpicijs me id aſſecutum plerique aſſerent, quàm hos, qui dũ* Homeri *ſententiam explicent, nullo in loco ponunt, uel ſi* Homerũ *multis carminum millibus ſuperent: quo nihil abſurdius mihi poſſe fieri uidetur.* Iam *enim quum tot uerba eodem aggerunt, quũ ſibi longius diuagari licere putant, nihil minus referunt quàm cum poëtam quem interpretandum ſuſceperunt.* Verùm *cum ſuo quiſque per hoc pelagus uento nauiget, ſuam cuique ſponſam, mihi meam.* Porrò *autem in exprimendis* Homeri *epithetis eo temperamento ſum uſus, ut quæ cum* Latina *uenuſtate reddi poſſe cenſuerim, diligẽter exprimerẽ, multa item multis rationibus omitterem.* Nonnulla *enim quæ reddi potuiſſent, quòd frigidum quippiam in* Latino *carmine & infacetum ſonarent, aut omiſi, aut pro ijs alia poſui: quale eſt, uerbi cauſa,* νῆας ἐΐσας: *quod epitheton propriè aut æquales aut congruas ſignificat: quorum tamen in poëmate* Latino *neutrum admodũ probaris. Quædam ſunt quæ uix magno uerborũ ambitu explices, ut illud,* ἔχον πεμπώβολα χερσίν: *per quam uocem nerua quinque ordines habentia ſignificantur: quod uix duobus* Latinis *carminibus aſſequaris.* Sed *neque*

ſatis rectè φῶκας νέποδας in Latino *uerſu accõmodes,uel ſi eas
paruipedes,aut pedibus carentes uertas: neq; νέας κυανοπρω-
ρείους, uel in ſoluta oratione abſque* Oedipo *cõiectore expri-
mas.Sũt & quæ proprio nomine apud nos carẽt,ut ἀκμόθε-
τον:quæ uox,lignum ſuſtinẽs incudem,ſignificat:tamen eam in*
Latinum *carmen abſque riſu nequaquã intrudas:quorum ſi-
milia in* Homero *infinita deprehendas. in cuius poëmati-
bus licet ea ſint admirãda,in* Latinũ *carmen feliciter includi
nequeunt.* In *ijs ergo & ſimilibus modũ ſeruaui,ut nec o-
mnino illa,ſi fieri poſſet,præterirẽ:neq; in ijs reddẽdis ultra
decorũ laborarẽ.nã quæ toties* Homerus *inculcat , εὐρύοπα,
& νεφεληγερέτα ζεὺς,γλαυκῶπις ἀθήνη, εὔσκοπος ἀργειφόντης,
λευκώλενος ἥρη, & horũ ſimilia quãplurima ſic itidẽ diſtinxi,
ut ſæpius repetita faſtidiũ non parerent, neque tamen præ-
termiſſa uiderentur.* Nec *enim dubium eſt quin ſæpenume-
ro ijs frequentius utatur* Homerus, *quòd eorum ferè ſingu-
la ſingulos cõcludãt uerſus.Cæterùm quandocunq; aliquam
poëtæ ſententiã magis propriè illis oſtẽdi anımaduerti, nul-
lo modo mihi ea, (quoad eius fieri poſſet) prætermittenda
duxi. Ac ſi eundẽ plurima quandoq; eidem rei epitheta ad-
dere cõperi,ſi ea latinæ phraſi elegantius poſſent accommo-
dari,& ipſe cuncta expreſſi. ſin minus,ita opus diſtinxi, ut
quæ uno loco præteriſſem,de eadem re agens alibi reddide-
rim,hoc pacto auctoris ſenſum explicans,& uocum coacer-
uationem effugiens.Quæ pro rei magnitudine quambreuiſſi-
mè attingere uolui,ne quis quod cõſultò feci, per inſcitiam à
me factum arioletur. Sanè uerò quod ad carminum ſtructu-
ram attinet,ante omnia operã dedi, ut pro mei ingenij captu
accuratè illa expolirẽ,ſummam in primis facilitatẽ ſeu per-
ſpicuitatem*

ſpicuitatem cōſectatus.Sed & data opera alijs nonnunquam epithetis quàm Homerus *faciat,uſus ſum,ut aliquam carmini gratiam conciliarem.* Vix *enim credi poteſt quantum ornamenti una dictio poëticæ ſtructuræ aut dare aut adimere queat:cuius rei* P. Virgiliū *ante alios omnes ſtudioſiſsimum fuiſſe, uel ex eo intelligimus, quòd nominum plerunque genera contra* Grammaticorū *ac* Latinæ *linguæ præcepta immutat, uel quum* Phaëthontiadas *amaræ corticis muſco circundat,ne ſi amari poſuiſſet,omnem uerſui gratiam ſubtraheret:uel quum à rituum & cerimoniarum fide recedit,fœdera ſacra porca iuncta fuiſſe dicens,cū porco fierent.*Tantum *abeſt ut Seruium grammaticū ullo iudicio fuiſſe putem, qui* Virgilium *à* Criticis *reprehendi iure putet,quòd cū* Homerus Odyſſeæ X I. στυγερὴν ἐριφύλην *appellet,quæ uox odioſam ſignificat, aut odio dignā: ipſe in* V I. Aeneidos *mœſtam* Eryphylen *uocauerit.* In *ſimilibus igitur (quæ tamē in me toleranda eſſent)* Virgilium *uolens imitatus ſum: quanquam & operis difficultas me plerunque ad ea protraxerit.* Nam *& eundem ſecutus auctorem,proceleuſmatico non ſemel,tribracho nō ita frequēter,iambo perrarò ſum uſus,ídque in ijs locis ubi ſedem habere poſſunt:trochæo tamen atque anapæſto abſtinui:ne fortè quæ* Virgilio *licuerint,cūcta mihi etiam licuiſſe temerariè perſuaderem.* Ad *hypermetra etiam quandoque me carminis ratio adegit,ad tmeſin paulo frequentius.*Quæ *licet pleriſq; poëſeos uitia uideantur,magnam tamen illi gratiam conciliant,uel ipſo* Virgilio *teſte,qui cum non* Homeri *ſe interpretem,ſed æmulū(ut dixi)profiteretur,in ſuo opere,ſui iuris ſcriptor,eorū permulta uitaſſet, niſi mirificè poema exornarent:quod & ecthlipſis & ſyna-*

læphe sæpenumero præstāt, & spondeus in quinto loco positus: quæ maiorem grauitatem maiestatémque uersui afferre apparet. Earundem *nanque syllabarum complosionem, quam* Cacophaton *parère* Grammatici *tradunt, &* Grammaticis *lōgè melior* Fabius Quintilianus *est auctor, (quum uidelicet ab ea syllaba dictionē incipimus, qua superior finitus est sermo) nec ipse quidē* Virgilius *in carmine, neq;* M. Tullius *in soluta oratione uitare potuerunt, sicut neque fieri ferme potest, ut paragogen in carmine uitemus: quāuis & ipsa magnum persæpe decorem illi afferat.* In *eorundem autem carminum repetitione (quæ unius* Homeri *propria est, & simplicem quandam redolet uetustatem, quæque nō ideo probatur, quòd* Homerus *ea frequentius utitur, sed iccirco prorsus non reijcitur, quòd multis magnisque illius uirtutibus est intermixta) ita mihi temperare conatus sum, ut interpretis officio non sine* Latini *poëmatis ratione fungerer, hac quoque in parte* Virgilium *summi iudicij poëtā ut plurimum secutus: tum demū mihi ipsi satisfecisse uisus, quum* Virgilij *me exemplo tutari ualeam.* Nam *reliquos, quanuis doctissimos uiros, qui aliquot* Homeri *carmina diuersis in locis uerterunt, prorsus relinquam, nisi eos summum in illo opere scopum attigisse uiderim.* A *quo ne* M. *quidem* Tullium *nostræ eloquentiæ deum exclusérim, qui cum* Sirenum *cātilenam ex* Odysseæ *duodecimo* Latinis *carminibus reddiderit, in eadē exprimenda mea* Minerua *uti decreui.* In *quo non deerunt scioli, qui me hoc nomine impudēter accusent, quòd tanti uiri auctoritatem sequi noluerim.* Vt *tamen etiam ad rauim pro suo arbitratu parùm id rectè à me factū exclamēt, nunquam tamen mihi persuaserint,* M. Tullium *ita in carminibus*

nibus enituisse, ut posteris eorum uertẽdorum normam, cámque non prætermittendã reliquerit: Arati siquidem Phænòmena nollem uertere ut ille fecit: & quæ ex tragœdijs plerunque latinè reddit, multis uiris doctis non adeò probantur, quin nostris temporibus uixisse & uiuere credant, qui in eodem argumento sint illo feliciores. De qua re ut plura nõ *dicam, sicubi uacillaui (nec enim fieri potest ut quisquam ubique sapiat) non dubito quin ueniam erratorum à doctis sim impetraturus, et ab ijs præsertim, qui per se, quãti sit momẽti aliena subire iudicia, experti sunt.* Verè *enim ac elegãter inquit* Horatius *in arte* Poëtica,

Sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus:
Nã *neque chorda sonum reddit, quẽ uult manus & mẽs:*
Poscentíque *grauem, persæpe remittit acutum:*
Nec *semper feriet quodcunque minabitur arcus.*

Et *ipse de quo egimus* Cicero, *plerunque suum erratũ agnoscere, &* μνημονικὸν ἁμάρτημα *fateri nõ erubescit.* Nec *solum id in simplicibus tãtum locis, sed in integris persæpe argumẽtis fecit, quũ sua scripta posterioribus scriptis cõfutauit.* Demum *quid mirum me interpretem aliquando errasse, quum ipsum quem interpretor auctorem, quandoque dormitasse prodat* Horatius? Proinde *te,* Rex *optime atque excellentissime, enixè oro atque obsecro, ut nostros hos labores æqui bonique consulas: illúdque cogites, non pauca mihi impedimenta, dum hac in arena uersarer, fuisse oblata.* Vix *enim in eam pedem intuleram, quum* Alexãder Farnesius Cardina*lis ad te,* Carolumque Cæsarem *à* Paulo III *summo pontifice de summa rerum* Christianarũ *legatus missus in* Galliã *uenit: cui dum pro officij iure frequentius adessem, per totum*

K iij

id temporis ſpatium, quo ille iniunc̃ti oneris prouinciā geſſit, ſuſcepti operis curā prorſus deponere coactus ſum: nec multò pòſt magni tumultus bellici inſtrepuerūt, quibus nihil Muſis magis eſſe contrarium compertum eſt. Nunc autem quoniā pax inter te Carolúmq; Cæſarē haud ſine dei optimi Max. nutu firmata eſt, perpetuámque propterea inter Chriſtianos tranquillitatem fore ſperamus, erit cauſa cur me ad hoc negocium totis uiribus accingam, ac utrunque tibi Homeri poëma Latinis carminibus eodem hoc inſtituto reddere adnitar. Vale.

EMENDATIONES.

In epiſtol. pri. pa. 6. b. uerſ. 26. uulgatus. In eadē epi. pag. 7. uerſ. pen. mitias. Fol. 1. b. uerſ. 20. Aegiſthus. 3. a. 4. ſedentum. 5. b. 17. afforet. 8. a. 5. lege. 11. a. 9. ſuperent. 13. b. 27. quas. 15. a. 10. ctis mo. a. 29. iura. 15. b. 13. His actis Phronio puppémque Noëmona cretum. 22. b. 18. excipiāt. 28. a. 26. Quicquam. 32. a. 1. miniſter. 33. a. 1. fouitq; iuuamine magno. b. 6. hecatombes. 37. a. 26. chari. 41. b. 14. quum. 42. b. 5. tibi. 45. a. 14. hauſturū. 48. a. 17. Quæ. a. 19. uerat arbor. a. 23. poſſet. 52. a. 20. quibus &. 54. a. 6. Verberat. a. 23. His precibus. 55. a. 23. Peribœam. 60. a. 1. dedêre. a. 10. ferebāt. 64. a. 4. iacturos. 67. a. 19. nunc. b. 1. ornat.